

*Výroční zpráva o činnosti a hospodaření
Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v.v.i.
za rok 2009*

Obsah

Charakteristika VÚPSV, v.v.i.	5
1. Informace o složení orgánů VÚPSV, v.v.i. a o jejich činnosti	5
2. Informace o změnách zřizovací listiny	8
3. Hodnocení hlavní činnosti VÚPSV, v.v.i.	8
3.1 Shrnutí hlavních poznatků získaných při řešení jednotlivých projektů	8
3.1.1 Projekt "Aktuální otázky vývoje systému sociální ochrany obyvatelestva"	8
3.1.2 Projekt "Vybrané aspekty reformy sociálního pojištění"	11
3.1.3 Projekt "Postavení úplných nákladů práce v reprodukci ekonomických a sociálních vztahů v ČR"	13
3.1.4 Projekt "Aktuální otázky rodinné politiky s ohledem na specifika různých fází rodinného cyklu"	16
3.1.5 Projekt "Politika zaměstnanosti v novém tisíciletí"	21
3.1.6 Projekt "Vybrané sociálně-ekonomické aspekty transformace sociálních služeb"	27
3.1.7 Projekt "Mezinárodní migrace osob v ČR a její sociální a ekonomické souvislosti"	31
3.1.8 Projekt "Informační otevřenost VÚPSV, v.v.i."	33
3.2 Zapojení do grantových programů	36
3.3 Prezentace získaných poznatků na konferencích a seminářích	44
3.4 Prezentace získaných poznatků v odborném tisku	45
4. Informace o předpokládaném vývoji činnosti VÚPSV, v.v.i. v r. 2010	45
5. Informace o kontrolách provedených v r. 2009	49
6. Informace o opatřeních k odstranění nedostatků v hospodaření a zpráva o splnění opatření k odstranění nedostatků uložených v r. 2008	49
7. Stanoviska Dozorčí rady VÚPSV, v.v.i.	50
8. Údaje z řádné účetní uzávěrky, výrok auditora	50
Přílohy	
Příloha č. 1 Anotace publikací vydaných VÚPSV, v.v.i. v r. 2009	51
Příloha č. 2 Statistické údaje dokumentující činnost oddělení knihovnicko-informačních služeb v roce 2009	60
Příloha č. 3 Přehled publikační činnosti pracovníků VÚPSV, v.v.i. v r. 2009	61
Příloha č. 4 Přehled o účasti pracovníků VÚPSV, v.v.i. na seminářích a konferencích, kde v r. 2009 prezentovali získané poznatky	69

Příloha č. 5	
Rámcová kvantifikace nákladů na jednotlivé projekty v r. 2010.....	76
Příloha č. 6	
Stanoviska Dozorčí rady VÚPSV, v.v.i.....	77
Příloha č. 7	
Zpráva o činnosti Dozorčí rady VÚPSV, v.v.i. v r. 2009	81
Příloha č. 8	
Ověření účetní závěrky	85

Výroční zpráva o činnosti a hospodaření Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v.v.i. za rok 2009

Charakteristika VÚPSV, v.v.i.

VÚPSV, v.v.i. je vědeckovýzkumná organizace s působností na území České republiky založená zřizovací listinou MPSV ČR. Hlavním cílem vědeckovýzkumné činnosti VÚPSV, v.v.i. je přispívat k poznání a k prognózování sociálně-ekonomického rozvoje ve společnosti a připravovat podklady a doporučení pro orgány státní správy, zejména MPSV, a to na základě využití jak aplikovaného, tak i základního výzkumu. Vědeckovýzkumná činnost VÚPSV, v.v.i. je zaměřena především na dvě tematické oblasti:

- oblast práce, zahrnující především výzkum otázek politiky zaměstnanosti, trhu práce, rozvoje lidských zdrojů, otázek příjmové a mzdové politiky, pracovních podmínek, sociálního dialogu a kolektivního vyjednávání,
- oblast sociální, zahrnující především výzkum problematiky důchodového a nemocenského pojištění, státní sociální podpory a sociální pomoci, otázek rodinné politiky a rovných příležitostí, demografického vývoje, vývoje sociální struktury, životních podmínek a životní úrovně.

Nedílnou součástí výzkumu jsou porovnání mezinárodních ukazatelů zaměstnanosti a sociální politiky, významnou činnost ústavu tvoří zpracovávání rešerší domácí i zahraniční literatury.

Při plnění svých úkolů VÚPSV, v.v.i. úzce spolupracuje s orgány státní správy, samosprávy, organizacemi odborů a zaměstnavatelů, nestátními neziskovými organizacemi, univerzitními pracovišti a dalšími vědeckými a výzkumnými institucemi, a to nejen v České republice, ale i v zahraničí.

Vedle vědeckovýzkumné činnosti VÚPSV, v.v.i. rozvíjí odborné poradenství, konzultace a informační činnost ve všech oblastech svého působení. Poradenský a informační systém VÚPSV, v.v.i. navazuje bezprostředně na výsledky výzkumu. Na podporu vlastní výzkumné činnosti a pro potřeby vědecké veřejnosti a občanů rozvíjí VÚPSV, v.v.i. soustavnou dokumentační, rešeršní a ediční činnost a kontinuálně rozšiřuje odbornou knihovnu.

1. Informace o složení orgánů VÚPSV, v.v.i. a o jejich činnosti

V souladu se zákonem č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, v platném znění, jsou orgány VÚPSV, v.v.i. Rada VÚPSV, v.v.i. a Dozorčí rada VÚPSV, v.v.i.

Členy **Rady VÚPSV, v.v.i.** k 31. prosinci 2009 jsou:

- z řad zaměstnanců VÚPSV, v.v.i.
 - Mgr. Jaromíra Kotíková
 - Mgr. Aleš Kroupa
 - PhDr. Věra Kuchařová, CSc.

- doc. Ing. Ladislav Průša, CSc.
- prof. PhDr. Tomáš Sirovátka, CSc.
- PhDr. Anna Šťastná
- z řad odborníků z jiných právnických osob
 - doc. Ing. Marie Dohnalová, CSc., vedoucí katedry studií občanské společnosti Fakulty humanitních studií Karlovy univerzity, Praha
 - PhDr. Zdenka Mansfeldová, CSc., zástupkyně ředitelky Sociologického ústavu Akademie věd ČR, Praha
 - PhDr. Helena Úlovcová, náměstkyně ředitele Národního ústavu odborného vzdělávání, Praha
 - Ing. Petr Víšek, ředitel SOCIOKLUBu, Praha

V hodnoceném období se Rada VÚPSV, v.v.i. sešla na dvou zasedáních, na kterých:

- projednala a schválila Výroční zprávu o činnosti a hospodaření VÚPSV, v.v.i. za rok 2008,
- projednala a schválila rozpočet VÚPSV, v.v.i. na rok 2009,
- projednala a schválila zapojení VÚPSV, v.v.i. do grantových projektů,
- schválila změnu termínů řešení vybraných výzkumných úkolů,
- se zabývala aktuálními otázkami financování VÚPSV, v.v.i. v souvislosti s probíhající reformou systému vědy a výzkumu.

Členy **Dozorčí rady VÚPSV, v.v.i.** k 31. prosinci 2009 jsou:

- Ing. Eva Holánová
- Zuzana Krejčíková
- PhDr. Václav Kužel
- Mgr. Bedřich Myšička
- Mgr. Kateřina Jirková
- Mgr. Martin Žárský
- Mgr. Barbora Hrušková

V hodnoceném období se Dozorčí rada VÚPSV, v.v.i. sešla na dvou zasedáních, na kterých:

- projednala a schválila Výroční zprávu o činnosti a hospodaření VÚPSV, v.v.i. za rok 2008,
- projednala a schválila Zprávu o činnosti Dozorčí rady za r. 2008,
- vzala na vědomí teze k dlouhodobému koncepčnímu rozvoji VÚPSV, v.v.i. na léta 2011-2017,
- vzala na vědomí výsledky kontroly účetnictví, která byla provedena na základě rozhodnutí předsedkyně dozorčí rady.

Ředitel VÚPSV, v.v.i. zřídil v uplynulém období na základě doporučení Rezortní hodnotící komise **Vědeckou radu VÚPSV, v.v.i.** jako svůj poradní orgán. K 31. prosinci 2009 jsou členy Vědecké rady VÚPSV, v.v.i.:

- PhDr. Běla Hejná, poradkyně pro sociální strategie Magistrátu hl. m. Prahy
- doc. JUDr. Iva Chvátalová, CSc., vedoucí katedry právních disciplín a veřejné správy Metropolitní univerzity v Praze
- Mgr. Zdeněk Janíček, vedoucí referátu sociálních věcí Městského úřadu v Břeclavi
- prof. Ing. Vojtěch Krebs, CSc., ředitel Centra pro ekonomická studia a analýzy Vysoké školy finanční a správní v Praze
- Mgr. Aleš Kroupa, zástupce ředitele VÚPSV, v.v.i.
- prof. PhDr. Petr Mareš, CSc., pracovník katedry sociologie Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně
- doc. Ing. Ladislav Průša, CSc., ředitel VÚPSV, v.v.i.
- doc. PhDr. Kvetoslava Repková, CSc., ředitelka Inštitútu pre výzkum práce a rodiny v Bratislavě
- prof. Ing. Antonín Slaný, CSc., prorektor Masarykovy univerzity v Brně a vedoucí katedry ekonomie
- JUDr. Zbyněk Trojan, děkan fakulty práva The Free Swiss University of St. George's, Praha
- doc. MUDr. Vladimír Vurm, CSc., vedoucí katedry veřejného a sociálního zdravotnictví Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích
- Mgr. Pavel Wiener, manažer projektu "Přátelská místa", Český červený kříž
- prof. Ing. Milan Žák, CSc., rektor Vysoké školy ekonomie a managementu v Praze

V souladu se svým statutem Vědecká rada VÚPSV, v.v.i. ve sledovaném období na svých jednáních projednala a schválila:

- Výroční zprávu o činnosti a hospodaření VÚPSV, v.v.i. v r. 2008,
- návrh postupu na schvalování certifikovaných metodik ze strany MPSV.

V návaznosti na měnící se podmínky hodnocení výsledků vědy a výzkumu byla k 1. prosinci 2008 koncipována **Ediční vědecká rada VÚPSV, v.v.i.**, k 31. prosinci 2009 jejími členy byli:

- Ing. Martin Holub, Ph.D., VÚPSV, v.v.i.
- Ing. Robert Jahoda, Ph.D., Masarykova univerzita, Brno
- Ing. Miriam Kotrusová, Ph.D., Univerzita Karlova, Praha
- Ing. Jan Mertl, Ph.D., Vysoká škola finanční a správní, Praha
- Ing. Jan Molek, CSc., Jihočeská univerzita, České Budějovice
- doc. Ing. Ladislav Průša, CSc., VÚPSV, v.v.i.
- Ing. David Prušvic, Ph.D., Ministerstvo financí ČR

Ve sledovaném období se Ediční vědecká rada sešla celkem na dvou jednáních, na kterých:

- projednala a schválila principy hodnocení jednotlivých monografií v rámci recenzního řízení,
- projednala a schválila plán ediční činnosti VÚPSV, v.v.i. na r. 2009,
- projednala a schválila rámcový plán ediční činnosti VÚPSV, v.v.i. na r. 2010.

2. Informace o změnách zřizovací listiny

V r. 2009 nedošlo k žádným změnám zřizovací listiny VÚPSV, v.v.i.

3. Hodnocení hlavní činnosti VÚPSV, v.v.i.

V r. 2009 byl vodítkem vědeckovýzkumné činnosti VÚPSV, v.v.i. "Plán výzkumné činnosti na r. 2008". Plán byl zaměřen na řešení aktuálních otázek vývoje a transformace sociálního systému v naší zemi s přihlédnutím k prioritám vedení ministerstva práce a sociálních věcí v tomto období. Na základě doporučení Vědecké rady VÚPSV, z r. 2002 jsou jednotlivé monografie soustředěny do ucelených projektů souhrnného charakteru. V tomto směru jsou koncipovány a řešeny tyto projekty:

1. Aktuální otázky vývoje systému sociální ochrany obyvatelstva
2. Vybrané aspekty reformy sociálního pojištění
3. Postavení úplných nákladů práce v reprodukci ekonomických a sociálních vztahů v ČR
4. Aktuální problémy rodinné politiky s ohledem na specifika různých fází rodinného cyklu
5. Politika zaměstnanosti v novém tisíciletí
6. Vybrané sociálně-ekonomické aspekty transformace sociálních služeb
7. Mezinárodní migrace osob v ČR a její sociální a ekonomické souvislosti
8. Informační otevřenost VÚPSV, v.v.i.

Jednotlivé projekty jsou přitom v zájmu úspěšného splnění Výzkumného záměru VÚPSV, v.v.i. na r. 2004-2010 formulovány s ohledem na tři základní principy ve výzkumu problematiky práce a sociálních věcí:

- vzájemná provázanost a synergie jednotlivých oblastí v systému sociální ochrany obyvatelstva a jejich komplementárnost,
- sociálně-ekonomické důsledky vstupu České republiky do Evropské unie,
- regionální aspekty jednotlivých sociálně-ekonomických jevů.

3.1 Shrnutí hlavních poznatků získaných při řešení jednotlivých projektů¹

3.1.1 Projekt "Aktuální otázky vývoje systému sociální ochrany obyvatelstva"

V rámci tohoto projektu je dlouhodobě věnována pozornost základním funkcím systému sociální ochrany v podmínkách současného společenského a ekonomického vývoje v souvislosti s reformou veřejných financí a reformou sociálního systému. S tím souvisí rovněž dlouhodobější sledování problematiky chudoby a sociálního vyloučení v českých podmínkách.

¹ anotace všech monografií jsou uvedeny v příloze č. 1, jejich úplné znění je k dispozici na www.vupsv.cz

V letech 2006 až 2008 došlo v České republice k řadě úprav v systému dávek hmotné nouze a v systému státní sociální podpory s cílem posílit a zefektivnit jejich funkce. Funkce zmíněných systémů ochrany příjmu jsou relativně komplexní - zejména jde o prevenci či odstranění situace příjmové chudoby a řešení specifických situací hmotné nouze. Současně jde také o obnovení osobní suverenity a znovuzачlenění na trh práce a do širšího kontextu společenského fungování. Efektivní sladění těchto funkcí je vysoce náročný úkol, neboť různé kvality systému a jeho změny navozují očekávané i neočekávané účinky. Z toho důvodu byla věnována pozornost hodnocení těchto účinků s tím, že byly posuzovány dopady změn, k nimž došlo v letech 2006 a 2007. V tomto smyslu šlo zejména o hodnocení trendů ve vývoji počtu příjemců dávek a v jejich struktuře, efektivnost dávek při prevenci a eliminaci rizika příjmové chudoby posuzované podle hranice životního minima a významu dopadů nových úprav, jako je např. změna v společném posuzování osob, nový způsob krytí nákladů na bydlení.

Zjištění ukázala, že legislativní změny přinesly mnoho důsledků, a to jak pro příjemce dávek, tak i pro praxi úřadů a pro veřejné výdaje. Vyhodnocení konkrétních dopadů bylo limitováno dostupností zejména kvantitativních dat, která jsou pro analýzy k dispozici. Vedle toho zásadním způsobem limituje možnost přesně zachytit dopady změn právě jejich komplexnost - teprve na základě delšího časového odstupu bude jejich zhodnocení spolehlivější.

V oblasti státní sociální podpory, konkrétně sociálního příplatku došlo v letech 2005 až 2007 k výraznému poklesu počtu vyplacených dávek (- 39 %), týkalo se to především úplných domácností s nezaopatřenými dětmi. Příčin tohoto poklesu bylo víc, jednalo se především o zvýšení rodičovského příspěvku, o růst nominální i reálné výše průměrných mezd, určitý vliv mělo i společné zdanění manželů. V roce 2007 se efekt poskytování sociálního příplatku zvýšil, vlivem vyplacení této dávky se oproti roku 2005 zvýšil podíl domácností, které se přesunuly svým příjmem do vyšších pásem životního minima. Pod hranici životního minima se nacházelo necelé 1 % (9,8 tis.) úplných domácností s nezaopatřenými dětmi a téměř 4 % (13 tis.) neúplných domácností s nezaopatřenými dětmi, tyto domácnosti jsou tak možnými příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi.

Na poli příjemců dávek sociální péče lze s jistotou konstatovat, že došlo k výraznému poklesu v počtu vyplacených dávek (a tedy i k poklesu počtu příjemců dávek) a zároveň ke snížení objemu finančních prostředků vynaložených na tyto dávky. Ve srovnání s počtem příjemců dávek sociální potřeby v prosinci 2006 a příjemců příspěvku na živobytí v listopadu 2007 lze zaznamenat celkový pokles počtu vyplacených dávek o 58 %.

Tento pokles s velkou pravděpodobností způsobily dvě zásadní změny, a to jednak legislativní úpravy nárokovosti dávek (konstrukce životního minima, změna okruhu společně posuzovaných osob a posuzování příjmu za poslední 3 měsíce pro nárok na dávku) a dále pak rychlý ekonomický růst se zvyšující se mzdovou hladinou a klesající nezaměstnaností. V případě životního minima došlo k oddělení částky k zajištění nákladů na bydlení, čímž došlo k výraznému celkovému nominálnímu snížení částky životního minima, která je rozhodná pro přiznání dávky příspěvku na živobytí (rozdíl mezi příjmem a stanovenou částkou živobytí určuje výši dávky). Zároveň ale platí, že pracovní příjem je nově započítáván pouze ze 70 %. Toto může mít vliv na pokles některých skupin příjemců, jedná se zejména o ty, kteří měli nějaký jiný typ příjmu a zároveň tento příjem nebyl vysoký, například starobní či invalidní důchodci. Vzhledem k tomu, že na přiznání dávky na živobytí je vázána podmínka nároku na doplatek na bydlení, vypadla z tohoto nároku automaticky další skupina lidí. Svůj vliv má dále fakt, že pro nárok na dávky pomoci v hmotné nouzi jsou posuzovány příjmy za poslední tři měsíce, kdy systém nemusí adekvátně reagovat na nástup hmotné nouze.

Co se týče změny okruhu společně posuzovaných osob, došlo k poklesu zejména v souvislosti se společným posuzováním zaopatřených dětí se svými rodiči, které mohly být dříve posuzovány samostatně. Oporou pro toto konstatování je zejména pokles počtu příjemců v případě domácností jednotlivce, které v roce 2006 tvořily 60 % všech příjemců a jejichž pokles mezi výše uvedenými měsíci představuje 63 % (ve srovnání s poklesem za všechny typy domácností o 58 %). Struktura příjemců příspěvku na živobytí se proto mírně změnila ve prospěch domácností s dětmi. Největší podíl na struktuře příjemců opakovaných dávek hmotné nouze ovšem nadále zaujímaly domácnosti jednotlivců. Domácnosti s 3 a více dětmi tvoří v měsíci listopadu 2007 pouze 7,6 % ze všech příjemců příspěvku na živobytí a obdobný je i jejich podíl na doplatku na bydlení.

Nadále se ukazuje, že počty příjemců dávek jsou regionálně značně diferencované a přímo úměrné regionální výši nezaměstnanosti. Za předpokladu, že platí teze o závislosti počtu klientů na výši nezaměstnanosti, lze zároveň konstatovat, že na velkém poklesu počtu příjemců měla svůj velký podíl též pokračující ekonomická konjunktura s poměrně rychle rostoucí reálnou mzdou a snižující se nezaměstnaností. Statistika z regionů naznačuje, že růst nezaměstnanosti o 1 procentní bod zvýší počet příjemců příspěvku na živobytí o cca 20 %. Tato okolnost vysvětluje, proč se v průběhu ekonomické krize zaznamená nárůst počtu příjemců dávek hmotné nouze.

I v souvislosti s výše uvedeným se relativně zvětšil počet příjemců, kteří jsou "více" (dlouhodobě, nevratně) ohroženi sociálním vyloučením. Jedná se zejména o příjemce, u nichž se kumulují klasická znevýhodnění jako věk, zdravotní omezení, nízká kvalifikace či ztráta sociálních kompetencí, zvláště pochází-li z regionů s vyšší nezaměstnaností, limitovanou poptávkou po práci, jsou bez přístřeší nebo žijí v jiných formách bydlení, například na ubytovně. Vzhledem ke zpřísnění nároků na dávky, souběžně se stabilizací výše příspěvku na živobytí a mírou zapojení aktivizačních nástrojů nezbývá než konstatovat, že tyto nástroje přestávají být v určitých případech účinné a dlouhodobé setrvání v systému hmotné nouze může být výrazem vnějších bariér v možnostech zvýšit si příjem vlastním přičiněním. Současný trend snižování výše příspěvku na živobytí v závislosti na délce nepřetržitého setrvání v systému hmotné nouze se proto může jevit jako v rozporu s logikou procesu sociální práce a jeho výsledkem může být pouze prohlubování sociálního vyloučení a chudoby.

Jako významná determinanta rizika sociálního vyloučení i možností jeho řešení je otázka bydlení a nákladů s ním spojených. Jak naznačuje struktura forem bydlení příjemců doplatku na bydlení, tito lidé bydlí nejčastěji v bydlení nájemním, a to z 57 %. Vzhledem k tomu, že náklady jsou z dávky hrazeny pouze do určitého limitu, odvislého od výše regulovaného nájmu, je velká pravděpodobnost, že pokud si lidé chtějí toto bydlení udržet, jsou nuceni, jak potvrzují i výpovědi expertů, financovat ho z částky určené na živobytí. Lidé žijící v jiných formách, kteří představují celých 27 % příjemců doplatku, jsou pak z hlediska přiznání dávky odkázáni na způsob nastavení pravidel daného úřadu, který není zdaleka jednotný, a existuje zde vysoké riziko, že jim náklady nemusí být propláceny v plné výši.

Vzhledem k omezeným, až nulovým možnostem dosáhnout na levnější či obecně adekvátní bydlení pro tuto skupinu osob, způsobené mimo jiné úplnou absencí strategií obcí při zřizování levného sociálního bydlení, spolu s velmi omezeným počtem a kapacitou zařízení pro překlenutí situace, kdy se osoba ocitá bez přístřeší, jako jsou azylové domy či noclehárny, je nutno vnímat tuto situaci za velmi kritickou z hlediska předcházení či zmírnění důsledků chudoby a sociálního vyloučení.

Vzhledem k dosavadním zjištěním lze doporučit zejména:

- znovu posoudit okolnosti bydlení příjemců dávek hmotné nouze a obecně nízkopříjmových skupin (převládající formy bydlení, náklady na bydlení) a přehodnotit stávající systém úhrady nákladů spojených s bydlením v rámci dávek hmotné nouze tak, aby byla v maximální možné míře zajištěna jistota bydlení a možnost úhrady skutečných nákladů na bydlení z dávky určené na bydlení a ne na úkor dávky určené na živobytí,
- v této souvislosti znovu otevřít otázku zajištění dostupného bydlení i pro nízkopříjmové skupiny obyvatel, zejména větší podporou a tlakem na samosprávy obcí ve vytváření koncepcí a realizaci sociálního bydlení,
- vyšší zapojení obcí, včetně příslušného rozpočtového krytí zvýšených výdajů, na poli dávek pomoci v hmotné nouzi, kdy obec má nejlepší informace o stavu příjemců těchto dávek, jejich potřebách a možnostech řešení,
- zvýšit motivační efekt bonusů za aktivity vedoucí k nalezení a udržení práce,
- hledat způsoby vedoucí k zefektivnění nástrojů individualizované sociální práce,
- znovu posoudit výhody a nevýhody způsobu valorizace částek životního minima pouze v závislosti na politickém rozhodnutí (absence legislativní garance valorizace v závislosti na růstu cenové hladiny),
- hledat odpověď na otázku, nakolik by změna v počtu příjemců dávek mohla být způsobena efektem nevyužívání dávek.

Z pohledu dalších analýz lze doporučit zdokonalení možností monitoringu relevantních ukazatelů hmotné nouze především lepším využitím systému OKdávky, případně znovuzavedením čtvrtletního výkazu o počtech a struktuře příjemců dávek hmotné nouze minimálně v obdobném rozsahu, v jakém byl používán do roku 2007.

Trvalou klíčovou výzkumnou aktivitou je proto dlouhodobější sledování problematiky chudoby a sociálního vyloučení v českých podmínkách při využití různých zdrojů dat na národní a postupně i lokální úrovni. V souvislosti s tím jsou rozvíjeny různorodé analytické postupy a metody k tomu vhodné práce s různými zdroji informací - od statistických šetření, využití administrativních dat k expertním zjišťováním až k případovým studiím. V souvislosti s tím je sledována otázka příjmové chudoby a sociálního vyloučení a ochrana příjmové a materiální situace u různých skupin populace. Proto je žádoucí sledovat, jak se celkový mění se společenský kontext (vývoj nezaměstnanosti, vývoj příjmů, cen, zejména cen bydlení, nezaměstnanost), a také změny v sociálním systému promítají do materiální situace domácností s nízkými příjmy, respektive do jejich příjmů, výdajů a standardů spotřeby, které jim tyto příjmy a výdaje zaručují. V současné době je dokončována monografie, která s využitím statistik rodinných účtů ukazuje na posuny v této oblasti a která signalizuje u některých skupin (s dětmi a nízkými příjmy) zhoršenou relativní pozici a potřebu dále monitorovat a prohloubit analýzu jejich situace a potřeby sociální ochrany.

3.1.2 Projekt "Vybrané aspekty reformy sociálního pojištění"

V rámci tohoto projektu byla v r. 2009 věnována pozornost několika problémovým okruhům. V rámci monografie zaměřené na rozbor možností převodu částí získaných individuálních důchodových nároků rodinnému příslušníku nebo jiné fyzické osobě byla věnována pozornost charakteristice tohoto prvku v právních úpravách důchodového pojištění vybraných členských států EU, ve Švýcarsku, USA a Kanadě. Monografie poskytuje přehled o tom, zda v zahraničních právních úpravách důchodového pojištění existuje možnost převádět individuální důchodová práva získaná

pojištěncem ve prospěch rodinných příslušníků nebo i jiných osob, případně přehled poznatků o možnostech získávání společných důchodových práv více osob a jejich následném dělení, a to v členských státech EU a ve Švýcarsku, USA a Kanadě.

V rámci tohoto projektu byly rovněž předloženy variantní návrhy na zavedení této možnosti v českém základním důchodovém pojištění, které byly koncipovány na základě provedení analýzy mikroekonomických a makroekonomických dopadů takových změn. Monografie přináší celkem pět variantních řešení pro možnost aplikace v podmínkách ČR. Z výsledků provedeného výzkumu lze obecně shrnout, že pokud jde o země s Beveridgeovým modelem sociálního zabezpečení, vyskytuje se možnost převodu individuálních důchodových práv získaných pojištěncem na jinou fyzickou osobu, případně aplikace konceptu sdílení důchodových práv získaných v manželství ve všech základních povinných schématech, pokud je takové schéma příjmově vztažené. Naopak, ze všech zemí s Bismarckovým modelem sociálního zabezpečení se tyto koncepty uplatnily pouze v Německu. Ze zemí s transformovaným důchodovým systémem se objevuje možnost převodu důchodových práv v Polsku, které se nechalo inspirovat Německem. Kromě švédského specifického institutu umožňujícího převod důchodových práv mezi manžely v zemích skandinávského - institucionálně redistributivního typu sociálního zabezpečení takové možnosti v základním důchodovém pojištění nenalezneme. Uplatnění sledovaných konceptů tedy souvisí s typologií sociálního státu. Uplatnění konceptu sdílení důchodových práv získaných v manželství či možnosti převodu důchodových práv získaných v manželství v případě rozvodu v základním důchodovém systému České republiky nelze při současném způsobu výpočtu důchodové dávky doporučit, neboť by předpokládala zásadní změnu konstrukce výpočtové formule pro stanovení důchodové dávky.

Dalším výzkumným problémem, který byl analyzován, byla problematika pružných forem podpory rodin s dětmi v sociálním pojištění. Tento výzkum se zaměřil na zohlednění podpory rodin s dětmi v sociálním pojištění v kontextu celkové koncepce rodinné politiky státu. Zpracovaná monografie přináší přehled o tom, jak je rodinná politika řešena ve vybraných vyspělých státech a jak je v rámci těchto států přístupováno k podpoře rodin s dětmi v důchodových systémech.

Výzkum byl rovněž věnován alternativním (netradičním) návrhům na pružné formy podpory rodin s dětmi v rámci sociálního pojištění. V tomto smyslu závěrečná monografie přináší nové pohledy, vyvrací v této oblasti existující mýty a věnuje se detailnímu rozboru některých reformních variant důchodového systému v ČR. Výzkum též zpracovává poměrně detailně problematiku demografického vývoje populace ČR a měnících se zvyků a preferencí rodinného soužití. Stranou zájmu nezůstala ani otázka míry ekvivalence a solidarity v důchodových systémech.

Na základě zjištěných poznatků a zahraničních zkušeností byly zkonstruovány mikroekonomické a makroekonomické modely, pomocí nichž byly simulovány zahraniční přístupy v podmínkách ČR. Projekt se zaměřil na zkoumání netradičních forem podpory rodin s dětmi v rámci důchodového pojištění, ke kterým patří zejména koncept tzv. dětského důchodu, možnosti závislosti sazby důchodového pojištění na počtu vychovaných dětí či možnost asignace pojistného dětmi svým rodičům. Na základě modelových výpočtů, historických souvislostí a současné ekonomické a demografické teorie pak výzkum přináší variantní návrhy změn právní úpravy podpory rodin s dětmi v českém systému důchodového zabezpečení a zhodnocení jejich finančních a sociálních dopadů. Výše zmíněné teoretické koncepty formy podpory rodin s dětmi v sociálním pojištění nejsou vhodné pro ČR, ať již z důvodu jejich nedostatečného teoretického ukotvení či z důvodů jejich ekonomické a administrativní náročnosti, kdy by jejich vliv na individuální příjmy rodin s dětmi byl zanedbatelný.

Dalším výzkumným problémem, jemuž byla věnována pozornost, byla analýza podmínek a předpokladů pro možnost zavedení dvoustupňového řízení o dávkách

důchodového pojištění v působnosti České správy sociálního zabezpečení. V jeho rámci byla zpracována komplexní analýza všech podmínek a předpokladů pro možnost zavedení dvoustupňového řízení o dávkách důchodového pojištění včetně analýzy dopadů takového rozhodnutí do činnosti okresních správ sociálního zabezpečení (dále jen "OSSZ") a České správy sociálního zabezpečení (dále jen "ČSSZ").

Výzkum se zaměřil zejména na získání údajů o stávající právní úpravě o rozhodování o dávkách důchodového pojištění a na zmapování jejích odchylek od správního řádu. Detailně byla popsána konkrétní opatření, která by musely ČSSZ a OSSZ přijmout v oblasti své vnitřní organizační struktury, v oblasti technicko-organizačního, programového a personálního zabezpečení, a to i v oblasti zahraničních agend a lékařské posudkové služby tak, aby bylo možno uvažované opatření realizovat. Součástí tohoto přehledu byl i časový harmonogram zavádění případných opatření, a to včetně jejich detailní časové posloupnosti. Práce se zejména zaměřila na podrobný popis kladů a záporů zavedení dvoustupňového řízení metodou převodu některých kompetencí na OSSZ a nalezení příležitostí a rizik takového opatření.

V samostatné části se výzkum věnoval otázce, jak by taková změna ovlivnila postavení ČSSZ z hlediska koordinačních pravidel EU, stranou zájmů řešitelů nezůstal ani ekonomický dopad zkoumaných opatření. Celý výzkum je završen shrnutím předpokladů, za nichž by decentralizace byla fakticky uskutečnitelná, a detailním popisem důvodů, které jsou pro případnou decentralizaci rozhodovacích procesů limitujícími faktory.

3.1.3 Projekt "Postavení úplných nákladů práce v reprodukci ekonomických a sociálních vztahů v ČR"

V návaznosti na výstupy předchozích etap tohoto projektu se výzkum v roce 2009 orientoval na prohloubení poznatků v těchto problémových okruzích:

- monitoring úplných nákladů práce (dále jen "ÚNP") v ČR vč. mezinárodního srovnání,
- základní faktory a souvislosti úrovně a pohybu nákladů práce a jednotkových nákladů práce v ČR po roce 2004,
- změny ve vývoji mezd a platů v ČR po připojení k EU, konvergenční proces výdělkové hladiny.

Sledování problematiky nákladů práce vychází ze závěrů 52. jednání Rady hospodářské a sociální dohody v dubnu 2005. Součástí prací je soustavné monitorování pohybu nákladů práce jako jednoho z významných faktorů konkurenceschopnosti českých podniků.

V květnu 2009 vyšlo 3. číslo bulletinu Monitoring nákladů práce v ČR a ve státech Evropské unie 2002-2007. Mezinárodní srovnání se nově rozšířilo o USA. Cílem je shromáždit na jednom místě v mezinárodní komparaci všechna dostupná data o nákladech práce, jejich struktuře a zdanění, vazbách na sociální a zdravotní systém a efektivnosti využití práce. Roční monitoring sleduje:

- ÚNP jak v ČR tak i v ostatních státech EU (měsíční a hodinové náklady práce a jejich struktura),
- příjmy a výdaje sociálního a zdravotního zabezpečení v ČR,
- analýzy pohybu zdanění práce v ČR, v zemích EU a v USA,
- jednotkové náklady práce v EU a v USA (úroveň a vývoj),
- analýzy faktorů jednotkových nákladů práce v ČR.

Pro vystihnoutí trendů jsou uvedena data za rok 2002, 2006 a 2007. S ohledem na metodickou roztržitost sledování nákladů práce se vymezují jako zdroje aktuální a mezinárodně srovnatelná data z Eurostatu z března 2009, konkrétně statistika práce a národní účty, z OECD a z U.S. Department of commerce a ze Státního závěrečného účtu ČR. Údaje za předchozí rok monitoring průběžně aktualizuje na základě aktuálních propočtů HDP a PPS. Dostupné mezinárodní zdroje umožňují v rámci zemí Evropské unie a USA při metodické srovnatelnosti za průmysl a služby sledovat:

- úroveň a pohyb nákladů práce z dat ČSÚ a Eurostatu,
- pohyb jednotkových nákladů práce v národní cenové hladině a v rámci EU podle standardu kupní síly (PPS) z údajů Eurostatu a U.S. Department of commerce,
- vývoj zdanění práce na straně zaměstnavatele a zaměstnance na základě kombinace údajů ČSÚ, Eurostatu a OECD.

Precizace či doplnění některých údajů se opírá o specifické metody renomovaných institucí v zahraničí a VÚPSV. Monitoring vychází z údajů, které publikuje Eurostat, U.S. Department of commerce a ČSÚ. Zdánlivá neaktuálnost publikovaných údajů vyplývá z ročního, resp. dvouletého zpoždění ČSÚ a Eurostatu při zpracování šetření o nákladech práce. Ve stejném termínu Eurostat v rámci Evropského srovnávacího programu zveřejňuje předběžné výstupy z národních účtů (HDP, parita kupní síly), které slouží pro propočty JNP, definitivní data jsou však k dispozici až následující rok.

Výzkumný tým se pokusil ve spolupráci s Fakultou veřejných financí VŠE zmapovat finanční toky v sociálních a zdravotních systémech vybraných zemí EU a vazby na zdanění práce (pojištění, přerozdělení přímých a nepřímých daní). Rozdíly v národních modelech a ve financování jednotlivých systémů však neumožnily mezinárodní porovnání. Monitoring se proto omezuje pouze na ČR.

Náklady práce v letech 2002-2007 vrostly o 35 %. Poměr mezi přímými (mzdovými) a nepřímými náklady byl stabilní, mzdové náklady se na ÚNP podílejí 70,5 %. Pokles váhy zákonných sociálních výdajů a nákladů o 0,7 procentního bodu eliminoval růst personálních nákladů o 0,1 procentního bodu a sociálních požitků o 0,4 procentního bodu. Úroveň zákonného sociálního pojištění placeného zaměstnavatelem a zaměstnancem v ČR ve výši 34 % nákladů práce je srovnatelná s ostatními, zejména vyspělými státy EU. Objem sociálního a zdravotního pojištění vyplývá z potřeby finančně krytí sociální a zdravotní zabezpečení. Na druhé straně podíl daně z příjmu ze závislé činnosti nedosahoval ani 8 % nákladů práce a patřil mezi nejnižší v EU, nižší sazbu vykazalo pouze Polsko a Slovensko. Nízká daňová mezera, tj. rozdíl mezi náklady práce zaměstnavatele a čistým výdělkem zaměstnance, za těchto podmínek zařazuje ČR, se 42 % nákladů práce, mezi méně vyspělé země EU (úroveň srovnatelná s Řeckem).

Z mezinárodního srovnání vyplývá, že české jednotkové náklady práce (dále jen "JNP") trvale patří mezi nejnižší v rámci EU. Ve sledovaném období 2002 až 2007 se JNP v paritě kupní síly pohybovaly zhruba na 60% úrovni EU a USA s tendencí mírného zvyšování. České jednotkové náklady byly srovnatelné s Maďarskem, Lotyšskem a Maltou. Nižší hladinu vykazují Polsko, Litva, Rumunsko, Slovensko a Bulharsko. Pro růst JNP v ČR v letech 2002-2007 byla rozhodující aprece KČ. Dynamiku náhrad zaměstnancům eliminoval v národní cenové hladině přírůstek produktivity práce. Jestliže v hodnoceném období JNP v české cenové hladině klesly o 1 %, potom v paritě EU-25 vzrostly o 12,3 %. Ani při pokračování popsaného trendu pohybu efektivnosti práce v ČR nejsou v příštích letech důvody pro výrazné zvýšení jednotkových nákladů práce na úroveň vyspělých zemí EU-15. České podniky si zachovávají konkurenční výhodu levné práce. V důsledku výrazně klesající směnné relace USD ku EUR se však rychle zhoršuje pozice českých JNP ve srovnání s dolarovými trhy.

V závislosti na formě výdělečné činnosti vystupuje na trhu cena práce ve dvojí úrovni závislosti na nákladech práce:

- osob v pracovněprávním vztahu (zaměstnanců),
- osob samostatně výdělečně činných (sebezaměstnaných).

V podmínkách České republiky dualita ceny práce na trhu vystupuje mimořádně zřetelně. Na celkové zaměstnanosti se sebezaměstnaní podle národních účtů dlouhodobě podílejí zhruba 20 %, tzn. jejich podíl je ve srovnání s ostatními zeměmi EU dvakrát vyšší (mimo země jižního křídla Eurozóny s rozvinutým turistickým ruchem a Polskem, Litvou a Lotyšskem s vysokým podílem zaměstnanosti v zemědělství). Podniky sebezaměstnaných charakterizuje zhruba 1/2 produktivita práce ve srovnání s průměrem české ekonomiky a zhruba 1/10 podíl na HDP.

Ve spolupráci s ČSÚ byly připraveny podklady pro Evropský srovnávací program. Bylo realizováno roční šetření o platové úrovni a její dynamice u širokého okruhu vybraných kvalifikovaných a nekvalifikovaných zaměstnání ve státním sektoru v roce 2008. Výstupy pravidelných šetření jsou součástí vstupních údajů výpočtu HDP, cenových hladin a parity kupní síly v zemích EU.

Vyrovňování cenové hladiny v ČR se zeměmi EU-15 bylo v uplynulých letech nerovnoměrné. Relativní česká cenová hladina v roce 2008 překročila 2/3 úrovně zemí EU-15. Na jejím prudkém zvýšení v roce 2008 o 8,6 procentního bodu se podílel souběh výrazného zpevnění Kč vůči EUR o 11 % a zvýšení inflace ve výši 6,3 %, inflační diferenciál vůči Eurozóně dosáhl 3 procentních bodů v neprospěch ČR. Jednorázové zvýšení inflace vyplynulo z realizace opatření reformy veřejných financí 2007-2010. V předchozích letech se inflace v ČR výrazně neodchylovala od průměru zemí platících EUR a konvergenci cenové hladiny táhla apreciacie Kč. Za období let 2000-2008 se relativní česká cenová hladina v ČR ve srovnání s EU zvýšila o 50 %. I při uvedené dynamice relativní česká cenová hladina spolu bulharskou, rumunskou, litevskou, lotyšskou, maďarskou, polskou, slovenskou a maltskou byla v roce 2008 nejnižší v rámci EU-27. Byla srovnatelná s lotyšskou, estonskou a maltskou úrovní.

Uvedené proporce korespondují s nízkou hladinou hrubých výdělků. V nominálním vyjádření (po přepočtu směnným kurzem) se průměrné hrubé výděvky v průmyslu, stavebnictví a ve službách v ČR pohybují pod 1/4 německé a rakouské úrovně. Stále vysoké podhodnocení koruny, které se projevuje v její vyšší kupní síle, však paritní hrubé výděvky zvedá na zhruba 1/3 německé a více než 2/5 rakouské úrovně.² Obdobně jako v ostatních méně vyspělých zemích EU je v ČR zdanění hrubého výdělku na straně zaměstnance nižší. Paritní čisté výděvky v ČR se tak blížily v roce 2007 zhruba 1/2 německé a rakouské hladiny při 2/3 úrovni produktivity práce při přepočtu PPS. Na druhé straně se výdělková hladina v nominálním a paritním vyjádření vzdaluje od maďarské a polské.

S ohledem na zatím nízkou českou relativní cenovou hladinu, která v roce 2008 dosáhla více než 2/3 průměru EU-15, lze předpokládat pokračování rychlého vyrovňování hodnotových relací, se kterým bude korespondovat pohyb mzdového ocenění práce v EUR a PPS. Nižší dynamiku lze očekávat až po dosažení cca 80 % cenové hladiny.

Sbližování cenových a mzdových hladin v rámci EU je objektivní proces. V rámci zemí EU s tradiční tržní ekonomikou se po roce 2004 zlomil trend shodné dynamiky v konvergenci relativních úrovní. Obdobný vývoj lze sledovat i v rámci nových členských, postkomunistických, zemí; tato skupina se současně relativně rychle přibližuje průměrné hladině EU-15.

² propočty za rok 2007 podle mzdové statistiky Eurostatu

Dlouhodobé časové řady mzdového pohybu naznačují, že do připojení k EU vyčerpala ČR mzdový polštář vytvořený v letech 1990 a 1991 a sociální partneři od roku 2004 udržovali dosažené proporce pohybu výdělků a produktivity v národní cenové hladině. Souhrnná produktivita práce vzrostla v letech 2003-2008 o 21 % a průměrný reálný výdělek o 18 %. Zhodnocování české koruny však výrazně zvyšuje tempo růstu výdělků a nákladů práce po přepočtu na euro (přírůstek průměrného nominálního výdělku v roce 2008 ve srovnání s rokem 2003 v Kč činil 38 %, v EUR 76 % a v PPS 32 %). Po přepočtu na EUR nebo na PPS rostly výdělky rychleji než produktivita (např. produktivita v PPS v letech 2003-2008 vzrostla o 29 %). Čeští zaměstnavatelé se nevyrovnali s konvergenčními procesy. Při dosažené cenové hladině by již měli sociální partneři při mzdových vyjednáváních přihlížet nejen k vývoji inflace a produktivity v tuzemsku, ale i k pohybu výdělků v konkurenčních ekonomikách a k inflačnímu diferenciatu a ke změnám směnného kurzu Kč. Např. generální dohody v Dánsku, Nizozemsku, Irsku a Norsku sjednávají dynamiku mezd s ohledem na zahraniční konkurenci, v Belgii vzájemné souvislosti mezi pohybem mezd v zemi a u hlavních konkurentů řeší od roku 1996 zákon o konkurenceschopnosti.

I při uvedeném vývoji zůstávají české JNP na poloviční úrovni vyspělých zemí EU. Vůči novým zemím však české podniky na evropském trhu postupně ztrácejí výhodu levné práce. Na druhé straně koncepce nízké výdělkové hladiny komplikuje cenovou konvergenci a změnu struktury nákladů práce, resp. snížení daňového zatížení práce.

3.1.4 Projekt "Aktuální otázky rodinné politiky s ohledem na specifika různých fází rodinného cyklu"

V roce 2009 se práce na tomto projektu odvíjely dvěma základními směry. První vychází z koncepce zkoumání životního cyklu a konkrétně se zaměřuje na vztahy mezi individuálním volným jednáním a institucionalizovaným průběhem života. Potvrdilo se, že individuální rozhodování a jednání v jednotlivých klíčových momentech životního cyklu je podřízeno do značné míry individualizovanému průniku vlivů institucionálních a strukturálních podmínek a limitů způsobených vlastním jednáním v předchozích životních etapách. Vysvětlit přímý vliv externích podmínek na jednání člověka je proto náročným úkolem. Přesto bylo dosaženo dílčích poznatků o vztazích mezi vnějšími společenskými podmínkami a chováním jedinců, a to ve třech oblastech - porodnosti, stabilitě rodiny a přechodu z aktivního života do seniorského věku.

První dílčí úkol se zabýval tématem krátkodobých reprodukčních plánů a jejich skutečné realizace a zaměřil se na individuální determinanty naplňování těchto plánů. Využita byla longitudinální data ze dvou vln panelového šetření mezi českými muži a ženami (2005 a 2008), což umožnilo unikátní porovnání deklarovaných plánů respondentů s jejich následnou realizací. Chování respondentů i případná změna jejich postojů byly sledovány v tříletém období a na tomto základě analyzovány faktory objasňující realizaci či naopak nerealizování reprodukčních plánů.

Reprodukční záměry, konkrétně to, zda respondent plánuje ve sledovaném období dítě, jsou jedním z faktorů, které hrají významnou roli v celém rozhodovacím procesu a šancích na realizaci individuálních plánů. Nejvyšší šance na uskutečnění reprodukčních záměrů vykazují ti respondenti, kteří v první vlně šetření vyjádřili zřetelný pozitivní záměr ("určitě ano") mít v horizontu tří let (další) dítě. Dalšími významnými faktory jsou charakteristiky jednotlivce (např. demografické jako třeba věk, pohlaví, partnerský stav, dosavadní počet dětí), jeho sociální okolí a vazby, jakož i změny v životních podmínkách, které mohou vést k redefinici původního plánu.

Ač plány samy o sobě signifikantně ovlivňují šanci narození dítěte, představují poněkud nejistý indikátor budoucí úrovně plodnosti. Analýza panelových dat prokázala vysoký soulad mezi nulovými reprodukčními plány a následným chováním českých mužů a žen, neboť nejvyšší podíl "konzistentních" respondentů představují ti, kteří nechtěli a následně ani neměli žádné (další) děti. Naopak poněkud rozporuplné výsledky byly získány u "pozitivních" krátkodobých reprodukčních plánů jedinců. Z těch lidí, kteří určitě plánovali porod (dalšího) dítěte během sledovaného období, jej po třech letech skutečně měla necelá polovina žen a zhruba čtvrtina mužů. Samy reprodukční plány i jistota, s jakou je lidé deklarují (zda „určitě“ či „spíše“ ano), se liší podle počtu dětí ve stávající rodině.

Při nerealizování původních plánů sehrává roli jednak odkládání rodičovství, projevují se zde však i faktory, které mohou původní plán jedince modifikovat. Mezi ně patří především dosavadní počet dětí a partnerský status respondenta. Důležitost vztahu s vhodným partnerem, včetně podmínek kladených na jeho zaměstnání a zdravotní stav, patří mezi důležité podmínky zvažované při rozhodování o dalším dítěti. Důležitost vhodného partnera je navíc častěji zdůrazňována vybranými sociálními skupinami, především ženami s nižším vzděláním a doposud studujícími. Naopak, překvapivě, postavení v zaměstnání ani úroveň vzdělání nehrají z hlediska šancí na realizaci původních krátkodobých reprodukčních plánů významnou roli.

I k realizaci reprodukčních plánů v tříletém horizontu dochází pouze zhruba ze třetiny. Přitom individuální situace (počet dětí, vhodný partner u bezdětných) jsou subjektivně vnímány jako důležitější faktory než socioekonomické postavení, jež je základem zabezpečení životní úrovně. Mj. to poukazuje na roli stability manželského či partnerského vztahu.

Dalším předmětem vědeckého zájmu byla problematika stability rodiny, její determinanty a důsledky nestability. Problémy vysoké rozvodovosti a následků rozpadu rodiny na další život bývalých partnerů a především nezletilých dětí si zachovávají svoji intenzitu a závažnost. Přestože je to sféra velmi intimní, i zde se projevují vnější vlivy, od nedostatku podpory ze strany rodinných sítí po nedostatečnost institucionálního prostředí. Partnerské a rodinné chování je v ČR dlouhodobě charakterizováno vysokou rozvodovostí, růstem podílu nesezdaných párů, včetně párů zakládajících rodiny. Spolu se snížením porodnosti a prosazováním se fenoménu singles se tak vytváří celé spektrum forem rodinného soužití, ve kterém žijí dnešní dospělí lidé a jejich děti. ČR se tím nevymyká z obecných procesů demografických proměn v globalizovaném světě. Současně výzkumy preferovaného partnerského soužití a rodičovských aspirací přitom ukazují na jistou setrvačnost základních hodnot spojených s partnerským a rodinným životem, jakkoliv se zde promítají nové vztahy mezi profesní a rodinnou životní dráhou, zejména u žen.

Rozšiřování forem rodinného soužití a zvyšování počtu a podílu lidí žijících alternativními formami rodinného života bývá vysvětlováno z hlediska subjektivních i externích vlivů. Jednou z možností ověření závislosti demografického chování na strukturálních a individuálních vlivech může být porovnání incidence různých forem rodinného soužití v zemích, které se liší mírou ekonomické rozvinutosti, charakterem rodinné a sociální politiky a kulturními tradicemi a dalšími ukazateli. S tímto záměrem byla analyzována data mezinárodního výzkumného projektu.

Analýza ukázala omezenou konzistenci dílčích ukazatelů demografického chování a rodinného soužití v jednotlivých zemích na straně jedné i vybraných faktorů determinujících rodinné soužití na straně druhé. Také v případě dopadů různých forem rodinného soužití na vybrané jevy - plodnost, životní úroveň a vztah rodinného a pracovního života - byly zjištěny příliš komplikované vztahy, než aby bylo možno potvrdit determinaci těchto dopadů externími podmínkami. To neznamená popření jejich vlivu. Lze odvodit, že externí podmínky působí na sledované sociodemografické

jevy zprostředkovaně, tedy že tu nemenší roli hrají vlivy individuální a kulturní (zde zejména tradiční hodnoty a normy). Současně se tím potvrzuje vysoká míra univerzality soudobých demografických trendů ve vztahu k socioekonomickým podmínkám.

Analýza prokázala, že dvě hlavní formy partnerského soužití, nesezdané soužití a manželství, jsou chápány jednak jako dvě alternativy, jednak jako dvě na sebe navazující etapy rodinného cyklu. Obě varianty jsou nyní v ČR i dalších zemích významně zastoupeny, byť přitom existují rozdíly v zastoupení a vnímání těchto forem partnerství mezi zeměmi. Nepodařilo se však doložit, že by zastánci jednotlivých variant převládali v dané zemi v závislosti na jejích strukturálních charakteristikách. Podle předpokladů se však mj. prokázalo, že mnohé souvislosti odlišných forem rodinného soužití se projevují jinak u mužů a jinak u žen.

K otázce, jak se rozvodovost a nestabilita nelegalizovaných partnerských soužití promítá do forem rodinného života, se analýza soustředila na to, nakolik jsou sledované aktuální rodinné konstelace výsledkem "jednoduché" životní dráhy nebo vícenásobných partnerství. Druhá možnost je častější v západoevropských zemích, ale mezi nimi jsou rozdíly podmíněné s velkou pravděpodobností kulturně. Lze předpokládat, že navzdory nepopiratelným globálním vlivům modernity se v demografickém chování její dopady tříští o individuální předpoklady, podmíněné kulturně historickým vývojem jednotlivých zemí. V každé zemi vznikají jedinečná propojení různých faktorů ekonomického rozvoje (je v nich do větší nebo menší míry různý stupeň rozvinutosti jednotlivých faktorů) a institucionálních podmínek. Vedle toho jsou strukturální proměny propojeny se změnami v oblasti kulturní či hodnotově normativní (tzn. např. to, že ekonomické podmínky působí jednak přímo a jednak prostřednictvím svého vlivu na preference při rozhodování o dílčích krocích v rodinné a životní dráze).

Dalším tématem v rámci sledování významných mezníků v životním cyklu je přechod do důchodu. Odchod do důchodu jako jednorázový akt může mít řadu dopadů na psychiku i celkovou životní situaci jedince. Nejvýrazněji se projevuje v podstatném snížení příjmů a celkovém zhoršení finanční situace. Zároveň mívá i pozitivní dopady například v podobě nárůstu množství volného času a rozšíření možností věnovat se koníčkům, zájmům a dalším aktivitám. Rozsah negativních a pozitivních dopadů odchodu do důchodu a příchodu seniorského věku závisí do velké míry na tom, zda a jak se jednotlivci na příchod stáří s předstihem připraví a jaké v tomto ohledu volí strategie. Z výzkumu vyplynulo, že většina dnešních seniorů se na své stáří začínala připravovat až po padesátém roce věku, přičemž nemalý podíl z nich na přípravu na stáří v předstihu vůbec nepomýšlel. V posledních letech nicméně dochází k pozitivnímu posunu směrem k uvědomělejšímu chování, neboť většina osob současné střední generace se na stáří začíná připravovat již po čtyřicítce. Mezi nejčastěji uváděné způsoby přípravy lze řadit pěstování volnočasových aktivit, kterým je možné se ve stáří věnovat. Větší pozornost je věnována též finanční přípravě, zejména placení penzijního, případně životního pojištění. K ne příliš rozšířeným způsobům přípravy na stáří zatím patří další vzdělávání, což se může ukázat jako brzda aktivního stárnutí. Na druhé straně střední generace podceňuje potřebu informovanosti o nabídce sociální pomoci pro seniory a o specializovaných službách pro seniory. Též je málo pozornosti věnováno předběžnému projednávání jejich případné budoucí podpory s dětmi. K poměrně opomíjeným oblastem přípravy na stáří patří rovněž změny bydlení a úprava bytů. Nejvyšší podíl osob praktikuje tzv. pasivní strategii přípravy na stáří, resp. jejich příprava se týká jen omezeného množství aktivit. V oblasti finančního zabezpečení ve stáří se lidé spoléhají do značné míry na sebe a vlastní úspory a nechtějí jej ponechat pouze na podpoře státu v systému důchodového zabezpečení. Pro některé seniory může finanční zajištění představovat poměrně výraznou motivaci k výkonu zaměstnání i po dovršení důchodového věku se záměrem využít zvýšení důchodu po tzv. nasluhování. I přesto většina osob odchází (či plánuje odejít) do důchodu při dosažení důchodového věku a tento krok tedy neodkládá.

Výše zmíněné převažující praxi, že senioři nepřizpůsobují bydlení s věkem slábnoucím možností jeho finančního krytí (i případně údržby), byla věnována zvýšená pozornost v další studii. Díky dostupnosti specifických dat z reprezentativního empirického výzkumu bylo možné detailněji popsat bytovou situaci dnešních seniorů i jejich preference týkající se způsobu bydlení v době, kdy již nejsou schopni vykonávat všechny činnosti každodenního života bez pomoci jiné osoby. Z výsledků výzkumu vyplynulo, že lidé ve věku 60 a více let žijí nejčastěji ve dvoučlenných domácnostech spolu s partnerem, u starších žen spolu s narůstajícím věkem přibývá těch, které žijí osaměle. Z hlediska velikosti obytné plochy obývají nejčastěji byty či domky střední velikosti, ve srovnání s mladými lidmi však jejich obydli častěji disponuje plochou přesahující velikost 80 m² a mohou se tak podstatně častěji ocitát v horší ekonomické situaci zapříčiněné vysokou mírou zatížení výdaji na bydlení. Také majitelů bytů nalezneme mezi seniory podstatně více než mezi lidmi mladšími. Lidé seniorského věku nejsou příliš ochotni ke stěhování do bytů menších, zároveň zcela jednoznačně preferují život v přirozeném prostředí a se svým bydlením bývají obvykle velmi spokojeni. Jakkoliv se dnes prosazuje snaha zamezit nevhodnému umísťování seniorů do institucionální péče v případě, kdy to není nezbytně nutné, limitem života seniorů v původním prostředí bývá nedostatečná nabídka terénních a ambulantních služeb. Jejich působnost je potřeba rozšiřovat a dostatečně reflektovat aktuální potřeby jedince. Kromě zajištění dostatečné nabídky těchto služeb je potřeba utvářet i další, širší podmínky, například v podobě bezpečného prostředí, dostatečné infrastruktury a v neposlední řadě brát též v potaz otázku finančních nákladů na bydlení. V případech, kdy se i přes veškerou snahu o zajištění péče v domácím prostředí stane nevyhnutelnou péče ústavní, je nutný individuální přístup ke každému z uživatelů a snaha co nejvíce přiblížit pobyt uživatelů životu v domácím prostředí, spolu se zachováním co nejvyšší míry soukromí.

Druhý tematický okruh, jemuž byla v roce 2009 věnována pozornost, souvisí se sociálně-právní ochranou dětí. Preference péče o děti v rodinném prostředí - v původní nebo náhradní pěstounské rodině - před péčí ústavní patří mezi základní principy současných vládních koncepčních materiálů reagujících na neuspokojivý stav systému péče o ohrožené děti v ČR. Samotná problematika náhradní rodinné péče a konkrétně pěstounské péče byla VÚPSV řešena intenzivněji v devadesátých letech, později spíše nárazově či nepřímo (např. v rámci zkoumání problémových rodin nebo při analýze terénní činnosti orgánů sociálně-právní ochrany dětí). Aktuálně se VÚPSV k této problematice vrací. V roce 2009 byly realizovány přípravné práce (analýza literatury, dokumentů, dosavadních výzkumů a statistických dat) s předpokladem dlouhodobějšího zaměření na tuto problematiku v období 2010-2017 v rámci dlouhodobé koncepce výzkumu ve VÚPSV (a též formou grantových projektů). Pracovníci přitom spolupracují kromě MPSV s nevládními organizacemi a s odborníky z akademické sféry.

Z posledního výzkumu v dané oblasti vyplývá, že pracovníci sociálně-právní ochrany se při své práci často potýkají s předsudky ze strany klientů, zejména ve fázi navázání kontaktu a počátcích spolupráce. Existuje rozpor mezi tím, jak se sociální pracovníci cítí být vnímáni a jak by si přáli být vnímáni. Existuje nejedna zábrana toho, aby svoji práci mohli vykonávat podle vlastních představ o smysluplné sociální práci s rodinou. Při hodnocení situace v ČR pracujeme též s výsledky zahraničních výzkumů věnujících se vlivu způsobu prezentace sociálních pracovníků ve sdělovacích prostředcích, filmech a televizních seriálech na jejich image a očekávání veřejnosti vůči nim.

V roce 2009 byly vydány i monografie využívající výsledky dřívějších výzkumů. V rámci zkoumání proměn českých rodin a úkolů rodinné politiky se dlouhodobě věnujeme otázkám sladování profesního a soukromého života. Mj. byly sledovány preferované strategie sladování a uvědomované bariéry jejich realizace (případně nabízené šance) při řešení vztahu rodinných a profesních rolí. Snahou bylo také identifikovat zde působící faktory, diferencující individuální dispozice a postupy. Bariéry

a naopak podněty k prosazování preferovaných strategií byly zjišťovány prostřednictvím jejich vnímání respondenty.

Ve všech zkoumaných generacích je majoritně rozšířen model dvoudětné rodiny, a to bez ohledu na typ rodinného soužití (vč. mladých jednotlivců bez partnera), v němž aktuálně žijí. Úroveň plodnosti daných generací přitom nesouvisí jen s chtěným počtem dětí, do jeho realizace vstupuje řada dalších faktorů, jako jsou biologické limity (neplodnost), absence životního partnera či rozpad partnerství, rodině konkurující upřednostňování pracovní sféry a kariéry, preference pohlaví dítěte, nechtěná či neplánovaná početí či efekty plynoucí z odkládání rodičovství. Rozhodnutí o počtu dětí se přitom utváří spíše postupně a bere v potaz jak dosavadní zkušenosti s výchovou dětí, tak také výsledky vyjednávání s partnerem. Právě ve vyjednávání s partnerem a plánování dětí se u mladších respondentů projevuje posun oproti starším generacím, který je bezesporu ovlivněn mj. širokou dostupností prostředků efektivního plánování rodičovství.

Profesní sféra jedince či obou partnerů je jedním z faktorů, který může stát na počátku u rozhodování o rodičovství, jeho načasování či počtu dětí. Zároveň je to oblast, která je reálným rodičovstvím ve výsledku v různé míře ovlivněna. U svobodných respondentů se ukazuje, že ženy jsou si vědomy zásahu rodičovství do své pracovní kariéry, zatímco muži o vlastní pracovní postup nemají větší obavy. Také omezení společenských kontaktů předvídá více žen než mužů. Výpovědi dotázaných rodičů pak ukazují, že tyto jejich obavy se po narození dítěte do značné míry naplňují.

Narození prvního dítěte je nejpříznivěji hodnoceno v rovině osobního uspokojení a v rovině rodinných vztahů. V části rodin může být tato životní pohoda narušena v okamžiku, kdy začne ženám výrazněji vadit to, že v realitě jsou to ony, kdo obstarává většinu povinností v péči o domácnost a rodinu s vynaložením podstatně většího množství času, ač v názorech žen i mužů jasně dominuje egalitární rozdělení těchto úkolů mezi oba partnery. Více než třetina žen přitom hovoří o potřebě větší spolupráce svého partnera. Přes rovnostářské názory v oblasti dělby rolí i možnostech věnovat se profesnímu uplatnění jsou ženy spíše orientovány na rodinu a pro většinu z nich je důležité mít dostatek času na rodinu i na úkor práce. Muži se oproti tomu zaměřují na rodinu a práci zhruba ve stejné míře, přičemž nemalý podíl mužů by v případě nutnosti upřednostnil práci, která je pro ně jako pro stále převažující živitele rodiny zdrojem příjmů, ale též seberealizace.

Z hlediska harmonizace rodinných a pracovních povinností je důležité zaměřit pozornost jak na sféru soukromou, tak i veřejnou. Matky samoživitelky, které žijí bez partnera a jsou nuceny zajistit (téměř) veškerou péči i finance pro svou rodinu samy, kladou oproti ženám z úplných rodin podstatně větší důraz na porozumění ze strany zaměstnavatele. Vhodným řešením nejen pro tyto ženy by při snaze skloubit zaměstnání s péčí o domácnost a malé děti byla dostatečná nabídka flexibilních forem zaměstnání, zejména pružné pracovní doby, práce z domova a práce na zkrácený úvazek. Neméně důležitým opatřením je též různorodá podpora ze strany státu, především nabídka sociálních služeb, poskytování finančních dávek, podpora prostřednictvím daňových odpočtů a slev. Souhrnně je možné říci, že rodiči nejlépe hodnoceným opatřením jsou přímé finanční dávky, které jsou upřednostňovány jak před sociálními službami, tak před zvyšováním úlev na daních i před lepšími podmínkami na trhu práce. Důraz na finanční podobu státní podpory rodin s dětmi, především v podobě dobře placené mateřské a rodičovské dovolené, kladou respondenti ve všech fázích rodinného cyklu i při výběru ze široké nabídky různých opatření rodinné politiky a nástroje nefinančního charakteru tak v jejich preferencích zůstávají mnohdy opomíjeny.

Provedená analýza v monografii Péče o děti předškolního a raného školního věku neprokázala na základě statistických dat a série výběrových šetření zásadní

nedostatky systému. Potvrdila však výchozí předpoklady v tom, že systém služeb denní péče o děti předškolního a mladšího školního věku zajišťuje poptávku po těchto službách značně nerovnoměrně. Rozdíly jsou především teritoriální, z hlediska věku dětí a z hlediska forem péče. V případě teritoriálních nerovností se jedná o rozdíly mezi obcemi různé velikosti, nelze však jednoduše říci, že by venkovské malé obce byly v horší situaci než (velká) města, nebo naopak. Z různých hledisek sejevila situace příznivěji ve městech, z jiných naopak na venkově. Velká sídla nicméně mají výhodu v širší nabídce forem zařízení denní péče.

Pokud jde o nerovnosti s ohledem na věk dětí, pak máme na mysli zásadní rozdíl mezi rozsahem využívání služeb denní péče v případě dětí do tří let věku a dětí starších, ať už ve věku předškolním nebo mladším školním. U druhé skupiny jednak hraje stěžejní roli institucionální péče a jednak tato zařízení využívá velký počet dětí, v případě mateřských škol naprostá většina dětí z příslušných populačních ročníků, u školních družin zhruba polovina (hlavně v závislosti na zájmu rodičů, nikoliv na dostupnosti). Naproti tomu v případě nejmladších dětí je tomu přesně naopak. Do jeslí a obdobných zařízení dochází jen zlomek dětí odpovídajícího věku. Hlavním důvodem však je nezáměr rodičů, být do jisté míry způsobený samotným systémem - nárůstem výše poplatků za jesle, navíc výrazně vyšších oproti mateřským školám.

Poslední jmenované hlavní rozdíly - podle forem péče - zahrnují zejména nerovnováhu mezi podílem institucionální péče a alternativních forem, zajišťovaných soukromým a občanským sektorem. To v sobě nese dva problémy. Jedním je malá dostupnost alternativ ke kolektivní výchově pro ty rodiče, kteří požadují individuální péči podobnou rodinnému prostředí. Druhým je fakt, že se alternativní formy péče nevyskytují a nerozvíjejí tam, kde je institucionální péče z ekonomických a organizačních důvodů nevýhodná či přímo nemožná.

Důležitým předpokladem efektivnosti celého systému služeb je to, aby v souhrnu vytvářely co nejširší spektrum služeb péče, vyznačujících se různými specifickými charakteristikami. V současnosti lze v tomto smyslu rozlišit služby veřejného sektoru, zajišťující vysokou kvalitu, v případě MŠ také finanční a do velké míry i prostorovou dostupnost. V případě jeslí dnes zůstává jejich hlavní předností kvalita služeb. Zařízení soukromého sektoru poskytují především větší variabilitu a flexibilitu služeb, avšak za vyšší cenu. Aktivita neziskového sektoru zatím jakýmsi „skromným“ způsobem doplňují celý systém o méně často požadované, ale nenahraditelné služby krátkodobého a nárazového hlídání dětí. Kvalitativní rozšíření jejich služeb o formy, které mají blíže k tradiční péči o děti, by mohlo být jedním ze směrů dalšího vývoje, především na malých obcích. Škála subjektů, které se teoreticky mohou podílet na denní péči o děti do 10 let věku, je dostatečně široká. Problémem je jejich prostorově nerovnoměrná nabídka. Každý z existujících či potenciálních typů těchto subjektů má však některá omezení, jež jsou jim buď z podstaty vlastní (např. početnost dětského kolektivu při provozování živnosti péče o dítě) nebo jsou důsledkem institucionálních podmínek. Obecné otázky rozšíření služeb denní péče o děti se dotýkají samotné koncepce rodinné politiky.

3.1.5 Projekt "Politika zaměstnanosti v novém tisíciletí"

Projekt měl v roce 2009 naplnit několik cílů, mezi nejvýznamnější patřilo:

- prohloubit analýzy toků pracovních sil,
- zmapovat úroveň služeb zaměstnanosti spolupracujícími subjekty včetně zhodnocení efektivity spolupráce,

- prohloubit posouzení efektů a přínosů Evropského sociálního fondu (Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost) z pohledu ohrožených skupin na trhu práce a z pohledu reformy obsahových aspektů aktivační politiky na trhu práce,
- explorace aktuální situace v oblasti nových forem zaměstnávání v ČR a zemích EU a zjištění jejich vlivu na pracovněprávní reformní procesy a debatu o modernizaci pracovního práva individuálního i kolektivního v těchto zemích,
- posouzení průběhu a praktické aplikace pracovněprávních směrnic EU v ČR.

V rámci odhadování vzdělanostních potřeb v regionech pro období 2009-2013 vznikl v CERGE-EI model, který odhaduje vyhlídky pracovního uplatnění pro absolventy různých druhů oborů na celorepublikové úrovni. Model v současnosti spravuje Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i. a jeho výsledky jsou, spolu s dalšími informacemi, k dispozici na webové adrese: <http://prognozatrhu prace.vupsv.cz>.

V uvažovaném období bylo úsilí věnováno vybudování aparátu pro získávání vstupních dat vztahujících se k regionům, tj. dat z celorepublikového souboru Výběrového šetření pracovních sil Českého statistického úřadu, souboru absolventů (středních) škol v daných regionech (ve spolupráci s Ústavem pro informace ve vzdělávání) a dat o předpokládaném hospodářském vývoji v regionech. Vedle toho byly redefinovány zaměstnanecké kategorie a vzdělanostní kategorie pro regiony, aby zajišťovaly statistickou věrohodnost výsledků a přitom poskytovaly smysluplné informace.

Problematické vnímání služeb zaměstnanosti byla věnována pozornost v důsledku zadání ministerstva práce a sociálních věcí, jehož záměrem bylo zjistit názorový pohled veřejnosti, reprezentované zástupci subjektů nejčastěji spolupracujících s úřady práce, na působení Správy služeb zaměstnanosti.

Zmapování názorů zaměstnavatelů bylo provedeno s využitím výsledků relevantních, v nedávné době realizovaných výzkumů. Výsledky zpracovaných výzkumných studií ukazují, že pouze malá část zaměstnavatelů považuje spolupráci s úřady práce za prospěšnou a efektivní. Negativní hodnocení zaměstnavatelé zdůvodňují zejména systémovými nebo institucionálními příčinami, nikoliv nespokojeností s pracovním výkonem zaměstnanců úřadů práce. Zaměstnavatelé upozorňují na nedostatečnou rozhodovací autonomii a flexibilitu v přístupu k individuálním potřebám a požadavkům zaměstnavatelů, na problémy nedostatečné či nevhodné nabídky pracovní síly a nezájem samotných nezaměstnaných.

Zjišťování názorů zástupců ostatních subjektů realizoval VÚPSV, v.v.i. prostřednictvím dotazníkového šetření, v jehož rámci byly osloveny organizace spolupracující s úřady práce. Okruh oslovených subjektů byl určen na základě zhodnocení míry významnosti, intenzity, potřebnosti a zákonné povinnosti jejich spolupráce s úřady práce. Seznam subjektů zapojených do dotazníkového šetření tak zahrnoval zejména orgány místní samosprávy, veřejné správy, vzdělávací instituce, odborové organizace, agentury práce, hospodářské komory a organizace zaměřující se na pomoc a podporu osob z rizikových skupin (např. neziskové organizace pomáhající osobám se zdravotním postižením, chráněné dílny apod.). Dotazník obsahoval uzavřené otázky, kde respondenti hodnotili odpovědi prostřednictvím výběru z 5bodové škály a tzv. otevřené otázky pro potřeby uvedení rozsáhlejšího vyjádření. Celkovou úroveň spokojenosti oslovených subjektů se spoluprací s úřady práce lze, na základě provedené statistické analýzy získaných dat, číselně vyjádřit průměrnou známkou 1,68 (kdy 1 = nejlepší, 4 = nejhorší hodnocení). Nejvyšší spokojenost s úrovní spolupráce vyjádřily subjekty místní samosprávy a odbory. Naopak, výrazně nejméně vyhovovala agenturám práce, které ve většině hodnocených oblastí spolupráce zaujímaly negativní postoje.

Nejčastější náplň spolupráce mezi úřady práce a institucemi představují informační a poradenské činnosti a vyhledávání nových pracovníků. Nejintenzivněji

spolupracují organizace s místním úřadem práce v případě programů aktivní politiky zaměstnanosti, dotací poskytovaných organizacím zaměstnávajícím zdravotně postižené osoby, projektů financovaných z ESF, účasti v poradních sborech, komisích. Celkově nejnížší spokojenost vyjádřily organizace s vyhledáváním nových pracovníků z ciziny, přičemž nejkritičtější byly agentury práce a místní samospráva. Současně se také jedná o činnost, kterou nepovažují dotázané organizace za příliš přínosnou. Negativní stanoviska také převažují ohledně spolupráce v poradních sborech a komisích, kdy výrazně nespokojené zde jsou opět agentury práce, organizace zaměřené na integraci rizikových skupin a vzdělávací instituce, které zpochybňují opodstatněnost těchto činností. Třetí v pořadí nejhorší úroveň spolupráce se dostalo hodnocení oblasti dotací organizacím zaměstnávajícím zdravotně postižené, s níž není spokojena zejména státní správa, hospodářská komora, vzdělávací instituce a odbory. Zajímavá je však skutečnost, že naopak organizace zaměřené na integraci rizikových skupin na trhu práce, kam se řadí i osoby se zdravotním omezením, jsou ve srovnání s výše uvedenými institucemi s úrovní spolupráce spíše spokojené.

Respondenti v dotazníku současně mohli vyjádřit své požadavky ohledně zlepšení úrovně hodnocené spolupráce. Orgány státní správy upozorňují na potřebu zkvalitnění vzájemné komunikace pomocí propojení databází a informačních systémů orgánů státní správy a samosprávy, zlepšení spolupráce při řešení problémů spojených se zaměstnáváním cizích státních příslušníků, zejména kontrolní činnosti a zvýšení rychlosti rozhodování o nelegální práci. Subjekty místní správy požadují úpravy zejména v oblasti nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, omezení nadměrné administrativy a prohlubování spolupráce. Odbory směřují svá doporučení k činnosti poradních sborů, poradenské a konzultační spolupráci. Návrhy zástupců hospodářské komory se dotýkají informačního systému a některých nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. Vzdělávací instituce se ve svých doporučeních zaměřují především na oblast realizace rekvalifikačních a přístupu k čerpání prostředků v rámci projektů ESF. Nabídka rekvalifikačních kurzů by měla být utvářena ve spolupráci se školami a zaměstnavateli, při současném zohlednění předpovědí budoucích kvalifikačních potřeb trhu práce. Současně požadují zpružnění postupu zařazení uchazeče do rekvalifikačního kurzu a snížení administrativní náročnosti, omezující přístup k dotačním prostředkům úřadů práce. Požadavky agentur práce směřují do oblasti vyhledávání vhodných uchazečů o práci, k úpravám parametrů a funkčnosti informačního systému volných míst a uchazečů o práci. Požadavkem respondentů organizací zaměřených na integraci rizikových skupin je zjednodušení nadbytečné administrativy a zrychlení komunikace prostřednictvím prostředků elektronické komunikace, vymezením jednotných požadavků na předkládané výkazy a doklady.

Výsledky provedené analýzy ukázaly na skutečnost, že problémy narušující vzájemnou spolupráci jednotlivých partnerů úřadů práce spočívají zejména v institucionálních příčinách, nikoliv schopnostech a pracovních výkonech zaměstnanců úřadů práce. Potřebná opatření k řešení zjištěných hlavních problémových okruhů je tak nutné zaměřit zejména do oblasti nastavení a fungování systémového rámce vymezujícího pravidla a principy vzájemných vztahů spolupráce a komunikace mezi úřady práce a potřebnými subjekty.

Pozornost byla dále věnována problematice analýzy vazeb mezi implementací a přínosy projektů ESF pro rozvoj politiky zaměstnanosti ve vztahu k řešení situace marginalizovaných skupin. Řada zahraničních studií referuje o nízkých čistých efektech opatření aktivní politiky zaměstnanosti. Jiné studie efektů aktivačních opatření a programů aktivní politiky zaměstnanosti provedené v posledních letech odkryly nové metodické aspekty hodnocení a dospěly v mnoha případech k poněkud jiným (spíše slibnějším výsledkům) než studie předchozí. Tato pozitivnější zjištění - zdá se - souvisejí s celkovým posunem na trzích práce a politik zaměstnanosti směrem k aktivačním opatřením, i když aktivační opatření sama o sobě podle těchto studií

v dlouhodobějším časovém horizontu nemají příliš silný efekt. V tomto kontextu byly hodnoceny střednědobé efekty programů APZ (realizované v roce 2007, efekty v roce 2008), tedy v kontextu ekonomického růstu a zavádění aktivačních prvků.

Studie ukázala, že realizaci APZ v daném období výrazně ovlivnil na jedné straně pozitivní vývoj na trhu práce a na straně druhé nebývalý rozsah realizovaných opatření, který mohl pomoci relativně významnému počtu nezaměstnaných osob. Využitá data OKpráce se (i přes některé nedostatky jako je zejména nepřesné vyplnění některých údajů) jeví pro podobné analýzy jako vhodná. Hlavním problémem zůstává zhodnocení významu odchodu z evidence (není jasné, zda jde o odchody do zaměstnání vs. do ekonomické neaktivity), jiným podstatným problémem je odhad čistých efektů pomocí kontrolní skupiny (nebere v úvahu proměnné, jež OKsystém nezahrnuje, které ale sehrávají významnou roli). Na analýzu, která by lépe tyto problémy řešila, by zřejmě bylo třeba využít specifické šetření neboť ani VŠPS nezahrnují dostatečný počet absolventů APZ.

Z analýzy cílenosti bylo patrné, že do programů APZ jsou vybíráni lidé se středním stupněm očekávaných problémů v pracovním uplatnění, což relativně odpovídá také jejich zastoupení ve struktuře nezaměstnaných. Výrazně méně jsou ovšem programy APZ cíleny na osoby, u nichž očekáváme nejzávažnější problémy. Lze se jen domýšlet, zda jde o důsledek creaming efektu, racionální volby vzhledem k očekávaným výsledkům či o uplatnění nějaké formy kompetenčního modelu. Některé indikace těmto úvahám o důvodech zmíněného profilu cílenosti odpovídají, např. silné zastoupení osob se základním vzděláním a s opakovanou evidencí v programech VPP. Z analýzy cílenosti programů nicméně většinou nevyplývá, že by se programů APZ účastnili lepší nezaměstnaní než jsou účastníci kontrolní skupiny (kteří nebyli v APZ) a ukazuje se, že postupně dochází k zlepšování cílenosti (znevýhodněné skupiny nejsou až příliš podrepresentovány).

Stejně jako v předchozích studiích se potvrdilo, že důležitým efektem programů APZ je vysoký pokles (návratů) evidencí bezprostředně po absolvování programu (na méně než polovinu). Výjimkou jsou v tomto ohledu rekvalifikační programy, které v počátečním období přinášejí spíše vysoký návrat do evidence.³ V následujícím období jsou pak odchody z evidence ve většině případů přibližně vyrovnané či mírně ve prospěch účastníků APZ (záleží ale opět na typu rekvalifikačního programu). Pozitivní přínos rekvalifikací se (dle typu) projevuje spíše až v delším časovém období (poprvé přibližně po půl roce), zejména se pozitivně jeví dopad nespécifických rekvalifikací, a také profesních rekvalifikací pro dělníky a pak i THP. Srovnání jednotlivých programů je nicméně v tomto ohledu obtížné, neboť jejich cílové skupiny, faktický obsah opatření, jejich očekávaný přínos, ale i jejich ekonomická náročnost pro veřejné rozpočty jsou výrazně odlišné.

Můžeme konstatovat, že přínos APZ pro řešení nezaměstnanosti účastníků byl v roce 2007 velmi dobrý. Pozitivně lze hodnotit jak zlepšování cílenosti APZ, tak významně čtenější odchody z evidence v kratším i delším období po absolvování programu, než je tomu ve skupině neúčastníků. Bereme přitom v úvahu i skutečnost, že programy APZ pomáhají také ve zvyšování a obnovování kvalifikace nezaměstnaných, adaptaci nezaměstnaných na podmínky na trhu práce, pomáhají zvyšovat motivaci, mají významné socializační efekty atd.

Podněty pro další výzkum jsou další zpřesňování a ustálení metod sledování APZ za pomoci systému OKpráce, lepší porozumění mechanismům cílenosti programů, sledování významu odchodu z evidence (aktivita, kvalita zaměstnání), sledování dalších efektů (zvláště role ve zvyšování kvalifikace) a v případě významného zlepšení designu výzkumu lze uvažovat i o provedení cost-benefit analýzy APZ.

³ Je otázkou, nakolik se fakticky nejedná o nové evidence (tj. nezaměstnaní se opětovně orientují na trhu práce a v nabídkách zaměstnání, zvláště pokud hledají zaměstnání v jiném oboru než dříve).

Souběžně s tím byla pozornost věnována i programům ESF. Studie ukázala, že programy financované ze Strukturálních fondů EU mění kontext realizace aktivních politik pracovního trhu. Jejich význam je patrný nejen v rozšířených finančních možnostech aktivní politiky zaměstnanosti, ale také v příležitosti pokrývat takové sociální skupiny a realizovat takové aktivity, na které se veřejné služby zaměstnanosti mohou jen obtížně zaměřit. Aby programy OP RLZ své cíle a záměry naplňovaly, je třeba dlouhodobě a systematicky sledovat jak jejich strukturu a kvalitu, tak také jejich zacílení na specifické skupiny na trhu práce a jejich dopady.

Programy OP RLZ v roce 2007 podstoupilo plných 30 % všech účastníků české aktivní politiky zaměstnanosti (ve srovnání s rokem předchozím tedy o 10 % více). Nejčastěji se přitom realizovaly programy související s podporou a rozšířením aktivní politiky pracovního trhu (opatření 1.1) a projekty zaměřené na pracovní a sociální integraci znevýhodněných a sociálním vyloučením ohrožených osob (opatření 2.1). Role programů OP RLZ se v současné době posouvá od předpokládaných inovativnějších a individuálněji orientovaných opatření k všeobecnějším programům, které do jisté míry mohou suplovat stávající nástroje „tradiční“ aktivní politiky pracovního trhu. Tento trend je patrný zejména u vzdělávacích, výcvikových a poradenských aktivit, které těžiště své práce přesouvají právě na úroveň národních projektů OP RLZ.

Analýza cílenosti programů OP RLZ v roce 2007 prováděná na datech systému OKpráce ukázala, že podobně jako ostatní opatření aktivní politiky pracovního trhu mají i projekty OP RLZ tendenci směřovat spíše k méně znevýhodněným osobám na pracovním trhu. Mezi aktivitami programů OP RLZ jednoznačně dominují ty, které se zabývají rozvojem lidského kapitálu, vzděláváním, poradenstvím a osobnostním rozvojem účastníků, což přibližuje charakter programů OP RLZ rekvalifikačním programům. Cílenost těchto dvou opatření je pak velmi podobná - orientují se spíše na střední věkové a vzdělanostní skupiny bez výraznějších zdravotních handicapů. Ve srovnání s předchozími lety však můžeme konstatovat, že posun právě např. ke středním věkovým skupinám znamená v případě rekvalifikací i programů OP RLZ významné zlepšení.

S ohledem na sledované znevýhodněné skupiny osob na trhu práce se zdá, že národní programy se o něco více orientují na starší osoby a zdravotně handicapované, což je patrně projevem větších zkušeností s prací s těmito typy nezaměstnaných a pravděpodobně také nižších, resp. jiných očekávání spojených s realizací programů právě pro tyto skupiny (u nezaměstnaných nad 50 let je anticipována možnost odchodu do starobního -byť i předčasného- důchodu, zdravotně handicapovaní pak tvoří velmi specifickou a heterogenní skupinu, u níž se předpokládá spíše občasný než trvalý kontakt s trhem práce).

U grantových a specificky u nadregionálních grantových schémat převládá orientace na nízkokvalifikované a dlouhodobě evidované osoby, tedy na skupiny, jejichž handicapu mohou být překonány pouze za předpokladu kvalitní, podmínkám místního trhu práce odpovídající, individuální a na míru šité intervence.

Při sledování efektů programů OP RLZ jsme opětovně využili dat systému OKpráce za rok 2007 a pokusili se zhodnotit míru návratu účastníků programů OP RLZ do registru nezaměstnaných ve zvolených časových intervalech po ukončení programu. I tato analýza prokázala, že programy OP RLZ jsou svým charakterem velmi blízké rekvalifikacím a jejich efekty jsou tudíž velmi podobné. Tak jako rekvalifikace i programy OP RLZ (obecně i jednotlivé typy) jsou charakteristické vysokým podílem osob navracejících se bezprostředně po programu do registru nezaměstnaných (po absolvování některého z projektů OP RLZ se po 30 dnech v nezaměstnanosti objevuje každý druhý účastník). Tento podíl je v počátku sice o něco nižší než v případě rekvalifikací, v dlouhodobějším sledování se však efekty obou programů vyrovnávají a ve srovnání s kontrolní skupinou neúčastníků jsou pak významně vyšší (pouze pětina účastníků zůstává dlouhodobě v evidenci ve srovnání s celou třetinou neúčastníků).

Jako zajímavé se jeví zjištění, že větších hrubých efektů na odchod účastníků z evidence nezaměstnaných dosahují programy národního charakteru, a to i v případě sledovaných rizikových skupin na trhu práce. Je to pravděpodobně spojeno s větší koncepční připraveností národních programů, které mají stanovené jasné a s ohledem na situaci na trhu práce již prověřené cíle i způsob jejich naplnění. Oproti tomu grantové projekty se více prosazují při práci se specifickými skupinami nezaměstnaných a mnohdy nemají jasnou představu, jak naplnit jejich potřeby s ohledem na lokální ekonomické podmínky.

Celkové účinky programů OP RLZ na odchod z evidence nezaměstnaných se nijak významně neliší od účinků podobných opatření „tradiční“ aktivní politiky pracovního trhu. I když není pokles rizika nezaměstnanosti účastníků těchto programů natolik patrný bezprostředně po jeho ukončení, lze programy OP RLZ v dlouhodobém časovém horizontu hodnotit jako velmi přínosné. Navíc, s ohledem na skutečnost, že u nejvíce znevýhodněných (tj. osob s velkými zdravotními problémy a dlouhodobě nezaměstnaných) se výrazně "rozevírají nůžky" mezi odchody z evidence u účastníků a neúčastníků programů, lze předpokládat, že v těchto skupinách klesá podíl mrtvé váhy a programy OP RLZ znamenají opravdu významnou příležitost pro jejich pracovní a sociální začlenění.

V kontextu současných trendů, jako jsou ekonomická globalizace, technologický vývoj a demografický vývoj vystupují do popředí rovněž otázky potřeby změny regulace trhů práce, a tím i nového pojetí role pracovního práva. Probíhající změny v pracovněprávní oblasti souvisí mimo jiné také s rostoucí diverzitou tzv. nových forem zaměstnávání ve všech zemích EU.

S rozšiřováním flexibilních smluvních uspořádání vzrůstají požadavky na zajištění základních pracovních práv pro všechny pracovníky v zemích EU, včetně těch atypických a včetně těch vykonávajících ekonomickou činnost na základě kontraktů občanského práva. Zdá se, že zajistit práva sociální, práva na trhu práce a práva vymáhací je snáze proveditelné, zatímco zabezpečit práva smluvní a kolektivní je vzhledem k jejich povaze podstatně těžší. Dosavadní zkušenosti ukazují, že prakticky všechny země EU mají ve svém právu zakotveny základní principy vztahující se na všechny pracovníky, a to zásadu rovného zacházení, preferenci standardního pracovního poměru na dobu neurčitou, kontrolu dodržování pracovního práva veřejnými orgány a nástroje vymáhání smluvních práv a práv na trhu práce. Národní pracovní legislativy se tak reálně snaží garantovat flexibilním pracovníkům důstojnou úroveň pracovních podmínek, včetně bezpečného pracovního prostředí, nejvyšší možnou ekonomickou ochranu, která je s danou formou zaměstnávání spojena a také nástroje účinně vymáhající smluvní práva flexibilních pracovníků.

Pozornost byla věnována rovněž analýze průběhu a efektů implementace vybraných pracovněprávních směrnic EU v ČR. Analýza se soustředila na 6 evropských směrnic regulujících vybrané aspekty pracovních podmínek zaměstnanců v zemích EU. Výběr směrnic nebyl náhodný - jedná se o směrnice, jejichž transpozice byla ve většině zemí EU spojována s různou mírou komplikací a nejednoznačností:

- Směrnice č. 1994/45, o zřízení evropské rady zaměstnanců,
- Směrnice č. 1994/33, o ochraně mladistvých pracovníků,
- Směrnice č. 1991/533, o povinnosti zaměstnavatele informovat zaměstnance o podmínkách pracovní smlouvy nebo pracovního poměru,
- Směrnice č. 1998/59, o sbližování právních předpisů členských států týkajících se hromadného propouštění,
- Směrnice č. 2002/14 stanovující obecný rámec pro informování zaměstnanců a projednávání se zaměstnanci v EU,
- Směrnice č. 2003/88 o některých aspektech úpravy pracovní doby.

Všechny směrnice byly v České republice přijímány v rámci předvstupního harmonizačního procesu pracovní legislativy České republiky a Evropské unie. Na jejich tvorbě spolupracovali všichni sociální partneři formou tripartitních jednání a jako členové speciálně vytvořených expertních komisí (nechyběli ani zástupci akademické sféry). Všechny rozpory, které se v průběhu implementace mezi sociálními partnery objevily, měly vztah k míře ochrany/flexibility pracovních podmínek, kterou články směrnic posunovaly. Ve většině případů dospěly obě strany ke kompromisnímu řešení nebo se v zájmu dokončení transpozice svých nároků a připomínek vzdaly. Pouze v případě příprav nového zákoníku práce se nepodařilo nalézt kompromis a zástupci zaměstnanců z tohoto procesu odstoupili, jelikož pokládali navrhovanou verzi za brzdu potřebné flexibility trhu práce.

Všech 6 směrnic shodně upravuje vybrané aspekty pracovních podmínek. Zodpovědnost za jejich implementaci byla přidělena Ministerstvu práce a sociálních věcí. Na způsobu implementace se značně projevil nedostatek zkušeností s tímto procesem, většina článků směrnic tak byla doslovně přejata do našeho právního prostředí, zejména tedy do zákoníku práce. Ten jako hlavní právní předpis včlenil jmenované směrnice. Některá chybějící ustanovení byla do zákoníku práce a dalších právních předpisů včleněna v rámci navazujících novel těchto zákonů. V současnosti je tedy možné konstatovat, že všechny směrnice se podařilo prakticky plně transponovat do českého právního prostředí. U dobrovolných položek postupovala Česká republika selektivně.

Praktické efekty implementace směrnic jsou zatím málo prozkoumanou oblastí. Existuje velmi omezené množství odborných článků a studií analyzujících praktické dopady směrnic na český trh práce. Hlavním zdrojem informací jsou proto zkušenosti Ministerstva práce a sociálních věcí a sociálních partnerů – zejména Českomoravské konfederace odborových svazů a Svazu průmyslu České republiky. Obecně lze říci, že přijetí směrnic v České republice ve výsledku zvýšilo ochranu zaměstnanců, jejich postavení na trhu práce, zvláště vůči zaměstnavatelům, ale tím logicky zvýšilo i náklady zaměstnavatelů na pracovní sílu (zejména administrativního charakteru) a v případě některých směrnic omezilo flexibilitu zaměstnávání. Všechny směrnice působí rovněž podpůrně v oblasti podnikového sociálního dialogu. Kontrolní orgány se shodují na relativně nízké míře porušování pravidel stanovených směrnicemi, nicméně je třeba brát v úvahu omezení, která jsou s jejich funkcí spojena. Omezujícím faktorem je zejména dlouhodobě nedostatečná kontrolní činnost inspekce práce, která spolu s úřady práce dohlíží na dodržování pracovních podmínek daných zákoníkem práce a dalšími právními předpisy. Ta je způsobena především personální poddimenzovaností regionálních inspektorátů práce vzhledem k rozsahu jejich agendy. V podobné situaci se však nacházejí i úřady práce v České republice. Vzhledem k tomu, že v České republice nepůsobí žádné zvláštní pracovní soudy ani neexistuje zvláštní soudní řízení, kterého by občané v České republice mohli využít k vymáhání práv spojených s právní úpravou pracovních podmínek a obvyklá občanská soudní řízení jsou nákladným během na dlouhou trať s nejistým výsledkem, je zásadním problémem spojeným s implementací směrnic v České republice špatná vymahatelnost pracovního práva.

3.1.6 Projekt "Vybrané sociálně-ekonomické aspekty transformace sociálních služeb"

V rámci tohoto projektu byla pozornost věnována řadě aspektů. V rámci problematiky standardů kvality sociálních služeb, které mají jako jeden z nových nástrojů politiky sociálních služeb přispět ke sjednocení personálních, procedurálních a provozních podmínek poskytovaných sociálních služeb a současně zvýšit participaci samotných klientů těchto služeb na jejich poskytování, je dlouhodobě věnována

pozornost monitoringu procesů, jimiž je tento nástroj přijímán a aplikován v rozdílných typech organizací poskytujících sociální služby.

Případovou studii, která je realizována v letech 2009 a 2010, bude získána možnost provést komparaci kultury poskytování pečovatelské služby v podmínkách před a po změně politiky sociálních služeb na národní úrovni a sledovat efekty implementace nástroje řízení kvality (standardy kvality), neboť studie je realizována u stejného poskytovatele, jako tomu bylo v letech 2002-2003.

V roce 2009 bylo realizováno komplexní šetření životní situace uživatelů pečovatelské služby a sledování rozsahu a způsobu využívání této sociální služby. Kvalitativní šetření bylo doplněno kvantitativní analýzou reprezentativního souboru dat pro českou populaci starší 50 let, které jsme získali z evropského projektu SHARE (Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe). Analýza vybraných dat doložila, že adresáty pomoci ze strany druhých osob bylo 26 % domácností, přičemž v 91 % se jednalo o pomoc s péčí o domácnost, v 9 % pak o pomoc při péči o vlastní osobu. Prvotní analýzy kvalitativních dat pak byly zaměřeny jednak na to, jakou roli hraje pečovatelská služba v rozvoji trendu "stárnutí v místě - aging in place". Pozornost byla zaměřena na to, zda a jakým způsobem se v procesu poskytování služby tak, jak ho uživatelé popisovali, projevila implementace standardů kvality, tedy jaký význam má zavedení standardů kvality pro uživatele služby.

V současné fázi rozpracovanosti projektu lze dosavadní zjištění k uvedeným dvěma oblastem shrnout v následujících bodech:

- pečovatelská služba plní v životě jejích uživatelů nezastupitelnou úlohu, neboť jim podle jejich vyjádření umožňuje setrvat v jejich původních domovech i při zhoršujícím se zdravotním stavu,
- kromě fyzického zachování uživatele (rozvoz obědů, donáška nákupů, pomoc při osobní hygieně apod.) přispívá pečovatelská služba i k zajištění psychologické pohody uživatelů, a to zejména prostřednictvím udržování domácností uživatelů v čistotě a pořádku, nejsou-li toho již sami schopni, poskytováním pocitu bezpečí a zajišťováním sociálních kontaktů,
- na pomoci uživatelům pečovatelské služby při zvládání každodenní péče o domácnost a vlastní osobu se v různé míře podílejí také rodinní příslušníci uživatelů, nejčastěji jejich děti, působení rodinných příslušníků a pečovatelské služby se jeví jako komplementární.

Analýza vlivu implementace standardů kvality na poskytování pečovatelské služby tak, jak byla zachycena v rozhovorech s uživateli, pak přinesla tato zjištění:

- uživatelé pečovatelské služby zaznamenali změnu v poskytování služby v různé míře;
- ti z uživatelů, kteří o změně hovořili, poukazovali zejména na zvýšení vlastní informovanosti o možnostech pečovatelské služby pomoci jim v jejich životní situaci i a v důsledku toho na možnost uživatelů aktivně a flexibilně ovlivňovat složení čerpaných úkonů péče v závislosti na jejich měnících se potřebách, dále na transparentnost uzavírání smluv o poskytovaných úkonech péče a v návaznosti na to i na přehledný a ověřitelný systém úhrad za péči.

Dále byla v rámci tohoto projektu věnována pozornost zmapování nejzávažnějších problémů ve financování ošetrovatelské a rehabilitační péče v pobytových zařízeních sociálních služeb, ústavech sociálních služeb. Výzkum byl proveden dotazníkovým šetřením v zařízeních poskytujících pobytové služby s návratností 34 %. Většina respondentů vyplňovala dotazníky s velkou péčí a zájmem o věc, nicméně se ukázalo, že nebylo možné pokrýt celou šíři problematiky, a proto by bylo třeba v jejím sledování pokračovat. Toto šetření bylo dále doplněno o poznatky, které jsme získali

na základě dat poskytnutých Krajským úřadem Moravskoslezského kraje. Z obou pramenů shodně vyplynulo, že poskytovatelům sociální péče hradí zdravotní pojišťovny na základě uzavřených smluv pouze část poskytované zdravotní péče. Zdravotní pojišťovny tak využívají nedostatečného definičního rozhraničení mezi zdravotní a sociální péčí. Vzhledem k tomu, že poskytovatelé jsou povinni svým klientům zdravotní péči zajistit, financují ji z běžných provozních (neinvestičních) nákladů, tj. vlastně na úkor klientů relativně zdravých. Podle jednotlivých respondentů proplácejí ústavy ze svých běžných nákladů 50-70 % provedených zdravotních výkonů.

Nejčastějšími příčinami sporu bylo podávání léků per os (tj. do úst uživatele). Tento způsob podávání léků je indikován např. u některých klientů s psychickou poruchou a u klientů s poruchou polykacího reflexu. Všeobecná zdravotní pojišťovna však indikace v mnoha případech neuznává. Nicméně je nutné si uvědomit, že v případě podávání léků nejde jen o vlastní akt polknutí (i když i zde mohou nastat potíže - např. při nejednotnějších neurologických diagnózách nebo v případě některé z forem demence), ale též o přípravu, rozpočítání dávek léků apod. U ležících pacientů bylo dále problémem proplácení polohování, což je důležitý výkon pro předcházení dekubitům. V těchto a dalších případech dochází k rozporu mezi zákonem č. 96/2004 Sb., o nelékařských povoláních a vyhláškou č. 424/2004 Sb., kterou se stanoví činnosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, na jedné straně s metodikou zdravotních pojišťoven, zejména VZP, na straně druhé. Podle citovaného zákona (§ 5 - kvalifikační předpoklady) a vyhlášky musí výkony provádět osoba k tomu způsobilá (odbornost: všeobecná sestra v sociálních službách, dále SZP), ale podle metodiky zdravotních pojišťoven je v pobytových zařízeních sociální péče SZP vykonávat nemusí. Proto tyto výkony VZP nehradí, ačkoli zákon je vždy právním předpisem vyšší právní síly než metodika zdravotní pojišťovny.

Jelikož si zařízení nemohou dovolit ošetrovatelskou péči neposkytnout, poskytují ji z běžných neinvestičních výdajů. Pojišťovna přitom inkasuje ze státního rozpočtu pojistné na klienty rezidenčních zařízení sociálních služeb a v konečném důsledku "nutí" zařízení hradit ošetrovatelskou péči z vlastních prostředků (dotací). Jako další problém se ukázalo být proplácení rehabilitační péče. Rehabilitační péči pojišťovny v zásadě neproplácejí a úhrada z vlastních prostředků klientů je vskutku nepatrná. Rehabilitační péče je proto podceňována jak ze strany zdravotních pojišťoven, tak i ze strany klientů. Přitom význam rehabilitační péče je nesporný a její přínos je zdůrazňován i ze strany odborníků, a to nejenom odborníky z rehabilitačního lékařství, ale i neurology, geriatry atd. Léčebná rehabilitace představuje klíčový faktor v systému péče o seniory a osoby se zdravotním postižením. Diagnostická a léčebná rehabilitační péče zmírňuje průběh a následky chorobných a úrazových stavů u těchto osob. Důsledně uplatňovaná léčebná rehabilitace může zabránit vzniku takového stupně zdravotního postižení, kdy se klient stává méně soběstačným nebo zcela nesoběstačným. Nezanedbatelným přínosem léčebné rehabilitace je její účinek preventivní.

Vzhledem k tomu, že VZP proplácí zdravotnické výkony podle sazebníku, problémem jsou i náklady na platy zdravotnických pracovníků za práci v noci, kdy zdravotní úkony i ošetrovatelská péče nejsou prováděny nebo jsou prováděny v minimálním objemu. Riziko vyplývající z nepřítomnosti zdravotní sestry je však příliš velké, neboť nejčastější náhlé stavy s nutností resuscitace se odehrávají právě v nočních hodinách.

Pozornost byla rovněž věnována problematice regionální dostupnosti sociálních služeb. V rámci projektu byly zpracovány analýzy zaměřené na dostupnost sociálních služeb na úrovni krajů a ve vybraných obcích. Výzkumné aktivity realizované v roce 2009 usilovaly o prohloubení dříve získaných poznatků o poskytování sociálních služeb na obecní úrovni a koncepční činnosti krajů v této oblasti. Výzkum se zaměřil na vyhodnocení výsledků empirických šetření mezi pracovníky krajských úřadů a mezi pracovníky obcí s pověřeným obecním úřadem.

Mapování dostupnosti sociálních služeb na obecní a krajské úrovni měla poněkud odlišná východiska a zaměření. Jejich cílem nebylo sledovat totožné informace z krajské, respektive následně z obecní perspektivy (to by ani nebylo, vzhledem k často výraznějším rozdílům mezi různými regiony kraje, možné). Záměrem obou šetření bylo shromáždit odlišné, ale vzájemně se doplňující informace o regionální dostupnosti sociálních služeb (krajské šetření), respektive o jejich poskytování a faktorech, které jej ovlivňují (šetření mezi pracovníky obecních úřadů).

V empirickém šetření mezi pracovníky sociálních odborů (případně odborů sociálních věcí a zdravotnictví) všech krajských úřadů byly zjišťovány informace o dostupnosti sociálních služeb. Šetření mezi pracovníky sociálních odborů osmi vybraných obcí s pověřeným obecním úřadem v Jihočeském, Plzeňském a Středočeském kraji se zaměřilo na rozsah realizace a podmínky pro poskytování sociálních služeb a zdravotní péče v obcích situovaných při hranici tří sousedících krajů. Rozsah a podmínky poskytování sociálních služeb byly ve stejných obcích zjišťovány opakovaně v rozmezí dvou let, nejprve v období před nabytím účinnosti zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (2006) a následně v kontextu nové legislativní úpravy (2008).

Šetření, která se uskutečnila mezi pracovníky odborů sociálních věcí (sociálních věcí a zdravotnictví) krajských, respektive obecních úřadů, naznačila řadu významných skutečností týkajících se regionální dostupnosti sociálních služeb, respektive jejich poskytování v obcích nacházejících se při hranici s jiným krajem. Určitým limitem získaných poznatků je skutečnost, že zjištěné poznatky jsou založeny na výpovědi specifického okruhu respondentů, která může být ovlivněna perspektivou, kterou k dané otázce respondenti zaujímají. V případě šetření mezi pracovníky obecních úřadů nebyla cílem širší zobecnitelnost, šetření bylo spíše případovou studií mapující situaci (respektive její vývoj) v určitém konkrétním regionu.

Jedním z významných zjištění mezi pracovníky krajských úřadů bylo, že respondenti považovali informace o sociálních službách, jimiž disponují, za dostačující a k jejich získávání využívali celou řadu různých zdrojů. Mezi nimi byly nejvíce využívány konzultace se zástupci obcí a využívání informací z obecních plánů rozvoje sociálních služeb, kontakt s poskytovateli zapojenými do přípravy krajských plánů rozvoje sociálních služeb a výzkumná šetření či analýzy sekundárních dat.

Rozdíly v dostupnosti sociálních služeb v různých oblastech kraje konstatovali téměř všichni dotázaní, byť v některých případech odpověď respondenta o existenci těchto rozdílů vypovídala spíše nepřímou. Nejčastěji uváděnými typy služeb, u nichž byla dostupnost hodnocena jako omezená, byly domovy se zvláštním režimem a podpora samostatného bydlení. Jako nejlépe dostupné byly vnímány pečovatelská služba, domovy pro seniory a domovy pro osoby se zdravotním postižením.

Orientační hodnocení geografické a finanční dostupnosti většiny sociálních služeb pro uživatele neindikovalo výraznější rozdíly mezi třemi různými typy oblastí vzdálených od regionálních či lokálních center (tj. obcemi při hranicích mezi okresy, oblastmi při hranici s jiným krajem a příhraničními oblastmi). Ve všech krajích, v nichž byla relevantním rozlišujícím znakem kategorie "krajské město" (tj. všech krajích s výjimkou Hlavního města Praha a Středočeského kraje), byla právě v krajském městě dostupnost nejvyšší, ve většině krajů navíc společně s některými dalšími regiony (především velká města, bývalá okresní města apod.).

V šesti krajích měla při řešení rozdílů v dostupnosti sociálních služeb významnou roli strategie, která byla navržena v krajském střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb, v dalším kraji měla ke zvýšení dostupnosti v těchto oblastech přispět strategická koncepce rozvoje sociálních služeb. V jednom kraji měl tuto roli sehrát nově připravovaný krajský plán. Krajský střednědobý plán rozvoje sociálních služeb je klíčovým dokumentem pro oblast sociálních služeb a snaha o zajištění vyšší dostupnosti sociálních služeb v oblastech doposud charakterizovaných jejich nižší dostupností by se měla do podoby plánu i jeho realizace promítnout.

Mezi pracovníky obcí s pověřeným obecním úřadem byla nejprve srovnána potřebnost a míra realizace 14 služeb sociální péče a 5 služeb zdravotní péče. Z šesti typů sledovaných typů služeb, které byly ve všech obcích považovány za potřebné, byla dostatečně zajištěna pouze pečovatelská služba. Domovy pro seniory a domácí zdravotní péče byly v některých obcích zajištěny dostatečně, zatímco v jiných pouze částečně nebo vůbec. Naproti tomu v případě osobní asistence, podpory samostatného bydlení a denních stacionářů převažovaly obce, kde tyto služby zcela chyběly.

Potřebnost i rozsah realizace značné části sledovaných služeb byly v obou letech hodnoceny srovnatelně. To platilo především o zdravotních službách a službách sociální péče, jež byly široce provozovány již před zavedením nové legislativní úpravy (domovy pro seniory, pečovatelská služba). U části služeb, které byly nově ukotveny teprve novou legislativní úpravou, můžeme pozorovat častější hodnocení služby jako potřebné, přičemž ale v obcích, které potřebu zajištění služby nově uznaly, tyto služby provozovány doposud nejsou.

Spolupráce mezi jednotlivými typy organizací (organizace zřizované městem, nestátní neziskové organizace) byla s jedinou výjimkou hodnocena jako dobrá či vynikající. Úzká spolupráce se ukázala jako velmi užitečná při zprostředkování kontaktu mezi organizacemi, při vyřizování příspěvků na péči, stejně tak jako při převodu zajišťování pečovatelské služby z města na neziskovou organizaci. Spolupráce se oproti zjišťování z roku 2006 v některých obcích prohloubila, nicméně již v prvním šetření ji bylo možné hodnotit jako dobrou.

V rámci systémů sociálních služeb a zdravotní péče byly nejlépe zajištěny péče o seniory, následná a rehabilitační péče ve zdravotnickém zařízení, domácí zdravotní péče, pečovatelská služba a rozvoz obědů. Oproti roku 2006 nebyly mezi respondenty v roce 2008 zaznamenány výraznější změny. V roce 2008 i v roce 2006 byla nejzásadnější překážkou problematika finančního zajištění. Po této stránce byla podle respondentů situace v obou letech srovnatelná. Vzdálenost obcí ve spádové oblasti od obce s pověřeným obecním úřadem byla ve většině dotazovaných obcí faktorem výrazně limitujícím dostupnost služeb sociální péče a zdravotních služeb.

Ze srovnání situace v roce 2006 a v roce 2008 vyplynuly spíše postupné přeměny v oblasti sociálních služeb. Výchozí situace byla v příslušném regionu rozhodující především pokud jde o okruh poskytovaných služeb sociální péče a zdravotní péče a docházelo spíše k postupným proměnám spektra poskytovaných služeb. V souvislosti s nabytím účinnosti zákona o sociálních službách nedošlo k výraznějším změnám ve struktuře služeb, nicméně zjištění naznačila, že patrně jsou rozběhnuté procesy, které by k tomu mohly přispět. V roce 2008 bylo také možné pozorovat zintenzivňující se spolupráci mezi obcemi a krajem, byť bylo zřejmé, že se plánování na krajské a obecní úrovni doposud spíše sladuje, než že by již bylo výrazněji koordinované. V roce 2008 byla patrná lepší obeznámenost s pojmy používanými v nové legislativě, což naznačovaly změny ve vnímání, které služby jsou v daném regionu považovány za potřebné. Tato zjištění lze tedy shrnout tak, že nabytí účinnosti zákona o sociálních službách představovalo výraznější mezník spíše pro zadavatele a poskytovatele sociálních služeb, zatímco samotné spektrum nabízených služeb v uvedeném období procházelo spíše postupnou proměnou.

3.1.7 Projekt "Mezinárodní migrace osob v ČR a její sociální a ekonomické souvislosti"

Stěžejním cílem tohoto projektu je zmapovat integraci cizinců na lokální úrovni s důrazem na roli institucí a provázanosti jejich opatření. V průběhu roku pokračovaly výzkumné práce na lokální úrovni.

Dosavadní zjištění ukazují, že ve vyspělých evropských zemích, které mají delší zkušenost s imigračními toky, představují místní samosprávy významné aktéry, kteří formulují strategie sociální integrace přistěhovalců. Předností lokálních přístupů je zejména jejich schopnost zohlednit v uplatňovaných přístupech specifické lokální podmínky integrace a vytvářet opatření "šitá na míru". V současné době je proto v zemích západní Evropy řada kompetencí v oblasti integrace přistěhovalců přenesena na lokální vlády, a tak se v evropských městech rozvíjejí specifické lokální strategie integrace cizinců, které se navzájem často liší výrazněji než národní strategie. Studie VÚPSV zaměřená na analýzu lokálních integračních strategií v České republice však ukázala nízký stupeň angažovanosti městských úřadů a magistrátů v oblasti sociální integrace přistěhovalců pobývajících v dané lokalitě, která se odrážela v nerozvinutosti (a typicky dokonce v celkové absenci) této agendy. Podobně tomu bylo také v Brně, kde otázky integrace cizinců představovaly zcela okrajovou záležitost.

V rozhovorech s aktéry integrace ve městě Brně se projevil všeobecný předpoklad, že právě město by mělo sehrávat při integraci cizinců klíčovou úlohu a mělo by nést odpovědnost za podporu tohoto procesu, který je v zájmu přistěhovalců i občanů města. Objektivně však MMB tuto roli dlouhodobě nenaplnuje. Zejména MMB nevytváří koncepční a ucelený přístup k integraci cizinců a dokonce i jediný pracovník, do jehož kompetencí tato agenda spadá, považuje vytvoření městské integrační strategie za zbytečné. Sociální integrace je pojímána spíše v individuální rovině jako krizová intervence v situaci vážných (existenčních) problémů přistěhovalců a jejich rodin, v rovině společenské pak jako krizová opatření, pokud by rozsah problémů populace přistěhovalců přerostl ve vážný sociální problém na území města. V souvislosti s nastupující krizí vzrostlo v roce 2008 očekávání zástupců MMB, že by se cizinci na území města mohli skutečně dostat do situace vyžadující intervenci, tedy že by se situace významného počtu cizinců natolik zhoršila (zejména v návaznosti na očekávaná hromadná propouštění), že by začali představovat závažný sociální problém. Hospodářská krize a s ní spojená očekávání tak sloužila jako katalyzátor zájmu MMB o cizince pobývající na území města Brna a vedla k vytvoření pracovní (integrační) podskupiny Poradního orgánu pro integraci cizinců, jejímž posláním bylo vytvoření krizového scénáře pro případ hromadného propouštění cizinců. Výsledkem činnosti byla identifikace skupin cizinců nejvíce ohrožených hromadným propouštěním a následným sociálním vyloučením i návrhy opatření na zmírnění krizové situace, která ovšem v průběhu roku 2009 v Brně nenastala. Vedle důrazu na případná krizová opatření je z hlediska vývoje agendy sociální integrace přistěhovalců dalším charakteristickým rysem přístupu MMB důraz na podporu části přistěhovalců, která je považována za elitní. Zejména se jedná o zástupce zahraničních investorů a jejich rodinných příslušníků a částečně také o vysoce kvalifikované pracovníky, univerzitní profesory a vědce (kde je ovšem iniciativa očekávána zejména na straně akademické sféry).

Krajský úřad Jihomoravského kraje (JMK) je považován za aktéra integrace, který postupně přebírá funkci koordinátora aktérů integrace přistěhovalců na území kraje i na území města Brna. Přestože JMK je v oblasti sociální integrace dílčím způsobem aktivní již několik let (například v oblasti školství nebo dotačních programů), jeho význam vzrostl zejména se zahájením projektu "Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců", v jehož rámci došlo nejen ke vzniku regionálního centra, ale také k vytvoření nové platformy aktérů integrace a nastavení východisek pro formulaci oficiální strategie integrace přistěhovalců v Jihomoravském kraji.

Základní ideou vytvoření Centra bylo pokrytí regionu integračními službami, vytvoření sítě organizací poskytujících integrační služby a formulace koncepčního přístupu k sociální integraci na území kraje. JMK zajišťuje zejména řízení projektu a koordinaci činností, faktickou realizaci (zejména v podobě doručení služeb cizincům) provádějí především partneři projektu, kterými jsou neziskové organizace zaměřené

na poskytování služeb cizincům (Organizace pro pomoc uprchlíkům, Sdružení občanů zabývajících se emigranty a Diecézní charita), výzkumná instituce a dále také Magistrát města Brna. V rámci projektu byla zpracována analýza výchozí situace v oblasti integrace cizinců v kraji, byl vytvořen seznam významných aktérů z řad organizací v JMK a podpořena činnost partnerů z řad neziskových organizací poskytujících přímé služby cizincům (sociálně právní poradenství, poradenství a kurzy v oblasti sociálně kulturní orientace, jazykové kurzy češtiny a terénní sociální práce). Podpořeny byly také multikulturní aktivity, JMK uspořádal několik setkání aktérů integrace, workshop s cizinci žijícími v kraji atd. Zřízené Centrum pak funguje jako místo poskytující informační službu pro cizince, zejména pak odkazy na relevantní instituce poskytující potřebnou službu a sloužící také jako případné zázemí pro organizaci multikulturních a jiných akcí zaměřených na integraci cizinců.

Celkově lze považovat Brno za město s rozvíjejícími se institucionálními podmínkami pro integraci cizinců, a to zejména v návaznosti na vytvoření Jihomoravského centra pro integraci cizinců, rozvoj platformy aktérů integrace, jejich vzájemné komunikace a koordinace. Jako klíčová se přitom jeví iniciativa Krajského úřadu Jihomoravského kraje a jeho kroky formulovat regionální strategii integrace cizinců. Brno jako lokalita se proto zřejmě v kontextu integrace stane spíše součástí krajských iniciativ, přičemž s ohledem na koncentraci cizinců v krajském městě lze předpokládat značné překrytí lokální brněnské a krajské dimenze uvedené strategie. Lokální studie nicméně ukazuje také některá selhání, resp. bariéry, které do značné míry vyplývají z fungování jednotlivých organizací činných v procesu sociální integrace cizinců. Jedná se o bariéry jak v oblasti doručení služeb cizincům, tak ve spolupráci mezi jednotlivými aktéry. Bariéry v doručování integračních služeb cizincům spočívají například v cílenosti služeb, která je vázána na zadávací dokumentaci grantových projektů a která tak ne vždy plně odpovídá potřebám přistěhovalců v dané lokalitě (odmítání pak jsou cizinci, kteří službu objektivně potřebují, avšak nespádají do formálně vymezené cílové skupiny v rámci grantového projektu). V případě úřadů pak bariéra spočívá v (deklarované) nemožnosti překročit vymezené kompetence dané legislativou, případně nedostatkem kapacit. Bariéry identifikované ve spolupráci institucí a koordinaci aktivit se projevují jak v horizontální rovině (formálnost setkávání, nerealizace plánovaných aktivit v rámci komunitního plánu, činnost platformy vzniklé v rámci krajského projektu vysoce zatížená administrativou, soutěž mezi neziskovými organizacemi o zdroje ad.), tak také v rovině vertikální (formální jednání komisí na národní úrovni, neúspěšnost při prosazování zájmů neziskových organizací u tvůrců politik ad.).

3.1.8 Projekt "Informační otevřenost VÚPSV, v.v.i"

Pro potřeby výzkumných pracovníků i široké odborné veřejnosti a dalších zájemců rozvíjí VÚPSV, v.v.i. dokumentační, rešeršní a ediční činnost a provozuje a rozšiřuje odbornou knihovnu. Tyto činnosti zabezpečuje oddělení knihovnicko-informačních služeb (dříve České informační centrum sociální ochrany), které uživatelům poskytuje komplexní knihovnicko-informační služby a vykonává řadu dalších činností především v rámci informační podpory výzkumné činnosti VÚPSV, v.v.i. a v souvislosti s prezentací výsledků výzkumu ústavu.

V oblasti **zpracovávání a poskytování informací** se oddělení v roce 2009 zaměřilo především na další rozvoj a zkvalitňování knihovnicko-informačních služeb. Fond knihovny byl budován a rozšiřován se zřetelem na potřeby výzkumu a požadavky uživatelů knihovny. Dokumentačně se zpracovávalo 62 domácích a zahraničních periodik. K dispozici byl on-line přístup do elektronické verze vybraných časopisů a do databáze EBSCO. K rozšiřování fondu knihovny a k získávání relevantních a aktuálních informací sloužilo kromě nákupu publikací a periodik rovněž pravidelné monitorování webových stránek významných mezinárodních institucí a organizací (např. EU, ILO,

ISSA, Eurostatu, OECD, Světové banky, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Migration Dialogue, Institute for Social and Economic Research a dalších). Tyto informace byly průběžně zpracovávány a zpřístupňovány. Uživatelé knihovny mají na webových stránkách VÚPSV, v.v.i. trvale přístup k on-line katalogu knihovny s možností přímého vyhledávání a elektronické rezervace a objednávání publikací.

V rámci informační podpory výzkumu zabezpečuje oddělení řešerše literatury, podkladové materiály a další informace. Významnou součástí činnosti je zpracovávání analýz, přehledů a informací k aktuálním tématům nebo jako podkladových materiálů pro výzkum na základě požadavků pracovníků VÚPSV, MPSV a jiných uživatelů. V roce 2009 se týkaly např. protikrizových opatření ve vybraných zemích EU, projektu modrých karet v Evropské unii, práce na zkrácenou pracovní dobu v SRN, dávek při péči o nemocného člena rodiny v EU a dávek na podporu mobility pro zdravotně postižené osoby ve vybraných zemích EU.

V roce 2009 vycházel již 3. ročník **odborného recenzovaného časopisu "FÓRUM sociální politiky"**. Tento časopis vychází s dvoutříměsíční periodicitou a po obsahové stránce se věnuje sociální problematice v širokém pojetí, tj. sociální politice, sociálnímu zabezpečení, sociálnímu pojištění, státní sociální podpoře, sociální pomoci, sociálním službám, rodinné politice, trhu práce, industriálním vztahům, pracovním podmínkám, příjmům a mzdám a příbuzné tematice. V recenzované části časopisu, která má převážně teoretický charakter, jsou publikovány především příspěvky čerpající z výsledků výzkumné činnosti, teoretické články, úvahy a analýzy, popř. články zaměřené na záměry a filozofii připravovaných legislativních změn. V tomto duchu byl v roce 2009 také rozšířen název příslušné rubriky. Obsah nerecenzované části tvoří informace o dění v oblasti sociální politiky u nás i v zemích Evropské unie, statistiky a analýzy, články o projektech podporovaných z prostředků EU, příspěvky přinášející poznatky z praxe, výtahy z článků publikovaných v zahraničních časopisech, recenze zajímavých knih, výběr z přírůstků knihovny oddělení knihovnicko-informačních služeb a další informace. O zařazení příspěvků do recenzované části časopisu rozhoduje redakční rada na základě výsledků recenzního řízení, při kterém je každý příspěvek anonymně hodnocen minimálně dvěma recenzenty. Nároky redakční rady na nabízené příspěvky se postupně zvyšovaly, v roce 2009 se v důsledku nabytých zkušeností stabilizovaly. Redakce časopisu průběžně zajišťuje činnosti související se zabezpečováním obsahové náplně, připravuje podklady pro polygrafické zpracování a výrobu časopisu, na čemž spolupracuje s autory i dodavatelem, koordinuje rovněž distribuci časopisu. Udržuje komunikaci s členy redakční rady, autory i recenzenty, zpracovává a předává podklady pro výplatu autorských honorářů a odměn recenzentů, vykonává rovněž všechny související administrativní agendy včetně vedení potřebných rejstříků a archivace podkladů.

V roce 2009 se redakce zaměřila na:

- přizpůsobení obsahové a formální stránky zvyšujícím se nárokům na články a rozšiřujícím se spektru nabízených příspěvků,
- udržení časopisu v Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice, schváleném Radou pro výzkum, vývoj a inovace,
- zvyšování povědomí odborné i laické veřejnosti o časopisu.

V r. 2009 proběhlo 6 jednání redakční rady, vždy ke každému připravovanému číslu, pro něž redakce připravila podklady. Spolupráce se členy redakční rady se dále zpružnila. Grafická podoba časopisu se ustálila. Všechna čísla byla vydána v plánovaném termínu.

Redakce se průběžně snaží o rozšíření okruhu předplatitelů jak cíleným individuálním oslovováním potenciálních odběratelů z řad jednotlivců i institucí, tak prostřednictvím pravidelně aktualizovaných letáků šířených na nejrůznějších seminářích, konferencích a obdobných akcích.

Dlouhodobým úkolem vyplývajícím z projektu je pravidelné vydávání **bulletinů**, které připravují pracovníci výzkumných týmů, a **Dokumentačního zpravodaje**. V r. 2009 byly vydány tyto publikace:

- **Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů České republiky 1990-2008. Bulletin No. 24**

Publikace vychází v roční periodicitě s ročními údaji v časové řadě počínaje zpravidla rokem 1990. Podává souhrnný přehled základních ekonomických ukazatelů (výroby, produktivity, zaměstnanosti, nezaměstnanosti, cen, mezd, zahraničního obchodu a platební bilance) a vybraných sociálních ukazatelů. Zahrnuje oblast daní, pojistného a sociálně-zdravotního systému. Dále se zabývá demografickými charakteristikami, odvětvovou strukturou zaměstnanosti a mezinárodním srovnáním vybraných finančních ukazatelů v zemích EU.

- **Mezinárodní pracovní migrace v ČR. Bulletin No. 22, Bulletin No. 23 (v ČJ a AJ)**

Bulletin obsahuje aktuální data a dostupné časové řady o průběhu základních forem mezinárodních pracovních migrací v České republice (cizinci s povolením k zaměstnání v ČR, občané SR registrovaní ÚP a cizinci s živnostenským oprávněním v ČR od roku 1993 po současnost) v členění podle okresů, krajů a regionů a podle státního občanství. Součástí bulletinu jsou i dostupné statistické údaje o průběhu pracovních migrací českých občanů do Slovenské republiky a Německa. Statistické údaje jsou doplněny o výpočty podílu základních forem pracovních migrací cizinců na pracovní síle ČR. Údaje o pracovních migracích v ČR jsou doplněny o statistická data o počtu cizinců s povolením k dlouhodobému a trvalému pobytu v ČR podle zemí původu v dostupných časových řadách. Aktuální údaje o zaměstnanosti cizinců jsou dány do vztahu k počtu vydaných povolení k pobytu cizinců v ČR podle okresů a zemí původu cizinců. Nově zařazené tabulky vypovídají o složení cizinců podle pohlaví.

- **Monitoring nákladů práce v ČR a ve státech Evropské unie 2002-2007. Bulletin No. 3**

Roční monitoring nákladů práce shrnuje roztříštěná data za státy Evropské unie a také data za USA v oblastech nákladů práce, zdanění práce ve vazbě na financování sociálního a zdravotního zabezpečení a jednotkových nákladů práce. Pro vystižení trendů se data týkají roku 2002, běžného a předchozího roku. S ohledem na metodickou roztříštěnost sledování nákladů práce se vymezují jako zdroje aktuální (květen 2009) a mezinárodně srovnatelná data z Eurostatu, konkrétně statistika práce a národní účty, OECD, Statní závěrečný účet ČR a U.S. Department of commerce, Bureau of Economic Analysis. Precizace či doplnění některých údajů se opírá o specifické metody renomovaných institucí v zahraničí a VÚPSV, v.v.i. Dvouleté zpoždění vyplývá z termínů zpracování vstupních údajů Eurostatem a ČSÚ.

- **Dokumentační zpravodaj**

Dokumentační zpravodaj vychází každý měsíc a obsahuje rozsáhlý výběr bibliografických záznamů přírůstků knihovny a dokumentačně zpracovaných časopiseckých článků, právních předpisů, speciálních dokumentů a jiných materiálů.

Oddělení knihovnicko-informačních služeb v roce 2009 zajišťovalo po organizačně-administrativní stránce **ediční činnosti VÚPSV** a zabezpečovalo jazykovou a

formální přípravu publikací. Ve spolupráci s výzkumnými týmy sestavilo ediční plán VÚPSV na rok 2009, zabezpečovalo recenzní posudky na vydávané publikace, zajišťovalo komunikaci se členy ediční vědecké rady VÚPSV a připravovalo podklady pro jednání rady.

Trvalou součástí činnosti oddělení je **správa a aktualizace internetových a intranetových stránek VÚPSV, v.v.i.** Webové stránky mají velký význam pro prezentaci ústavu a jeho činnosti i pro činnost samotného oddělení knihovnicko-informačních služeb. Jsou zde uveřejňovány informace o probíhajícím výzkumu, v plnotextové podobě výstupy z jednotlivých výzkumných projektů, pravidelné bulletiny a Dokumentační zpravodaj, přehled publikační činnosti jednotlivých výzkumných pracovníků a další důležité materiály a informace z domácích i zahraničních zdrojů. Webové stránky ústavu rovněž zvyšují dostupnost služeb oddělení knihovnicko-informačních služeb širokému okruhu zájemců.

Ve spolupráci s pracovníky výzkumu byl dále budován a aktualizován **datový archiv** obsahující data z různých terénních šetření a byly zveřejňovány aktualizované relevantní **statistické údaje** získané z domácích i zahraničních zdrojů.

V rámci projektu je oddělení knihovnicko-informačních služeb dlouhodobě zapojeno do činnosti **Národního konsorcia sítě ReferNet**, kterou založilo Evropské středisko pro rozvoj odborné přípravy Cedefop, a to v oblasti dokumentačních a diseminačních aktivit. Do této sítě přispívá oddělení měsíčně výběrem anotovaných dokumentačních záznamů materiálů týkajících se odborného vzdělávání a přípravy vydaných v ČR.

Kromě úkolů stanovených v rámci projektu "Informační otevřenost" pokračovala spolupráce oddělení knihovnicko-informačních služeb na **projektu Evropské nadace pro zlepšení životních a pracovních podmínek European Restructuring Monitor (ERM)**, který je zaměřen na monitorování změn na trhu práce v důsledku restrukturalizace ekonomiky. Oddělení je pravidelným korespondentem za Českou republiku. Tato činnost spočívá v průběžném monitorování informací v českém denním tisku a jiných dostupných informačních médiích s cílem shromažďovat a vyhodnocovat informace o změnách na trhu práce (vznik nových pracovních míst, útlum, přesun nebo zrušení stávajících pracovních míst) především v České republice, ale také v rámci EU i celého světa. Úkolem korespondenta je každou informaci ověřit, dohledat potřebné doplňující informace, zpracovat do požadovaného formátu a odeslat do databáze ERM, do které v současné době přispívají všechny země EU. Česká republika zasílá své příspěvky do databáze od začátku roku 2005, v roce 2009 bylo vypracováno a odesláno celkem 162 zpráv.

Statistické údaje dokumentující činnost oddělení knihovnicko-informačních služeb v roce 2009 jsou uvedeny v příloze č. 2.

3.2 Zapojení do grantových programů

Na projekty realizující výzkumný záměr z institucionálních prostředků navazují i v letošním roce účelově financované projekty, které tvořily významné finanční zdroje na krytí nezbytných terénních šetření a personálních vstupů, které nemohly být realizovány z institucionálních prostředků. V r. 2009 byly řešeny tyto projekty:

- projekty financované z prostředků na vědu a výzkum ze státního rozpočtu:
 - Sociální ekonomika - nová oblast výzkumu v České republice (GA ČR)
 - Vliv daní a dávek na nabídkovou stranu trhu práce (GA ČR)
 - Analýza systému poskytování ošetrovateľské a rehabilitační zdravotní péče

- uživatelům poskytovaných sociálních služeb v PZSS a LZS v kontextu zákona o sociálních službách a zákona o veřejném zdravotním pojištění (MPSV)
- Analýza současného stavu v oblasti terénní činnosti orgánů sociálně-právní ochrany dětí a stanovení optimálních podmínek výkonu sociálně-právní ochrany dětí ve vazbě na počet klientů (MPSV)
 - Možnost převodu („přenechání“) části získaných individuálních důchodových nároků rodinnému příslušníku nebo jiné fyzické osobě, případně možnost získávání společných důchodových nároků (MPSV)
 - Pružné formy podpory rodin s dětmi v sociálním pojištění (MPSV)
 - Analýza a prognóza problematiky restriktivních opatření v zařízení sociálních služeb (MPSV)
 - Analýza a prognóza potřeb poskytování sociálních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením (MPSV)
 - Tvorba společného kompetenčního modelu služeb zaměstnanosti ČR (MPSV)
 - Společnost vědění - nároky na kvalifikaci lidských zdrojů a na další vzdělávání (MPSV)
 - Migrující osoby v České republice - postavení na trhu práce a sociální integrace (MŠMT)
 - Aktivní stárnutí, rodina a mezigenerační solidarita (MŠMT)
 - zakázky věda a výzkum:
 - Studie proveditelnosti projektu PIVO (Podpora individuálního vzdělávání občanů)
 - Sociálně demografická analýza města Roudnice nad Labem a jeho spádového regionu jako obce s rozšířenou působností
 - Analýza příjemců vybraných dávek sociální péče osobám se zdravotním postižením (oblast mobility)
 - Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců
 - Metodika hodnocení monitorovacích nástrojů integračního procesu cizinců z třetích zemí v ČR - 1. fáze
 - Analýza podmínek a předpokladů pro možnost zavedení dvoustupňového řízení o dávkách důchodového pojištění v působnosti České správy sociálního zabezpečení
 - zahraniční projekty:
 - The impact of the Racial Equality Directive: a survey of trade unions and employers in the Member States of the European Union (WLRI London Metropolitan University)
 - Moving Societies towards Integration (Christian Youth Village Foundation of Germany)
 - Czech correspondent for EIRO (European Industrial Relations Observatory), EWCO (European Working Conditions Observatory) and ERM (European Restructuring Monitor) (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions)
 - Working Conditions and Social Dialogue (Wilke, Maack and Partner)

V roce 2009 byly dokončeny např. tyto grantové projekty:

❖ **Poskytování ošetrovatelské a rehabilitační zdravotní péče uživatelům pobytových sociálních služeb v pobytových zařízeních sociálních služeb a v lůžkových zdravotnických zařízeních**

Jedním z nejvýznamnějších problémů, který dlouhodobě limituje rozvoj sociálních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením, je financování ošetrovatelské a rehabilitační péče v pobytových zařízeních pro tyto skupiny osob. Cílem tohoto projektu bylo:

- vyhodnocení již provedených analýz a výzkumu v předmětné oblasti,
- popis problémů provázejících souběh poskytování zdravotní a sociální péče a jejich vyhodnocení s návrhem opatření,
- specifikace rozsahu a náplně ošetrovatelské a rehabilitační péče hrazené ze systému veřejného zdravotního pojištění,
- objektivizace nezbytných nákladů na poskytování ošetrovatelské a rehabilitační zdravotní péče, hrazené ze systému veřejného zdravotního pojištění,
- navržení variantních způsobů vykazování a úhrady souběhu sociální a zdravotní péče a jejich modelové testování.

Do šetření bylo zapojeno celkem 1 433 uživatelů pobytových zařízení sociálních služeb, přičemž každý klient byl identifikován podle věku, pohlaví, přiznaného stupně příspěvku na péči, základní diagnózy, mobility (plná - omezená), smyslového omezení, schopnosti základní sebeobsluhy vč. dodržování léčebného režimu, orientace, poruchy komunikace a typu zařízení. V rámci provedeného šetření byly sledovány všechny úkony ošetrovatelské a rehabilitační péče, které následně byly pomocí korelační analýzy vyhodnoceny. Byla analyzována vazba mezi jednotlivými úkony ošetrovatelské péče a výše uvedenými charakteristikami klienta, a to jak v jednotlivých typech pobytových zařízení, tak i v celém souboru.

Na základě provedeného rozboru byly identifikovány tyto stěžejní poznatky:

- analýza celkového počtu provedených výkonů u klienta v domovech pro osoby se zdravotním postižením a v domovech pro seniory prokázala slabou, resp. velmi slabou závislost mezi věkem klienta a počtem skutečně provedených zdravotních výkonů (korelační koeficient = 0,20, resp. 0,08),
- analýza vazby mezi poskytovaným příspěvkem na péči podle stupně závislosti a celkovým počtem skutečně poskytnutých zdravotních výkonů prokázala středně silnou přímou závislost mezi příspěvkem na péči a počtem provedených výkonů u klienta (korelační koeficient = 0,5; tzn. čím vyšší příspěvek na péči klient pobírá, tím více je mu poskytováno ošetrovatelské péče),
- analýza závislosti mezi poskytnutou ošetrovatelskou péčí a smyslovým omezením klienta prokázala slabou nepřímou lineární závislost (korelační koeficient = -0,22), tzn. pokud je klient smyslově omezen, poskytuje se mu více ošetrovatelských a rehabilitačních výkonů,
- mezi poskytnutou ošetrovatelskou péčí a klientovou schopností orientovat se lze prokázat středně slabou přímou závislost (korelační koeficient = 0,34), tzn. že pokud klient není schopen orientovat se, poskytuje se mu více ošetrovatelské péče,
- celková poskytnutá ošetrovatelská péče jednomu klientovi bez ohledu na typ pobytového zařízení vykazuje střední přímou závislost (korelační koeficient = 0,36)

s jeho mobilitou, tzn. že pokud má klient omezenou mobilitu, poskytuje se mu více ošetrovatelské péče,

- střední přímá závislost byla zjištěna mezi poskytnutou ošetrovatelskou péčí a schopností základní sebeobsluhy včetně dodržování léčebného režimu u klienta v domově pro osoby se zdravotním postižením (korelační koeficient = 0,30) a v domově pro seniory (korelační koeficient = 0,42).

Na základě takto získaných údajů byly následně propočteny celkové náklady na poskytování ošetrovatelské a rehabilitační péče v pobytových zařízeních sociálních služeb. Lze odhadovat, že skutečné náklady této péče se pohybují na úrovni cca 5,2 mld. Kč. Uvědomíme-li si, že VZP podle své výroční zprávy zaplatila za tento typ péče v r. 2008 celkem pouze 620 mil. Kč, je zřejmé, kdo je nejvýznamnějším subjektem způsobujícím ekonomické problémy poskytovatelů sociálních služeb.

❖ **Analýza a prognóza problematiky restriktivních opatření v zařízeních sociálních služeb**

Tento grantový projekt se zabývá problematikou restriktivních opatření používaných v zařízeních poskytujících sociální služby z hlediska platné právní úpravy se zvláštním zřetelem na dodržování lidských práv. S přihlédnutím na velmi restriktivní přístup k omezovacím prostředkům v rozvinutých evropských zemích a zároveň ke trendům v poskytování sociálních a zdravotnických služeb s ohledem na respektování lidských práv, je třeba používání omezovacích prostředků v sociálních službách redukovat na naprosté minimum. Je třeba vytvořit obecně závaznou právní definici omezujících opatření a sjednotit právní úpravu používání restriktivních opatření v obou resortech (MPSV a MZ) včetně vymezení jejich kompetencí. Situace vyžadující použití omezovacích prostředků je vždy třeba řešit prostřednictvím adekvátně kvalifikovaného personálu. Vzhledem k absenci statistických údajů z oblasti restriktivních opatření by bylo vhodné provést příslušná statistická šetření, a to jak ve zdravotnických zařízeních, tak i v zařízeních poskytujících sociální služby.

❖ **Analýza příjemců vybraných dávek sociální péče osobám se zdravotním postižením (oblast mobility)**

V rámci tohoto projektu byla vypracována monografie, která věnovala pozornost vybraným dávkám podporujícím mobilitu osob se zdravotním postižením v ČR a ve vybraných zemích EU. Vyhláška č. 182/1991 Sb., dle které jsou poskytovány tyto vybrané dávky, na rozdíl od jiných předpisů doposud stále neprošla výraznou úpravou a to i přesto, že v roce 2007 bylo v ČR vyplaceno 260 tis. dávek podporujících mobilitu osob se zdravotním postižením v celkové výši téměř 2,5 mld. Kč. Současný legislativní rámec již neodpovídá aktuálním potřebám příjemců i společnosti především z pohledu adresnosti, adekvátnosti, účelnosti a subsidiarity.

V rámci projektu byla provedena analýza sociodemografické struktury příjemců vybraných dávek v ČR se zaměřením na celkovou ekonomickou situaci a také rozbor frekvence i způsobu dopravy osob se zdravotním postižením. Nejvíce diskutovaná dávka v posledních letech je příspěvek na provoz motorového vozidla, který v roce 2008 pobíralo více než 240 tis. osob se zdravotním postižením. Více než polovina příjemců této dávky jsou osoby starší 60 let s priznaným druhým stupněm mimořádných výhod, které při přepravě většinou využívají „služeb“ osoby blízké. Pojem osoba blízká, bohužel, není ve vyhlášce přesně vymezen, a proto jí může být i osoba v příbuzenském poměru trvale bydlící ve vzdálené obci, u níž není zaručeno, že poskytnutý příspěvek bude náležitě využit k pravidelné přepravě osoby se zdravotním postižením k lékaři, do zaměstnání či na rodinné a občanské aktivity. Analýza mj.

ukázala, že mezi jednotlivými příjemci příspěvku na provoz motorového vozidla existují podstatné rozdíly, a to především ve frekvenci dopravy a v celkových vynaložených nákladech. Zatímco u osob zdravotně postižených starších 60 let poskytnutý příspěvek pokryje až 87 % celkových ročních výdajů na přepravu, u osob účastnících se vzdělávání či participujících na trhu práce pokrývá poskytnutá dávka pouze 36 %. Osoby zdravotně postižené dle analýzy využívají příspěvek na provoz motorového vozidla nejčastěji na dopravu k lékaři a do zdravotnického zařízení. A to i přesto, že tyto cesty lze hradit z jiných zdrojů, primárně ze systému zdravotního pojištění, příspěvku na péči, či využít v posledních letech se rozvíjející dotované speciální dopravní služby pro osoby se zdravotním handicapem.

Součástí monografie je také provedení mezinárodní komparace podpor v oblasti mobility zdravotně postižených osob ve vybraných zemích EU jako Německo, Rakousko, Francie, Velká Británie, Švédsko, Maďarsko a Slovensko. Z výsledků mezinárodní komparace je zřejmé, že například současná výše poskytovaného příspěvku na nákup motorového vozidla je ve srovnání s dalšími evropskými zeměmi druhá nejvyšší, a proto lze požadavky na zvýšení příspěvku považovat za neadekvátní. Získané informace z vybraných zemí EU je vhodné využít mj. při úpravě podmínek pro poskytnutí příspěvku na nákup motorového vozidla, čímž lze dosáhnout například eliminace žádostí o příspěvek na celkovou opravu motorového vozidla.

Z relevantních dat získaných z analýzy a mezinárodní komparace jsou koncipovány návrhy na zlepšení adresnosti a využitelnosti vybraných dávek v oblasti mobility, které se odvíjí od změny přístupu k současnému dávkovému systému včetně většího zapojení osob se zdravotním postižením do řešení své životní situace.

❖ **Sociálně demografická analýza Roudnice nad Labem jako obce s rozšířenou působností**

Záměrem projektu bylo shromáždit a vyhodnotit data relevantní pro potřeby plánování sociálních služeb na území Roudnice nad Labem jako obce s rozšířenou působností. V rámci projektu byly vyhodnoceny aktuální demografické trendy v Roudnici nad Labem v jejím spádovém území jako obce s rozšířenou působností. Dále se projekt zabýval využíváním příspěvku na péči k zabezpečení sociálních služeb. Realizován byl také sociologický průzkum mezi obyvateli regionu zaměřený na oblast sociálních služeb.

Výstupem projektu byla monografie, jejímž obsahem je demografická projekce obyvatelstva na sledovaném území, zhodnocení vybavenosti regionu vybranými sociálními službami a vyhodnocení poskytování příspěvku na péči a jeho využívání. Dále se věnuje výsledkům průzkumu, který mapoval potřeby pěti cílových skupin ve vztahu k sociálním službám. Jeho cílem bylo zjistit informovanost o službách a hodnocení významu této problematiky pro vlastní osobu či blízké osoby, rozsah využívání služeb a spokojenosti se službami, respektive zmapování důvodů nespokojenosti u služeb, které se dotazovaného týkají nebo mohou výrazněji týkat. Pro účely orientačního srovnání byly sledovány také všeobecné preference občanů v sociální oblasti (tj. jejich postoje i ke službám, které pro respondenta či jemu blízké osoby významné nejsou).

❖ **Metodika hodnocení monitorovacích nástrojů integračního procesu cizinců z třetích zemí v ČR - 1. fáze**

Projekt představoval první krok pro vypracování soustavy monitorovacích ukazatelů a metodik hodnocení průběhu integrace cizinců z třetích zemí v ČR. Soustředil se na centrální úroveň a nalezení klíčových okruhů monitorovacích indikátorů. V první etapě byl představen 1. návrh soustavy ukazatelů, který vychází z existujících

poznatkových zdrojů (dostupných statistických databází), návrhů evropských dokumentů k této problematice (zejména dokumentů švédského předsednictví) a závěrů empirického šetření. Soubor informací charakterizuje jednak aktuální stav v dané oblasti, jednak vývoj sledovaných procesů v období let 2004-2009. Navrhovaná soustava pro Českou republiku obsahuje 23 klíčových indikátorů v absolutních hodnotách ze čtyř tematických oblastí, které pokládají řešitelé z hlediska sledování integrace cizinců z třetích zemí do české společnosti za klíčové. Konkrétně se jedná o oblast kategorií pobytu vč. získání českého občanství (6 ukazatelů), oblast sociálně-ekonomického postavení cizinců na českém trhu práce - zaměstnanost, nezaměstnanost (8 ukazatelů), vzdělávání cizinců s důrazem na složení jazykové zkoušky (6 ukazatelů) a sociální postavení cizinců z třetích zemí v ČR - výdělečná činnost, sociální dávky a rozsah zdravotní péče (3 ukazatelé). Nedílnou součástí návrhu je komparativní (srovnávací) část. Tato část charakterizuje hodnoty srovnávacích ukazatelů ve vztahu k české populaci, k celkovému počtu cizinců žijících v ČR a dalším kategoriím (např. charakteru pobytu, ekonomické aktivitě atd.).

Na základě tohoto schématu byl vypracován přehled číselných hodnot základních ukazatelů ke konkrétním časovým obdobím, vč. posledních dostupných údajů. Navržená metodika se bude v dalších etapách projektu konkretizovat a vyvíjet s cílem eliminovat mezery ve statistických databázích a nedostatky administrativních zdrojů z hlediska aktuálnosti a kvality informací.

❖ Analýza současného stavu v oblasti terénní činnosti orgánů sociálně-právní ochrany dětí a stanovení optimálních podmínek výkonu sociálně-právní ochrany dětí ve vazbě na počet klientů

Tento projekt se zaměřil na zmapování vytíženosti pracovníků a pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí na úrovni obcí s rozšířenou působností. Snahou bylo kvantifikovat všechny úkony vykonávané v rámci sociálně-právní ochrany dětí, a to jak z hlediska činností definovaných zákonem, tak z hlediska samotné praxe. Při výzkumu byly použity kvantitativní i kvalitativní sociálněvědní metodické přístupy.

Dotazníkové šetření provedené na odděleních sociálně-právní ochrany dětí potvrdilo nedostačující personální zajištění dané agendy, a to celorepublikově, bez ohledu na krajskou příslušnost či velikost spádového území. Průměrně se v celé ČR pohybuje rozdíl mezi reálným počtem všech pracovníků a deklarovaným optimem na úrovni 32 %, což je rozdíl mezi absolutním reálným počtem 7,1 úvazku a optimálním počtem 9,4 pracovního úvazku v průměru na oddělení. Z regionálního pohledu přitom pociťují největší disproporci v absolutním reálném a optimálním počtu úvazků všech pracovníků sociálně-právní ochrany v Ústeckém kraji (rozdíl 3,6 úvazku), hlavním městě Praze a Středočeském kraji (rozdíl shodně 3,5 úvazku). Pokud se zaměříme zvláště na sociální pracovníky a kurátory, tak v případě kurátorů by mělo v relativním vyjádření dojít k navýšení v průměru o 47 %, u ostatních pracovníků vykonávajících sociálně-právní ochranu dětí o 30 %.

Z kvalitativního výzkumu dále vyplynulo, že za stávajícího počtu pracovníků OSPOD zajišťují výkon SPO jen v minimálním zákonném rozsahu, výkon terénní práce je nedostačující vzhledem k potřebám terénu, není dostatek času na soustavnou práci s ohroženými rodinami a preventivní činnost. Respondenti subjektivně pociťují nejméně času na práci s ohroženými dětmi, dětmi s výchovnými problémy a dětmi v ústavní péči a jejich rodinami. Všechno jsou to typy případů, které často vyžadují dlouhodobou a intenzivní práci sociálních pracovníků a/či kurátorů pro děti a mládež. Optimálně by podle svých představ potřebovali čas na takto kvalifikované případy navýšit alespoň o polovinu, nežádka je však požadován nárůst podstatně vyšší.

Pro sociální pracovníky je tento stav vyčerpávající a značně frustrující - nemají podmínky pro to, aby mohli odvádět svoji práci v uspokojivé kvalitě. Jako jediný způsob snížení zátěže pracovníků a zabezpečení žádoucí kvality výkonu SPO se jeví optimalizace počtu pracovníků. Jako neoptimálnější východisko se za současných podmínek respondentům jeví rovněž oddělení výkonu státní právy od samosprávy vytvořením "sociálních úřadů" (úřadů sociálních záležitostí). Zavedení poskytování samostatné účelové dotace ze státního rozpočtu na výkon sociálně-právní ochrany dětí je obecně hodnoceno jako pozitivní krok ze strany státu, který prospěl postavení OSPOD v rámci úřadu obce.

❖ **Společnost vědění - nároky na kvalifikaci lidských zdrojů a na další vzdělávání**

V roce 2004 jsme dostali příležitost rozvíjet model pro odhadování vzdělanostních potřeb na základě první verze modelu, vyvinuté v CERGE-EI. Model v současném stavu nyní poskytuje pravidelně aktualizované odhady poptávky po práci v pětiletém období, počínajícím rokem aktualizace, a pokrytí poptávky po práci absolventy škol v tomto období. Na vývoji modelu ROA-CERGE jsme s našimi spolupracovníky v CERGE-EI od roku 2004 intenzivně pracovali. Vedle změn a vylepšení technické povahy, jako jsou zvýšení uživatelského komfortu, grafického znázornění vývoje vybraných ukazatelů, zavádění sofistikovanějšího regresního modelování či korekce zaměstnanosti na hospodářský cyklus, byly vypracovány a zavedeny změny týkající se použité metodiky.

Mezi nejdůležitější patří zavedení substituční poptávky, která koriguje celkovou poptávku po práci. Substituční poptávka modeluje situaci, kdy se poptávka po pracovnících s daným vzděláním naplňuje pracovníky s jiným, podobným typem vzdělání (nejčastěji vyšším). K substituci dochází i v praxi, a to relativně často. Dále jsme zavedli statistickou interpretaci výsledků. Tato úprava byla vyvolána náhodným charakterem vstupních dat Výběrového šetření pracovních sil. Tato náhodnost se promítá i v náhodném charakteru výsledků modelování. Model byl rovněž doplněn o analýzu expanzní poptávky ve vzdělanostních i zaměstnaneckých skupinách (shift-share analýza). Byl zaveden index atraktivity studijních skupin, který slučuje poslední známé příjmové poměry mladých pracovníků ve vzdělanostních skupinách, jejich nezaměstnanost a vyhlídky na získání zaměstnání v příštích pěti letech.

Výhled na získání zaměstnání ve struktuře podle skupin vzdělání odděleně pro muže a ženy byl zařazen do modelu v posledním roce. Toto rozčlenění umožňuje vyjádřit skutečnost, že muži a ženy mají často odlišné postavení na trhu práce i jinou obsahovou strukturu oborů, které vystudovali.

Důležité rozšíření stávajících výstupů modelu CERGE-ROA představuje výpočet indexu IFLM pro zaměstnanecké kategorie, stratifikovaně pro muže a ženy. Index by měl zachytit, jaký bude pravděpodobně převis poptávky po jednotlivých kategoriích zaměstnání na trhu práce.

Rovněž byl v posledním roce modifikován výpočet náhradní poptávky s ohledem na změny věku odchodu do řádných a předčasných důchodů. Změny v parametrech důchodového systému se týkají zejména starších pracovníků. Změna doby odchodu do důchodu, ať vyvolaná legislativními změnami, či subjektivními důvody, může být promítnuta do modelu CERGE-ROA dříve, než se v praxi projeví.

❖ **Poskytování sociálních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením**

Cílem tohoto projektu bylo posoudit současný stav poskytování sociálních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením a ve světle očekávaných

demografických trendů nastítnit očekávané změny v této oblasti. Provedená analýza vybavenosti jednotlivých krajů a okresů službami sociální péče pro seniory a osoby se zdravotním postižením ukázala, že mezi jednotlivými regiony existují značné rozdíly ve vybavenosti jednotlivými typy služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením a jejich dostupností, chybějící kapacity v pobytových zařízeních pro tyto skupiny osob nejsou saturovány péčí poskytovanou v terénních ani ambulantních zařízeních, na regionální úrovni dochází pouze v ojedinělých případech k propojování sociálních a zdravotních služeb. Regionální dostupnost jednotlivých služeb je výrazně determinována strukturou osídlení, velikostí jednotlivých sídel a jejich vzdáleností od centra a větších měst jednotlivých regionů.

Ze šetření mezi poskytovateli sociálních služeb byly patrné značné rozdíly u celé řady sledovaných parametrů jak mezi různými typy zařízení sociálních služeb, tak v rámci téže skupiny sociálních služeb. U většiny z těchto údajů však nebylo takové zjištění překvapivé a souviselo s odlišným zaměřením a charakteristikami příslušného typu sociální služby (počty pracovníků, počty pracovníků v přímé péči, údaje o kapacitě, průměrném počtu klientů, čekací době apod.).

Z vyhodnocení priorit krajských i obecních střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb vyplývalo určité napětí mezi dvěma odlišnými přístupy. Na straně jedné prioritou některých obcí a krajů bylo rozšiřovat kapacity pobytových sociálních služeb (ty patrně byly hodnoceny orgány kraje či obce, pracovními skupinami či zpracovateli plánu jako nedostatečné, i přesto, že údaje o žadatelích o službu a čekací době na přijetí do zařízení disponuje pouze část obcí, respektive krajů). Naopak, u dalších obcí byly hlavní prioritou transformace pobytových sociálních služeb a větší podpora ambulantních a terénních sociálních služeb.

Jako pozitivní lze rozhodně vnímat skutečnost, že převážná většina dotázaných obcí s rozšířenou působností má zpracovaný nebo zpracovává obecní střednědobý plán rozvoje sociálních služeb, ačkoli jim to stávající legislativa neklade za povinnost. Jistým omezením v tomto druhém případě může být to, že dvě pětiny dotázaných obcí střednědobý plán rozvoje sociálních služeb zpracovalo nebo zpracovává pouze pro území obce.

Na tomto základě byl následně navržen celý soubor opatření nejenom v oblasti financování sociálních služeb, ale i v oblasti jejich plánování, organizace a řízení, která by měla především odstranit závislost poskytovatelů služeb sociální péče na přiznání dotací ze státního rozpočtu. Má-li se zvýšit efektivita vynakládaných finančních prostředků a pokud má docházet v následujících letech k žádoucímu rozvoji všech forem péče o seniory a osoby se zdravotním postižením, je zcela nezbytné realizovat především tato opatření:

- změnit systém výplaty příspěvku na péči tak, aby byl příjemcům v I. a II. stupni závislosti poskytován ve formě poukázek, popř. zavést kombinovaný způsob výplaty příspěvku,
- přehodnotit míru závislosti osob, které na příspěvek na péči získaly nárok překlopením ze zvýšení důchodu pro bezmocnost a příspěvku při péči o blízkou osobu,
- zajistit, aby zdravotní pojišťovny v souladu se současným platným právním stavem financovaly poskytovanou ošetrovatelskou a rehabilitační péči v pobytových zařízeních sociálních služeb v rozsahu, který byl ošetrujícím lékařem indikován a zdravotnickými pracovníky uživatelů sociálních služeb skutečně poskytnut,
- zrušit maximální výši úhrad za pobyt a stravu v pobytových a ambulantních zařízeních a za jednotlivé úkony v oblasti terénních sociálních služeb,
- důsledně uplatňovat vyživovací povinnosti dětí ke svým rodičům,

- poskytovat věcnou pomoc ve formě půjčky v rámci systému pomoci v hmotné nouzi těm uživatelům sociálních služeb, kteří jsou osamělí a jejichž děti nemají dostatek finančních prostředků na úhradu nákladů potřebných sociálních služeb,
- důsledně vytvářet "zrcadla" v pravidlech pro poskytování sociálních služeb ve zdravotnických zařízeních a ošetrovatelské a rehabilitační péči v pobytových zařízeních sociálních služeb,
- příspěvek na péči v peněžním vyjádření vyplácet pouze těm příjemcům, jímž byl přiznán příspěvek ve III. nebo IV. stupni závislosti a péči jim poskytuje rodinný příslušník nebo blízká osoba, která v důsledku takto poskytované péče je evidována buď jako nezaměstnaná osoba na úřadě práce nebo jako osoba poskytující péči,
- na referátech sociálních věcí pověřených obecních úřadů, popř. obcí s rozšířenou působností zřídit novou pracovní funkci -care manager- tak, aby příjemcům příspěvku na péči byly poskytovány komplexní informace o nabídce sociálních služeb na daném regionu s přihlédnutím k sociálním důsledkům vyplývajícím z nepříznivého zdravotního stavu nebo stáří uživatelů a k jejich finančním možnostem,
- přehodnotit systém hodnocení míry závislosti, v tomto smyslu zvážit hodnocení podle tzv. Katzova indexu aktivit každodenního života a jednoznačně stanovit, že rozhodujícím stanoviskem pro přiznání příspěvku na péči je stanovisko sociálního pracovníka, popř. stanovit pravidlo, že sociální šetření provedou sociální pracovník společně přímo s ošetřujícím lékařem žadatele,
- systémově propojit oblast plánování, registrace a financování sociálních služeb,
- obcím s pověřenou působností uložit povinnost zpracovávat střednědobé plány rozvoje sociálních služeb.

Vedle těchto opatření, která se bezprostředně dotýkají oblasti sociálních služeb, je nutno realizovat řadu dalších opatření v oblastech, které se této oblasti bezprostředně dotýkají (výstavba malometrážních a bezbariérových bytů, citlivé stanovování výše nájmu v obecních bytech, důsledné dodržování bezbariérových přístupů do objektů poskytujících veřejné služby, zajišťování dopravní obslužnosti).

3.3 Presentace získaných poznatků na konferencích a seminářích

VÚPSV, v.v.i. věnoval v tomto roce značnou pozornost rovněž prezentaci poznatků získaných při řešení jednotlivých studií na veřejnosti. V listopadu uspořádal seminář na téma "Monitorovací nástroje integrace cizinců z třetích zemí v ČR". Hlavním záměrem byla prezentace získaných poznatků a výstupů projektu a výměna názorů a poznatků s odbornou veřejností. Neméně významný cíl představovala publicita projektu a prezentace EIF. Seminář se realizoval za přítomnosti zadavatele projektu (MV ČR).

Pro velký zájem odborné veřejnosti přerostla původní představa "kulatého stolu" ve svolání odborného semináře, jehož se zúčastnilo celkem 34 osob. Zastoupení byli odborníci z akademické a výzkumné sféry (Přf UK, VŠE, VŠFS, 1. lékařská fakulta UK), ze státní správy (MV ČR, Ředitelství cizinecké policie, MPSV, ČSÚ), ze soukromých podnikatelských subjektů (OKsystém, s.r.o., Diverta, a.s., Mercer, a.s.) a jiných organizací např. IAM (Mezinárodní organizace pro migraci). Zhruba třetina účastníků byla z nevládních neziskových organizací zabývajících se praktickými otázkami integrace cizinců z třetích zemí v ČR. Kromě řešitelů projektu (Vavrečková, Baštýř) vystoupili na semináři J. Kepka (odbor azylové a migrační politiky MV), D. Drbohlav (Přf UK), M. Procházka (ředitel OKsystému) a v další odborníci, např. V. Kolmerová (vedoucí oddělení zahraniční zaměstnanosti MPSV) a M. Kleňhová (ředitelka sekce administrativních dat a analýz z ÚIV). V závěru semináře proběhla diskuse, potvrzující závažnost problematiky integrace cizinců ze třetích zemí do české společnosti a

nutnost jejího systémového sledování a řešení v kontextu evropských a domácích podmínek.

Vedle těchto vlastních aktivit se pracovníci VÚPSV, v.v.i. zúčastnili celkem 83 konferencí a seminářů (z toho na 30 v zahraničí), na nichž v rámci svých aktivních vystoupení představili poznatky, k nimž v rámci řešení jednotlivých studií dospěli.

Podrobný přehled účasti pracovníků VÚPSV, v.v.i. na jednotlivých seminářích a konferencích, spolu s tématy jejich vystoupení, je uveden v příloze č. 4.

3.4 Prezentace získaných poznatků v odborném tisku

Významnou součástí aktivit jednotlivých pracovníků VÚPSV, v.v.i. je prezentace získaných poznatků v odborném tisku. V tomto roce byla v odborném tisku publikována řada statí a článků, podrobný přehled publikační činnosti je uveden v příloze č. 3.

Rozsah publikační činnosti je v porovnání s uplynulým obdobím pozitivně ovlivněn tím, že VÚPSV, v.v.i. začal vydávat nový odborný recenzovaný časopis "FÓRUM sociální politiky", který představuje významnou platformu jak pro pracovníky v sociální oblasti, tak i pro vědecké pracovníky z výzkumných ústavů, vědeckých a univerzitních pracovišť, kteří na jeho stránkách budou moci prezentovat svoje aktuální poznatky.

4. Informace o předpokládaném vývoji činnosti VÚPSV, v.v.i. v r. 2010

V r. 2010 v rámci své výzkumné činnosti VÚPSV, v.v.i. bude pokračovat v řešení aktuálních otázek sociálního systému v naší zemi. Výchozí bodem v tomto směru je Výzkumný záměr VÚPSV, v.v.i. na léta 2004-2010 schválený Rezortní hodnotící komisí v říjnu 2003 a Plán výzkumné činnosti VÚPSV, v.v.i. na r. 2010, který schválila Rada VÚPSV, v.v.i. na svém zasedání dne 27. ledna 2010. Současně je cílem činnosti VÚPSV, v.v.i. vytvořit základní předpoklady pro přechod na činnost v následujícím období, kdy by jeho činnost měla vycházet z Dlouhodobé koncepce rozvoje na léta 2011-2017 (vč. výrazně změněných pravidel financování vědy a výzkumu).

Plán je zaměřen na řešení aktuálních otázek transformace sociálního systému v naší zemi s přihlédnutím k prioritám vedení Ministerstva práce a sociálních věcí v tomto období. Na základě doporučení Vědecké rady VÚPSV z r. 2002 jsou tak, jako v uplynulých letech, jednotlivé studie soustředěny do ucelených projektů souhrnného charakteru. V tomto směru se budou v r. 2010 realizovat tyto projekty:

- Aktuální otázky vývoje systému sociální ochrany obyvatelstva
- Vybrané aspekty reformy sociálního pojištění
- Postavení úplných nákladů práce v reprodukci ekonomických a sociálních vztahů v ČR
- Aktuální problémy rodinné politiky s ohledem na specifika různých fází rodinného cyklu
- Vybrané otázky politiky zaměstnanosti
- Vybrané sociálně-ekonomické aspekty transformace sociálních služeb
- Mezinárodní migrace osob v ČR a její sociální a ekonomické souvislosti
- Informační otevřenost VÚPSV

V rámci těchto projektů je připraveno k řešení celkem 23 monografií. Jednotlivé projekty jsou přitom koncipovány tak, aby bylo možno operativně (i v průběhu roku) reagovat na potřeby zřizovatele řešit aktuální otázky a plán zařazením řešení nových monografií doplnit. V souladu s požadavky Rady vlády pro vědu a výzkum je podle vládou schválené reformy vědy, výzkumu a inovací zvýšený důraz kladen na publikaci získaných poznatků v odborných recenzovaných, popř. impaktovaných časopisech.

V rámci projektu **Aktuální otázky vývoje systému sociální ochrany obyvatelstva** se v r. 2010 zaměří pozornost na řešení aktuálních otázek systému sociální ochrany v naší zemi v souvislosti s realizací reformy veřejných financí a sociálního systému, zejména v oblasti sociální pomoci, a to v kontextu ekonomické krize. Tato problematika je vysoce aktuální jak s ohledem na dopady ekonomické krize, tak s ohledem na to, že rok 2010 je Evropskou komisí vyhlášen jako rok boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení. Na tomto základě je cílem tohoto projektu:

- analyzovat dopady úprav dávek a dalších intervencí v oblasti hmotné nouze, které proběhly v letech 2007 a 2008, zejména porovnat proměny v riziku chudoby a materiální deprivace, a to podle specifických ohrožených skupin,
- identifikovat roli systému ochrany příjmu (pomoci v hmotné nouzi) po 1. etapě jeho reformy a vedle toho (podle typu bydlení) dopady postupující deregulace nájemného.

Výstupem tohoto projektu bude v r. 2010 monografie zaměřená na analýzu dopadů změn v systému pomoci v hmotné nouzi na funkce tohoto systému pro různé skupiny populace z hlediska ochrany před chudobou a materiální deprivací, jakož i na analýzu dopadů změn systému na aktivaci příjemců dávek a zapojení na trhu práce při zohlednění kontextu, v němž změny probíhají.

Projekt **Vybrané aspekty reforem sociálního pojištění** bude navazovat na srovnávací komparace, které mapovaly reálné změny v jednotlivých systémech, ale byly zaměřeny i na rovinu "politické ekonomie" reforem. V tomto smyslu bude věnována pozornost vývoji invalidity v ČR a ve vybraných zemích EU. Pozornost bude zaměřena především na sociálně-zdravotní aspekty vývoje invalidity v ČR. Ukazuje se, že současná statistická metodika jejího sledování je již ne zcela vyhovující, a proto MPSV iniciovalo její změnu. S účinností od 1.1.2010 vstoupila platnost novela zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, která zavádí zcela novou třístupňovou klasifikaci invalidity a v návaznosti na tento právní předpis i vyhl. č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity). Lze předpokládat, že tyto významné změny týkající se invalidity se v časovém horizontu promítnou i do počtu nově přiznaných invalidních důchodů. Vztah k invaliditě má v neposlední míře i nemocenské pojištění.

V procesu uznání invalidity jsou vedle medicínských kritérií významná i kritéria společensko-sociální, která dosavadní systém nebere dostatečně v úvahu. Při řešení výše uvedené problematiky bude proto věnována pozornost zejména zdravotně-sociálnímu hledisku vývoje invalidity. To by ovšem znamenalo vytvoření souborů osob nejen z hlediska pohlaví, věku a diagnóz -jako doposud- ale též z hlediska jejich sociálního postavení (např. vzdělání, zaměstnání, velikost bydliště). V této souvislosti bude výzkum orientován rovněž na řešení souběhu pobírání invalidních důchodů a příjmu z výdělečné činnosti v zemích EU (s důrazem na situaci v zemích EU-15).

V návaznosti na výsledky studie "Analýza možnosti oddělení invalidního pojištění od starobního pojištění včetně sociálně zdravotních aspektů vývoje invalidity" bude pozornost zaměřena na řešení pozůstalostních důchodů v podmínkách ČR s tím, že analýza bude obsahovat i mezinárodní srovnání v této věci.

Práce na projektu **Postavení úplných nákladů práce v reprodukci ekonomických a sociálních vztahů v ČR** budou orientovány na ověření možnosti změn v úrovni a struktuře ÚNP v ČR, které by pozitivně ovlivnily podnikatelské klima (podnikatelské aktivity), motivovaly zaměstnance a optimálně působily na vztahy mezi státem, zaměstnavateli a zaměstnanci a sociálními skupinami obyvatelstva, jejichž příjmy podstatně závisejí na rozpočtech zdrojově krytých z nákladů práce. Limity možných řešení představují vyrovnanost veřejných rozpočtů, konkurenceschopnost české ekonomiky a zaměstnatelnost pracovní síly.

Výzkum bude orientován těmito základními směry:

- systém sledování pohybu nákladů práce v ČR v konfrontaci se zeměmi EU s přihlédnutím ke konkurenceschopnosti (jednotkové náklady práce),
- formulace souvislostí kategorie nákladů práce v ekonomickém a sociálním pohybu, tj. analýza vazeb na politiku hospodářskou, fiskální, sociální, zdravotní, vzdělávací a antidiskriminační (vč. rovnosti pohlaví),
- vyhodnocení vzájemných vztahů mezi utvářením ÚNP, motivací podnikatelských subjektů a jejich konkurenceschopností na světových trzích,
- zhodnocení systémů utváření nákladů práce v zemích EU vč. sociálně-ekonomických souvislostí, např. migrace pracovní síly, minimálních příjmů,
- návrh možných směrů řešení pro decizní sféru a sociální partnery.

V rámci projektu **Aktuální problémy rodinné politiky s ohledem na specifika různých fází rodinného cyklu** bude pozornost zaměřena na dílčí témata v rámci hlavních okruhů zájmu o rodiny probíraných na evropské úrovni. Těmito okruhy jsou populační stárnutí (mj. postuluje problém poměru zabezpečení seniorů v rámci rodiny a ze společenských zdrojů, nejen finančních), genderová rovnoprávnost (kde existuje diskrepance mezi její mírou ve veřejné a soukromé sféře) a na podporu rodin jako zdroje lidského kapitálu. Důležitost zvolených témat chápeme současně z hlediska uspokojování individuálních potřeb a zájmů či lidské důstojnosti.

Výzkum v rámci dílčích výzkumných témat bude zaměřen na tyto okruhy:

- genderové vztahy v rodinách s dětmi,
- pluralita forem rodinného soužití,
- neúplné rodiny - jejich životní situace a společenská podpora,
- senioři - mezigenerační vztahy a možnosti a způsoby uspokojování diferencovaných potřeb seniorů v širší rodině,
- příprava žadatelů o poskytování náhradní rodinné péče.

Získané poznatky budou publikovány formou odborných článků v recenzovaných časopisech, v případě relevantního zaměření budoucích konferencí či seminářů budou prezentovány odborné veřejnosti také ve formě konferenčních příspěvků. V edici VÚPSV bude vydána monografie o přípravě žadatelů o poskytování náhradní rodinné péče.

Cílem projektu **Vybrané otázky politiky zaměstnanosti** je v návaznosti na stanovené výzkumné okruhy prohloubit posouzení efektů a přínosů Evropského sociálního fondu (Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost) z pohledu ohrožených skupin na trhu práce a z pohledu reformy obsahových aspektů aktivační politiky na trhu práce. K těmto významným sledovaným aspektům patří mj. poskyto-

vání individualizovaných služeb zaměstnanosti a stejně tak provázanost na širší spektrum sociálních služeb, jež jsou zejména u marginalizovaných skupin nezaměstnaných často předpokladem jejich úspěšné integrace na trh práce a do společnosti, v návaznosti na projekty, které byly řešeny v uplynulém období a které byly zaměřeny na zhodnocení vybraných příkladů implementace na lokální úrovni (příklady dobré praxe) s cílem identifikovat potenciál těchto projektů a podmínek jejich diseminace.

Dalším cílem tohoto projektu je představit inovativní -a přesto méně známé- realizované příklady rozmanitých opatření, jejichž společným znakem je podpora a usnadnění aktivní dobrovolné účasti dospělých ve vzdělávacích aktivitách. Výběh inspirativních příkladů bude veden jak v souladu s požadavkem na zajištění vyváženosti souboru, tak také rozmanitosti forem opatření. Představeny tak budou příklady alternativních vzdělávacích forem přizpůsobených specifickým potřebám dospělých, opatření zaměřená na zmírnění překážek deklarovaných z časových a rodinných důvodů. Dále se jedná o zajištění vyšší úrovně informovanosti cílové skupiny, kvality poskytovaných služeb, intenzivnější rozvoj dobrovolných aktivit v zájmovém vzdělávání, zvýšení aktivity zaměstnavatelů na vzdělanostním rozvoji jejich zaměstnanců. Praktické zkušenosti zahraničních zemí tak nabízí řadu -již odzkoušených či právě realizovaných- inspirativních příkladů, jež mohou napomoci v procesu tvorby a rozhodování o vlastních řešeních a jejich konkrétní implementaci.

V rámci projektu **Vybrané sociálně-ekonomické aspekty transformace sociálních služeb** bude pozornost i nadále věnována problematice hledání efektivního systému poskytování a financování sociálních služeb. V tomto smyslu bude věnována pozornost analýze diverzifikace podmínek pro poskytování sociálních služeb v jednotlivých krajích v důsledku lišících se priorit krajských střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb. Priority jednotlivých krajů v oblasti sociálních služeb mohou být výrazně odlišné tak, aby v maximální míře mohly odrážet výchozí situaci regionu a potřeby občanů žijících na jeho území. Od doby nabytí účinnosti zákona o sociálních službách tak došlo k výraznému přesunu kompetencí ze státu na kraje a v každém kraji tak plánování rozvoje sociálních služeb probíhá samostatně. V každém kraji přitom byly zvoleny odlišné strategie a časové harmonogramy pro realizaci těchto procesů. V současnosti nelze provést komplexně pojatou komparaci střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb všech krajů ČR a jako účelnější se jeví zaměřit se na důkladnější vyhodnocení plánování rozvoje sociálních služeb ve vybraném kraji. Předmětem zkoumání bude především oblast cílů, priorit a opatření stanovených krajským plánem a jejich vazba na potřeby v oblasti sociálních služeb.

Pozornost bude rovněž věnována sledování vztahu mezi politikou sociálních služeb, způsobem zavádění standardů kvality sociálních služeb a kulturou poskytování služby ve vybrané organizaci. Pro realizaci výzkumu byla vybrána pečovatelská služba tak, aby bylo možno realizovat longitudinální studii a provést komparaci kultury poskytování pečovatelské služby v podmínkách před a po změně politiky sociálních služeb na národní úrovni a sledovat efekty implementace nástroje řízení kvality. V tomto směru je proto cílem projektu provést jak komplexní šetření životní situace uživatelů pečovatelské služby, vč. sledování rozsahu a způsobu využívání služby, tak i šetření pracovníků pečovatelské služby zaměřené na pracovní metody a postupy a jejich zdůvodnění, přístup ke klientům, identifikaci standardů, které jsou pracovníci vybrané organizace zvyklí respektovat s cílem pochopit, jak přítomnost standardů kvality a jejich praktické naplňování v každodenní péči o seniory ovlivňuje přístup k nim.

Projekt **Mezinárodní migrace osob v ČR a její sociální a ekonomické souvislosti** se v r. 2010 zaměří na řešení otázek integrace přistěhovalců na pracovním trhu v České republice. Cílem projektu je na základě dostupných primárních i sekundárních dat provést analýzu procesů interakce nabídky a poptávky po zahraniční pracovní síle v ČR a zhodnotit jejich návaznost na proces sociální integrace zahranič-

ních pracovníků při zohlednění specifík vybraných kategorií zahraničních pracovníků. Výstupem projektu bude v r. 2010 monografie zaměřená na charakteristiku procesů na pracovním trhu v kontextu zahraniční zaměstnanosti a sociální integrace přistěhovalců.

V rámci projektu **"Informační otevřenost VÚPSV, v.v.i."** bude i v r. 2010 pozornost zaměřena na tyto oblasti:

- rozvoj systému zpracování a poskytování informací,
- výměna informací, monitoring změn v důchodových systémech, účast v mezinárodním projektu ReferNet,
- publikační činnost (budou vydána další čísla odborného recenzovaného časopisu "FÓRUM sociální politiky"),
- správa a aktualizace internetových a intranetových stránek VÚPSV, v.v.i.,
- zveřejňování relevantních statistických údajů, získaných z domácích i zahraničních zdrojů,
- vytváření a průběžná aktualizace datového archivu, obsahujícího data z různých terénních šetření,
- rozšiřování a aktualizace databáze expertů a institucí z oblasti práce a sociálních věcí.

Rámcová kvantifikace finančních prostředků na realizaci jednotlivých projektů je uvedena v příloze č. 5.

5. Informace o kontrolách provedených v r. 2009

Dne 6.listopadu 2009 byl ve VÚPSV, v.v.i. na základě Rozhodnutí Dozorčí rady Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v.v.i. proveden dohled nad hospodařením veřejné výzkumné instituce ve smyslu kontroly účetnictví dle zákona o účetnictví, a to na základě ustanovení § 19 odst. 1 písm. a) zákona č.341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů, a článku I. odst. 4 Jednacího řádu Dozorčí rady VÚPSV, v.v.i. Kontrolováno bylo období leden-červen 2009. Nedostatky, které by se nepodařilo objasnit a které byly předmětem kontrolní činnosti, zjištěny nebyly.

6. Informace o opatřeních k odstranění nedostatků v hospodaření a zpráva o splnění opatření k odstranění nedostatků uložených v r. 2008

V září 2008 byla ve VÚPSV, v.v.i. provedena pracovníky Pražské správy sociálního zabezpečení v Praze 8 kontrola pojistného a plnění úkolů v nemocenském pojištění a důchodovém pojištění. Byly zjištěny přeplatek pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ve výši 2 040 Kč a nedoplatek ve výši 2 158 Kč na dávkách nemocenského pojištění. Vzájemným zápočtem těchto částek byl organizaci uložen doplatek ve výši 118 Kč. Personálnímu oddělení bylo uloženo jako nápravné opatření zaměřit kontrolu na obdobné případy a důsledněji dodržovat příslušná ustanovení zákona o nemocenském pojištění č. 589/1992 Sb., v platném znění a zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, v platném znění.

7. Stanoviska Dozorčí rady VÚPSV, v.v.i.

Stanovisko Dozorčí rady VÚPSV, v.v.i. k návrhu Výroční zprávy o činnosti a hospodaření VÚPSV, v.v.i. v r. 2009 je uveden v příloze č. 6.

Zpráva o činnosti Dozorčí rady VÚPSV, v.v.i. v r. 2009 je uvedena v příloze č. 7

8. Údaje z řádné účetní uzávěrky, výrok auditora

Ověření účetní závěrky vč. výroku auditora je uvedeno v příloze č. 8.

Anotace publikací vydaných VÚPSV, v.v.i. v r. 2009

Horáková, Milada

Mezinárodní pracovní migrace v ČR. Bulletin No. 22

technická spolupráce: Ivana Macounová

Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 60 s., tab.

ISBN 978-80-7416-024-0,

ISBN 978-80-7416-025-7 (angl. verze)

Mezinárodní pracovní migrace v ČR. Bulletin No. 23

technická spolupráce: Ivana Macounová

Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 60 s., tab.

ISBN 978-80-7416-042-4

ISBN 978-80-7416-043-1 (angl. verze)

Bulletin obsahuje aktuální data a dostupné časové řady o průběhu základních forem mezinárodních pracovních migrací v České republice (cizinci s povolením k zaměstnání v ČR, občané SR registrovaní ÚP a cizinci s živnostenským oprávněním v ČR od roku 1993 po současnost) v členění podle okresů, krajů a regionů a podle státního občanství. Součástí bulletinu jsou i dostupné statistické údaje o průběhu pracovních migrací českých občanů do Slovenské republiky a Německa. Statistické údaje jsou doplněny o výpočty podílu základních forem pracovních migrací cizinců na pracovní síle ČR. Údaje o pracovních migracích v ČR jsou doplněny o statistická data o počtu cizinců s povolením k dlouhodobému a trvalému pobytu v ČR podle zemí původu v dostupných časových řadách. Aktuální údaje o zaměstnanosti cizinců jsou dány do vztahu k počtu vydaných povolení k pobytu cizinců v ČR podle okresů a zemí původu cizinců. Nově zařazené tabulky vypovídají o složení cizinců podle pohlaví.

Poznámka: Zaměstnavatelé nebo právnické či fyzické osoby, k nimž jsou vázáni svým zaměstnáním občané EU (Evropské unie), EHP (Evropského hospodářského prostoru) a ESVO (Evropského sdružení volného obchodu), nemusejí mít povolení k získávání cizinců, mají pouze povinnost písemně informovat místně příslušný úřad práce o tom, že zaměstnávají občana EU/EHP/ESVO. Tato povinnost se vztahuje na zahájení i ukončení zaměstnání. Ostatní cizinci (z tzv. „třetích zemí“) mohou být zaměstnáni pouze tehdy, jestliže jim bylo vystaveno povolení k zaměstnání. Povolení k zaměstnání se nevyžaduje k zaměstnání cizinců s trvalým pobytem a cizinců uvedených v § 98 písmeno a) až e) j) a k) zákona 435 o zaměstnanosti. Tito cizinci tvoří na trhu práce v ČR novou skupinu a jsou v bulletinu uvedeni samostatně.

Údaje o povoleních k pobytu cizinců vypovídají, na rozdíl od minulých let, o skutečném místě bydliště cizinců v okresech ČR a nikoli o tom, ve kterém okrese jim bylo vystaveno povolení k pobytu.

Soukup, Tomáš - Michalička, Ludvík - Kotíková, Jaromíra

Třídění uchazečů na úřadech práce - řešení problematiky cílení APZ a poradenství

Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 50 s. , lit., obr., tab., příl.

ISBN 978-80-7416-027-1

V této monografii jsou analyzovány a porovnávány jednotlivé možnosti systematické kategorizace uchazečů na ÚP. Uchazeči jsou tříděni na základě individuálního rizika dlouhodobé nezaměstnanosti. Osobní ohodnocení poradcem na ÚP může být nejspolehlivější, nicméně do značné míry závisí na osobě poradce a jeho časových možnostech. S vysokou časovou náročností souvisí i vysoké náklady. Rizikové skupiny definované zákonem o zaměstnanosti se ukazují být značně nepřesné, neboť mezi uchazeči v rámci každé skupiny existuje vysoká heterogenita. Časové hranice představují nejobjektivnější způsob třídění uchazečů, ale nelze je využít pro preventivní opatření na trhu práce. Konečně statistické profilování uchazečů je optimální kompromis mezi přesností, objektivností a náklady. Při vhodné implementaci lze statistické profilování využít jak pro účely rozdělení uchazečů do jednotlivých skupin zónového poradenství, tak pro efektivnější přidělování programů APZ.

Molek, Jan

Marketing sociálních služeb

Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 163 s., lit., obr., tab.

ISBN 978-80-7416-026-4

Sektor služeb je značně rozsáhlý a představuje celou škálu nejrůznějších činností. Nejvíce služeb téměř ve všech zemích světa však poskytuje stát (vzdělání, justice, obrana, bezpečnost, zdravotnictví, sociální sféra apod.). Organickou součástí aktivit veřejného sektoru jsou sociální služby. Sociální služby sehrávají v životě jedince klíčovou roli, jejíž význam se bude nadále zvyšovat.

Organizace poskytující sociální služby, která bude chtít v turbulentním prostředí obstát, se při formulování své podnikatelské filozofie neobejde bez kvalitního a funkčního marketingu. Marketing sociálních služeb má řadu specifík vyplývajících z charakteru těchto služeb.

Michalička, Ludvík - Kotíková, Jaromíra - Stupnytskyy, Oleksandr

Prognózování vzdělanostních potřeb na období 2008 až 2012 - stav modelu a aktuální prognóza

Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 272 s., lit., obr., tab.

ISBN 978-80-7416-031-8

Monografie popisuje stav a výsledky modelování a předvídání vzdělanostních potřeb v prosinci 2008. Jsou popsány a předvedeny výsledky hlavních komponent modelu pro uvažované skupiny vzdělání a zaměstnání. Model poskytuje předpověď vzdělanostních potřeb na období 2008 až 2012. Výsledky by měly sloužit jako pomoc při rozhodování pracovníkům decizní sféry, zaměstnaneckých služeb, zaměstnavatelům a jednotlivcům.

Höhne, Sylva - Šťastná, Anna - Šlapák, Milan - Kozelský, Tomáš

Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů České republiky 1990-2008. Bulletin No. 24

Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 53 s., tab., obr.

ISBN 978-80-7416-033-2

Publikace vychází v roční periodicitě s ročními údaji v časové řadě počínaje zpravidla rokem 1990. Podává souhrnný přehled základních ekonomických ukazatelů (výroby, produktivity, zaměstnanosti, nezaměstnanosti, cen, mezd, zahraničního obchodu a platební bilance) a vybraných sociálních ukazatelů. Zahrnuje oblast daní, pojistného a sociálně-zdravotního systému. Dále se zabývá demografickými charakteristikami, odvětvovou strukturou zaměstnanosti a mezinárodním srovnáním vybraných finančních ukazatelů v zemích EU.

Průša, Ladislav - Baštýř, Ivo - Brachtl, Miloš - Vlach, Jan

The Socio-economic Status of Self-employed Persons in Czech Society

Prague, Research Institute for Labour and Social Affairs 2009. 121 s., lit., obr., tab.

ISBN 978-80-7416-035-6

Souhrn závěrů projektu Sociálně-ekonomické postavení osob samostatně výdělečně činných ve společnosti (č. 1J047/05-DP1), realizovaného Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí v letech 2005-2008. Projekt byl proveden v rámci programu MPSV Moderní společnost a její proměny. Na základě analýz statistických dat autoři monitorují valorizaci postavení OSVČ v kontextu jejich ekonomické situace, pracovních a životních podmínek, jejich chování a postoje v české společnosti po r. 1989. Autoři poukazují na neřešené problémy a navrhuji témata dalšího výzkumu.

Červenková, Anna - Bruthansová, Daniela - Jeřábková, Věra

Zmapování nejzávažnějších problémů ve financování ošetrovatelské a rehabilitační péče v ústavech sociálních služeb.

Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 58 s., lit., obr., tab., příl.

ISBN 978-80-7416-032-5

Zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, je v § 36 uložena zařízením sociálních služeb povinnost zajistit osobám, kterým poskytují pobytové služby, zdravotní péči, a to buď prostřednictvím zdravotnického zařízení anebo prostřednictvím vlastních zaměstnanců příslušného zařízení, kteří mají odbornou způsobilost k výkonu zdravotnického povolání. S touto zákonem uloženou povinností vyvstala řada nových problémů, spojených především s ekonomickou otázkou poskytování zdravotnických služeb v sociálních zařízeních. Jelikož se jedná o zdravotní péči, uzavírají tato zařízení smluvní vztah s příslušnými zdravotními pojišťovnami, které by jim ji měly hradit podle stejného principu jako v případě zdravotnických zařízení.

Realita je však jiná: současná úprava úhrady zdravotní péče v pobytových zařízeních sociálních služeb je předmětem četných stížností jejich provozovatelů i zřizovatelů. Proto VÚPSV, v.v.i. v roce 2008 realizoval dotazníkové šetření za účelem zmapování stávajících problémů financování ošetrovatelské a rehabilitační péče v pobytových zařízeních sociálních služeb. Nejzávažnějším zjištěním bylo, že zdravotní pojišťovny odmítají některé zdravotní výkony uhradit, jiné hradí pouze částečně. Pobytová zařízení sociálních služeb jsou však povinna poskytovat ošetrovatelskou a rehabilitační péči v plném rozsahu, a tak ji jsou nucena financovat z běžných neinvestičních nákladů, tj. na úkor ostatních klientů. Dalším závažným problémem je nedostatečná pozornost

věnovaná rehabilitaci jak ze strany zdravotních pojišťoven, tak i samotných klientů zařízení.

Monografie doporučuje nápravu současného stavu především v přijetí jednotné závazné metodiky pro úhradu ošetrovatelské a rehabilitační péče jednotlivými zdravotními pojišťovnami, dále lze uvažovat i o vlastních finančních zdrojích poskytovatelů rezidenčních sociálních služeb (například použití příspěvku na péči). Pro větší využívání rehabilitace by pomohlo přijetí zákona o rehabilitaci.

Kozelský, Tomáš

Monitoring nákladů práce v ČR a ve státech Evropské unie 2002-2007. Bulletin No. 3

Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 36 s., tab.

ISBN 978-80-7416-034-9

Roční monitoring nákladů práce shrnuje roztržštěná data za státy Evropské unie a také data za USA v oblastech nákladů práce, zdanění práce ve vazbě na financování sociálního a zdravotního zabezpečení a jednotkových nákladů práce. Pro vystihnoutí trendů se data týkají roku 2002, běžného a předchozího roku. S ohledem na metodickou roztržštěnost sledování nákladů práce se vymezují jako zdroje aktuální (květen 2009) a mezinárodně srovnatelná data z Eurostatu, konkrétně statistika práce a národní účty, OECD, Státní závěrečný účet ČR a U.S. Department of commerce, Bureau of Economic Analysis. Precizace či doplnění některých údajů se opírá o specifické metody renomovaných institucí v zahraničí a VÚPSV, v.v.i. Dvouleté zpoždění vyplývá z termínů zpracování vstupních údajů Eurostatem a ČSÚ.

Musil, Libor - Kubalčíková, Kateřina - Havlíková, Jana

Přístup pracovníků vybraného zařízení sociálních služeb ke klientům v kontextu implementace Standardů kvality

Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 66 s., lit., příl.

ISBN 978-80-7416-036-3

Reforma sociálních služeb v ČR, zvláště přijetí zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a v jeho rámci specifického nástroje dosahování kvality - Standardů kvality sociálních služeb, vnesla do poskytování těchto služeb nové principy. V této monografii se zaměřujeme na ty změny, které požadavek naplňování nových principů vyvolal v kultuře poskytování sociálních služeb. Předložené závěry jsou založeny na empirickém šetření „Využití Standardů kvality v politice vybraného nestátního neziskového subjektu a jeho vliv na přístup pracovníků sociálních služeb ke klientům“. Cílem kvalitativní případové studie realizované v letech 2007 až 2008 bylo mj. popsat a pochopit působení Standardů kvality na kulturu poskytování sociálních služeb ve vybrané poskytovatelské organizaci. Pro realizaci případové studie byla zvolena nestátní nezisková organizace, resp. v rámci této organizace zřizovaná služba azylový dům pro osoby bez přístřeší. Jak ukázaly výsledky terénního šetření, snaha managementu aplikovat Standardy kvality v přímé péči přinesla řadovým pracovníkům požadavek změnit jejich přístup ke klientům: nově mají tito pracovníci uplatňovat individuální a rovnocenný přístup. Naše zjištění poukazují na to, že převedení nového přístupu do praxe je dlouhodobým procesem, který zahrnuje postupné přetváření nejen navykých postupů a metod práce s klientem, ale i zažitých zvyklostí v oblasti interakcí mezi pracovníky v přímé péči a v neposlední řadě též v oblasti organizace práce a podpory řadových pracovníků, např. vyvolává potřebu intenzivnějšího metodického vedení a dalšího vzdělávání pracovníků v sociálních službách. Zaznamenali jsme také dilemata,

kterým jsou pracovníci v každodenním kontaktu s klienty vystavování a jež řeší, resp. snaží se jejich přímému řešení vyhnout.

Šťastná, Anna

Neúplné rodiny v České republice a ve vybraných evropských zemích

Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 131 s., lit., obr., tab.

ISBN 978-80-7416-038-7

Monografie se zabývá problematikou neúplných rodin, jejich vývojem a životními podmínkami ve vybraných evropských zemích. Důraz je kladen především na aspekty sociální a rodinné politiky. Monografie charakterizuje populaci rodičů samoživitelů ve vybraných zemích a procesy, které ke vzniku tohoto typu rodiny vedou. Srovnává přístup sociální a rodinné politiky k neúplným rodinám a uvádí konkrétní opatření rodinné a sociální politiky, která se neúplných rodin přímo i nepřímo dotýkají.

První část shrnuje změny probíhající v rovině domácností a pluralizujících se životních uspořádání. Je zaměřena na faktory vedoucí k zvyšujícímu se zastoupení neúplných rodin v evropských populacích (především mimomanželské plodnosti a rozvodovosti) a na charakteristiky tohoto typu domácností. Zmíněna je také otázka sociální situace neúplných rodin, s destabilizací rodin jsou spojována "nová sociální rizika".

Druhá část se věnuje přístupům rodinných politik ke skupině rodičů samoživitelů a studiu populace matek samoživitelek a jejich životních podmínek ve vybraných evropských státech. Důraz je kladen především na aspekty sociální a rodinné politiky ve vztahu k této populaci. Vedle České republiky byli pro porovnání vybráni zástupci, kteří reprezentují určité typy sociálních států a přístupů k rodinné politice obecně i k neúplným rodinám - Německo, Francie, Velká Británie, Švédsko, Norsko a Itálie.

Kuchařová, Věra a kol.

Životní podmínky a potřeby rodin v hlavním městě Praze

Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 100 s., lit., obr., tab., příl.

ISBN 978-80-7416-039-4

Členové týmu: Bareš, Pavel - Bruthansová, Daniela - Höhne, Sylva - Jeřábková, Věra - Kotrusová, Miriam - Kozelský, Tomáš - Kyzlinková, Renata - Nekolová, Markéta - Nešporová, Olga - Vychová, Helena - Svobodová, Kamila - Šťastná, Anna

Monografie byla zpracována s finanční podporou Magistrátu hlavního města Prahy. Zpracovává tematické okruhy relevantní z hlediska koncepce rodinné politiky pro hlavní město Prahu a obsahuje fakta a náměty řešení problémových oblastí na základě aktuálně dostupných dat. Specifika rodinné politiky v Praze musí vycházet z jejích odlišností souvisejících především s demografickou strukturou jejích obyvatel a se sociálně-ekonomickým charakterem velkoměsta a hlavního města republiky. Rodina je v této monografii pojímána jako rodina vícegenerační a jako rodina v různých stádiích životního a rodinného cyklu.

Monografie je rozčleněna do šesti tematických částí. První je věnována demografické struktuře pražské populace a složení domácností. Druhá je zaměřena na příjmovou, bytovou a celkovou ekonomickou situaci pražských rodin. Třetí kapitola zkoumá zaměstnanost a nezaměstnanost v mikroregionu Praha s přihlédnutím k situaci rodin s dětmi. Čtvrtá kapitola se věnuje sociálním a zdravotním službám v Praze z hlediska diferencovaných potřeb rodin. Pátá kapitola mapuje stávající síť služeb pro rodiny s dětmi a seniory a šestá pak podmínky pro vzdělávání dětí od počátku povinné školní docházky včetně toho, jak se na výchově, případně vzdělání podílejí spolu s rodinou kromě školy další instituce a organizace. Monografie je zakončena shrnutím a

doporučením ke koncepci rodinné politiky, kterou musí řešit nejenom Praha, ale také ostatní kraje i celá republika.

Nešporová, Olga - Kuchařová, Věra

Rodiny přistěhovalců II.

Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 79 s., lit., obr., tab., příl.

ISBN 978-80-7416-040-0

Monografie se zaměřuje na problematiku imigrace z rodinné perspektivy, což je přístup doposud v České republice v souvislosti s migracemi značně opomíjený. Sledována byla pouze jedna kategorie imigrantů, a sice imigranti ze „třetích zemí“, na jejichž pobyt a zaměstnání se vztahují nejprísnější legislativní pravidla. Zjištění vychází z kvalitativního terénního výzkumu realizovaného v homogenních (dle státního občanství) rodinách přistěhovalců z Ukrajiny, Vietnamu a Bulharska. Při analýze dat byly zohledňovány tři základní roviny: národní, rodinná a individuální. Hlavní pozornost byla věnována několika základním oblastem života cizinců, které pomáhají objasnit jejich strategie v České republice: rodinné sítě, pozice na trhu práce, integrace a životní podmínky.

Kuchařová, Věra a kol.

Péče o děti předškolního a raného školního věku

Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 214 s., lit., obr., tab., příl.

ISBN 978-80-7416-041-7

Autoři textů:

Věra Kuchařová (Ed., kapitoly 1, 2.1-2.3, 2.6, 7, příloha 1)

Pavel Bareš (kapitola 2.4-2.5, příloha 2)

Sylva Höhne (kapitoly 3, 5)

Olga Nešporová (kapitola 6, příloha 1)

Kamila Svobodová (kapitoly 3, 4)

Anna Šťastná (kapitoly 3, 4, 5)

Blanka Plasová (kapitola 6.1.4)

Lucie Žáčková (kapitola 6.2, příloha 3)

Podkladové materiály: Monika Bayerová, Milada Rejzková

Monografie se zaměřuje na popis a zhodnocení rozsahu, podmínek a variability poskytování služeb péče o děti předškolního a raně školního věku. Konkrétním cílem výzkumu, na němž je založena, bylo doplnění statistických informací o charakteristiky činností a dostupnosti jeslí a mateřských škol a o hlubší znalost neinstitucionálních forem péče. V případě dětí školního věku je záměrem monografie blíže charakterizovat péči o tyto děti poskytovanou školami v době mimo vyučování. Monografie zohledňuje sociální, zdravotní, ekonomické a právní aspekty sledované problematiky. V zájmu zhodnocení poptávkové a nabídkové strany systému denní péče o malé děti se zaměřuje na tři oblasti: na příjemce služeb (z jejich pohledu i z pohledu relevantních subjektů), na poskytovatele služeb (institucionální i neinstitucionální formy zajištění služeb) a na systémové a organizační podmínky poskytování služeb péče o děti.

Hora, Ondřej - Sirovátka, Tomáš - Tomešová-Bartáková, Helena - Vyhlídal, Jiří
Hodnocení programů aktivní politiky zaměstnanosti realizovaných v roce 2007 se zaměřením na rekvalifikace (struktura, cílenost, krátkodobé a střednědobé efekty na opuštění evidence)
Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 66 s., lit., tab., příl.
ISBN 978-80-7416-045-5

V této práci se zabýváme hodnocením opatření aktivní politiky zaměstnanosti na národní úrovni v České republice za období roku 2007. Tyto programy jsou hodnoceny s jistým časovým odstupem, abychom mohli sledovat nejen krátkodobé, ale také střednědobé efekty. K účelu hodnocení programů využíváme data z administrativního systému pro sledování nezaměstnanosti (OKpráce), který zahrnuje údaje za všechny nezaměstnané a všechny typy programů realizované za účasti či prostřednictvím úřadů práce v celé České republice. Monografie v mnoha ohledech navazuje na předchozí obdobné analýzy VÚPSV, v.v.i., provedené v předchozích letech. Poznávacím cílem bylo zjištění struktury účastníků, cílenosti a efektů na opuštění evidence u opatření realizovaných v roce 2007. Rozbor ukázal určité zlepšení v oblasti cílenosti programů a potvrdil (zvláště střednědobé, u SÚPM a podpory SVČ také krátkodobé) efekty na odchod z evidence u účastníků APZ ve srovnání s kontrolní skupinou neúčastníků. Přes časový odstup (hodnotíme zde programy zahájené v roce 2007) jsou naše zjištění stále relevantní, neboť strategie zaměstnanosti se nemění příliš zásadně v krátkých obdobích, protože je výsledkem jejího dlouhodobějšího formování. Je ovšem třeba brát v úvahu změny v kontextu (cyklický vývoj ekonomiky a na trhu práce), stejně jako změny v rozsahu realizovaných opatření.

Bareš, Pavel - Jeřábková, Věra - Průša, Ladislav - Soukup, Tomáš
Sociálně-demografická analýza Roudnice nad Labem jako obce s rozšířenou působností
Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 104 s., lit., obr., tab., příl.
ISBN 978-80-7416-037-0

Publikace byla zpracována v rámci veřejné zakázky na vypracování sociodemografické analýzy města Roudnice n. L. jako obce s rozšířenou působností, vypsané městem Roudnice nad Labem. Jejím obsahem je demografická projekce obyvatelstva na tomto území, zhodnocení vybavenosti regionu vybranými sociálními službami a vyhodnocení poskytování příspěvku na péči a jeho využívání. Dále se věnuje výsledkům průzkumu, který mapoval potřeby pěti cílových skupin ve vztahu k sociálním službám. Jeho cílem bylo zjistit informovanost o službách a hodnocení významu této problematiky pro vlastní osobu či blízké osoby, rozsah využívání služeb a spokojenosti se službami, respektive zmapování důvodů nespokojenosti u služeb, které se dotazovaného týkají nebo mohou výrazněji týkat. Pro účely orientačního srovnání byly sledovány také všeobecné preference občanů v sociální oblasti (tj. jejich postoje i ke službám, které pro respondenta či jemu blízké osoby významné nejsou).

Bareš, Pavel
Regionální dostupnost sociálních služeb
Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 61 s., lit., tab., příl.
ISBN 978-80-7416-047-9

Monografie shrnuje zjištění dvou samostatných šetření, z nichž první mapovalo dostupnost sociálních služeb v krajích ČR z pohledu pracovníků krajských úřadů a druhé zjišťovalo informace o poskytování sociálních služeb na území vybraných obcí z pohledu pracovníků obcí s pověřeným obecním úřadem.

Obě šetření měla poněkud odlišná východiska a zaměření. Jejich cílem nebylo sledovat totožné informace z krajské, respektive následně z obecní perspektivy. Záměrem obou šetření bylo shromáždit odlišné, ale vzájemně se doplňující informace o regionální dostupnosti sociálních služeb (krajské šetření), respektive o jejich poskytování ve vybraných lokalitách a faktorech, které situaci v těchto lokalitách ovlivňují (šetření mezi pracovníky obecních úřadů).

Vavrečková, Jana - Baštýř, Ivo

Působení fenoménu brain drain v ČR a výdělková motivace odborníků k práci v zahraničí

Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 73 s., lit., tab., příl.

ISBN 978-80-7416-049-3

The Effect of Brain Drain in the Czech Republic and Earnings Motivation for Qualified Specialists to Work Abroad

Prague, RILSA 2009. 74 p.

ISBN 978-80-7416-050-9

Brain drain fenomén je spojován především s migrací z rozvíjejících se zemí do zemí méně rozvinutých, ale představení tohoto fenoménu má význam i pro země relativně vyspělé, ke kterým se řadí i Česká republika. Volný pohyb pracovních sil v rámci EU a lukrativní imigrační programy řady členských zemí mohou vyvolat značný odliv vysoce kvalifikovaných českých pracovních sil do zahraničí s negativním dopadem na řadu domácích odvětví. Cílem práce je ověřit rozsah působení fenoménu brain drain v ČR a jeho podmíněnosti. Těžiště tvoří dotazníková šetření migračních postojů čtyř vytipovaných migračně rizikových skupin odborníků; jedná se o lékaře, IT/ICT specialisty, technické inženýry z podnikatelského výzkumu a studující doktorandy. Výsledky čtyř dotazníkových průzkumů jsou analyzovány ve vztahu k šetření migračních postojů celkové české populace i z hlediska rozdílů migračního sklonu jednotlivých skupin odborníků navzájem. Nedílnou součástí je analýza příjmové motivace pro práci českých odborníků v zahraničí, kde je porovnáván diferenciál mezi výdělky sledovaných odborníků v České republice, Německu, Rakousku, Velké Británii a Irsku a na základě toho odvozena intenzita výdělkové stimulace pro práci v zahraničí. Monografie je doplněna statistickými údaji o vývoji počtu sledovaných odborníků na českém trhu práce.

Krebs, Vojtěch a kol.

Solidarita a ekvivalence v sociálních systémech

Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 178 s., lit., obr., tab., příl.

ISBN 978-80-7416-044-8

Kolektiv autorů: Krebs, Vojtěch - Průša, Ladislav - Durdisová, Jaroslava - Chvátalová, Iva - Lapáček, Michal - Loužek, Marek - Marešová, Marcela - Mertl, Jan - Slaný, Antonín - Žižková, Jana

Solidarita a ekvivalence jsou dlouhodobým tématem všech sociálních systémů ve vyspělých zemích. Na první pohled se může jevit, že oba tyto principy působí proti sobě, ve skutečnosti však mezi nimi působí řada velmi úzkých vazeb - zatímco v míře, v níž jsou konstruovány sociální systémy jako univerzální, se uplatňuje princip solidarity, v míře, v níž jsou sociální systémy konstruovány v závislosti na výši příjmů z ekonomické aktivity, se uplatňuje princip ekvivalence. Právě to, v jaké míře mají být jednotlivé principy uplatňovány, je zásadní otázkou rozhodování o úpravách jednotlivých sociálních systémů.

V rámci projektu byla pozornost věnována hodnocení vztahu těchto principů jak z "makroekonomického" (promítnutí příjmové diferenciaci do diferenciaci v jednotlivých sociálních systémech z pohledu jednotlivých sociálních skupin), tak i z "mikroekonomického" hlediska (promítnutí příjmové diferenciaci do diferenciaci v jednotlivých sociálních systémech z pohledu jednotlivce). Získané poznatky byly konfrontovány s poznatky ve vybraných zahraničních sociálních systémech a na tomto základě byla navržena možná variantní řešení úprav v jednotlivých sociálních systémech v naší zemi.

Haberlová, Věra - Kyzlinková, Renata

Rodinné potřeby zaměstnanců

Praha, VÚPSV, v.v.i. 2009. 61 s., lit., obr., tab.

ISBN 978-80-7416-053-0

Monografie navazuje na sérii studií ze sedmi empirických sond realizovaných v rámci projektu „Rodina, zaměstnání a vzdělání“. Předchozí monografie zachycovaly problém harmonizace rodiny a zaměstnání v kontextu rodinného cyklu a různých typů rodinného soužití. Zde je předložen pohled z druhé strany - ze strany zaměstnavatelů. Tato monografie ukazuje hlavní rysy postojů a názorů představitelů firem a organizací na konfliktnost rodinné a pracovní sféry a roli zaměstnavatelů při vytváření podmínek pro její zmírňování. Kromě postojů a názorů vyjadřujících celkový přístup zaměstnavatelů k této problematice se zabývá také konkrétními opatřeními nabízenými ve firmách a podnicích a vnímáním jejich efektivity. V jednotlivých sledovaných oblastech byly zjištěny rozdíly v přístupu zaměstnavatelů např. mezi firmami různé velikosti, s různou kvalifikační strukturou zaměstnanců a mezi firmami v soukromém a veřejném sektoru. Potvrdil se i očekávaný vliv podílu žen v organizacích, v některých souvislostech též vliv sektoru a odvětví. Síla vlivu či důležitost těchto diferenciačních kritérií je ve vztahu k jednotlivým aspektům přístupu zaměstnavatelů rozdílná.

Statistické údaje dokumentující činnost oddělení knihovnicko-informačních služeb v roce 2009

Přírůstky fondu knihovny: 510, z toho 187 stažených z internetu

Zpracovávané časopisy: 62 (35 ČR, 27 zahr.)

Přírůstky bibliografických záznamů publikací, časopiseckých článků, právních předpisů a jiných dokumentů: 3 295 záznamů

Počet materiálů stažených z monitorovaných webových stránek: 187 záznamů

Počet návštěv uživatelů knihovny OKIS: 570

Počet výpůjček: 1 578

Počet návštěv internetových stránek VÚPSV, v.v.i.: 35 667 návštěv, tj. průměrně 686 návštěv týdně

Ostatní služby (informace mailem, telefonem): 58

Přehled publikační činnosti pracovníků VÚPSV, v.v.i. v roce 2009

odborné monografie

Olga Bičáková, Miriam Kotrusová, Tomáš Soukup, Marta Ženíšková, Eva Banzetová. Průvodce oblastí zaměstnanosti v období hospodářské recese. Praha: BMSS-Start, spol. s r.o., 2009. 87 s. (Průvodce extra 3/2009). ISBN 978-80-86140-56-8

Jaromíra Kotíková, a kol. Slabikář finanční gramotnosti. Učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti. Praha: COFET, a.s., 2009. 448 s. ISBN 80-254-4207-4

Alfons Schmid, Christa Larsen, Waldemar Mathejczyk, Vera Neisen, Jakub Musil, Marc Bittner, Peter De Bruin. Monitoringkonzept zur Arbeitsmarktintegration von Migrantinnen und Migranten für europäische Regionen und seine Umsetzung im Kreis Offenbach. Frankfurt am Main: IWAK - Institut für Wirtschaft, Arbeit und Kultur, 2009. 77 s. ISBN 978-3-00-027110-6

kapitoly v odborných monografiích

Ivo Baštyř, Jana Vavrečková. Information Systems about Regional Labour Markets in the Czech Republic Operated by the Czech Statistical Office. In: Information Systems for Regional Labour Market Monitoring. State of the Art and Perspectives. München und Mering, Reiner Hampp Verlag, 2009. s. 129-139. ISBN 978-3-86618-409-1

Robert Jahoda. Důchodový systém jako součást sociální politiky a přijetí Eura v ČR? In: Veřejná správa v kontextu přípravy a vstupu státu do eurozóny. /Viera Cibáková, Ivan Malý. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2009. s. 104-117. ISBN 978-80-210-4979-6

Ladislav Průša, Igor Tomeš. Výstavba sociální správy. In: Sociální správa: Úvod do teorie a praxe. /Igor Tomeš. Praha: Portál, s.r.o., 2009. s. 64-74. ISBN 978-80-7367-483-0

Ladislav Průša. Výkon sociální správy. In: Sociální správa: Úvod do teorie a praxe. /Igor Tomeš. Praha: Portál, s.r.o., 2009. s. 138-155. ISBN 978-80-7367-483-0

Ladislav Průša. Správa pomoci v hmotné nouzi. In: Sociální správa: Úvod do teorie a praxe. /Igor Tomeš. Praha: Portál, s.r.o., 2009. s. 271-276. ISBN 978-80-7367-483-0

Ladislav Průša. Příbuzné správy se sociálním prvkem. In: Sociální správa: Úvod do teorie a praxe. /Igor Tomeš. Praha: Portál, s.r.o., 2009. s. 283-287. ISBN 978-80-7367-483-0

Tomáš Sirovátka, Miroslava Rákoczyová. The Impact of the EU Social Inclusion Strategy: the Czech Case. In: Post-Communist Welfare Pathways: Theorizing Social Policy Transformations in Central and eastern Europe. /Alfio Cerami, Pieter Vanhuyse. - Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2009. s. 199-214. ISBN 978-0-230-23026-2

odborné příspěvky ve sbornících (konferenční i nekonferenční)

Daniela Bruthansová, Anna Červenková, Věra Jeřábková. Otázky financování ošetrovateľské a rehabilitační péče v rezidenčních zařízeních sociální péče. In: Teoretické a praktické aspekty veřejných financí: XIV. ročník mezinárodní odborné konference. Praha: Oeconomica, 2009. 15 s. ISBN 978-80-245-1513-7

Jana Havlíková. Lidé bez domova: jakou pomoc očekávají od sociální služby azylový dům? In: Sociálna a ekonomická núdza - bezpečnosť jedinca a spoločnosti: Zborník príspevkov. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2009. s. 394-410. ISBN 978-80-89271-63-4

Martin Holub. Alternativní formy podpory rodin s dětmi v důchodových systémech. In: Reprodukce lidského kapitálu - vzájemné vazby a souvislosti. II. ročník: Sborník z konference konané v rámci projektu 2D06026, financovaného MŠMT v rámci Národního programu výzkumu II. Praha: VŠE v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2009. 28 s. ISBN 978-80-245-1434-5

Milada Horáková. Umíme využít pracovní potenciál cizinců? In: Další vzdělávání ve světě migrujícího trhu práce. Sborník z mezinárodní konference konané dne 12. prosince 2008 pod záštitou MPSV ČR. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. s. 19-38. ISBN 978-80-86723-70-9

Věra Jeřábková. Zdravotně-sociální péče o seniory v České republice. In: Reprodukce lidského kapitálu - vzájemné vazby a souvislosti - II. ročník: Sborník z konference konané v rámci projektu 2D06026, financovaného MŠMT v rámci Národního programu výzkumu II. Praha: VŠE v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2009. 8 s. ISBN 978-80-245-1434-5

Věra Kuchařová. Vybrané souvislosti sňatkového a rodinného chování v ČR v mezinárodním porovnání. In: Reprodukce lidského kapitálu - vzájemné vazby a souvislosti - II. ročník: Sborník z konference konané v rámci projektu 2D06026, financovaného MŠMT v rámci Národního programu výzkumu II. Praha: VŠE v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2009. 18 s. ISBN 978-80-245-1434-5

Ladislav Průša. Důsledky stárnutí populace na potřebu sociálních služeb ve světle údajů o využívání příspěvku na péči. In: Sborník III. ročníku konference SENIOR LIVING. České Budějovice: Ledax o.p.s., 2009. s. 66-72. ISBN 978-80-254-3823-7

Vojtěch Krebs, Ladislav Průša. Reforma sociálních služeb - bílé místo teorie a černá díra reformy sociálního systému. In: Bílá místa teorie a černé díry reforem ve veřejném sektoru: Sborník příspěvků z mezinárodní konference vědeckého semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity. Brno: Tribun EU, s.r.o., 2009. s. 54-65. ISBN 978-80-7399-657-4

Ladislav Průša, Vojtěch Krebs. Ne/efektivnost nového systému financování sociálních služeb. In: Veřejná ekonomika a správa 2009: Sborník z 8. mezinárodní konference, Ostrava, září 2009. / Petr Tománek, Ivana Vaňková. Ostrava: VŠB-TUO, Ekonomická fakulta, 2009. ISBN 978-80-248-2049-1

Ladislav Průša. Několik údajů o využívání příspěvku na péči. In: Problematika generace 50 plus. Sborník VI. mezinárodní konference. / Josef Havlík. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2009. s. 91-97. ISBN 978-80-7394-187-1

Ladislav Průša. Stárnutí populace a efektivnost sociálních služeb. In: Reprodukce lidského kapitálu - vzájemné vazby a souvislosti - II. ročník: Sborník z konference konané v rámci projektu 2D06026, financovaného MŠMT v rámci Národního programu výzkumu II. Praha: VŠE v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2009. 11 s. ISBN 978-80-245-1434-5

Kamila Svobodová. Příprava na stáří a odchod do důchodu. In: Reprodukce lidského kapitálu - vzájemné vazby a souvislosti - II. ročník: Sborník z konference konané v rámci projektu 2D06026, financovaného MŠMT v rámci Národního programu výzkumu II. Praha: VŠE v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2009. 15 s. ISBN 978-80-245-1434-5

Milan Šlapák, Tomáš Soukup. Finanční gramotnost jako součást přípravy na stáří. In: Reprodukce lidského kapitálu - vzájemné vazby a souvislosti - II. ročník: Sborník z konference konané v rámci projektu 2D06026, financovaného MŠMT v rámci Národního programu výzkumu II. Praha: VŠE v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2009. 9 s. ISBN 978-80-245-1434-5

Anna Šťastná. Plány na narození dítěte a jejich realizace v České republice. In: Reprodukce lidského kapitálu - vzájemné vazby a souvislosti - II. ročník: Sborník z konference konané v rámci projektu 2D06026, financovaného MŠMT v rámci Národního programu výzkumu II. Praha: VŠE v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2009. 15 s. ISBN 978-80-245-1434-5

odborné články v recenzovaných časopisech

Pavel Bareš. Cílové skupiny osob zakoušejících extrémní sociální vyloučení a jejich reflexe v krajských střednědobých plánech rozvoje sociálních služeb. In: Sociální práce/Sociální práce, 2009, roč. 9, č. 2, s. 80-90. ISSN 1213-6204

Ivo Baštýř. Výdělková motivace k migraci z ČR za prací do zahraničí se zaměřením na kvalifikované, terciárně vzdělané odborníky. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 6, s. 2-8. ISSN 1802-5854

Olga Bičáková. K některým změnám v zákoně o sociálních službách. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 5, s. 26-27. ISSN 1802-5854

Olga Bičáková. K novelizaci zákona o zaměstnanosti provedené novelou zákona o důchodovém pojištění k 1. lednu 2010. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 6, s. 24. ISSN 1802-5854

Daniela Bruthansová, Jan Bruthans, Anna Červenková, Věra Jeřábková. How to deal with ageing of workforce in the Czech Republic? In: Scientia et Societas: časopis pro společenské vědy a management, 2009, roč. 5, č. 1, s. 117-122. ISSN 1801-7118

Daniela Bruthansová, Anna Červenková, Věra Jeřábková. Nová klasifikace nemoci a zdraví. In: Česká geriatrická revue, 2009, roč. 7, č. 2, s. 90-96. ISSN 1214-0732

Daniela Bruthansová, Jan Bruthans, Marek Svítek. Pooperační zmatenost na JIP - zásadní perioperační komplikace u starších pacientů. In: Česká geriatrická revue, 2009, roč. 7, č. 2, s. 68-74. ISSN 1214-0732

Daniela Bruthansová, Anna Červenková, Věra Jeřábková. Ošetrovatelská a rehabilitační péče v pobytových zařízeních sociálních služeb. In: Zdravotnictví v České republice, 2009, roč. 12, č. 3, s. 90-96. ISSN 1213-6050

Jan Bruthans, Daniela Bruthansová. Kardiovaskulární revoluce. In: Demografie, 2009, roč. 51, č. 3, s. 182-189. ISSN 0011-8265

Hana Doleželová. Konference "Pracovní podmínky a sociální dialog". In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 4, s. 30. ISSN 1802-5854

Zdeňka Galetová. Asistenční pes jako kompenzační pomůcka pomáhající integraci zdravotně postižených osob. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 6, s. 25-27. ISSN 1802-5854

Milada Horáková, Pavel Bareš. Integrační funkce rodiny v procesu migrace. Hlavní zjištění projektu Interface. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 5, s. 8-16. ISSN 1802-5854

Zdeněk Karpíšek, Jaromíra Kotíková, Miriam Kotrusová. Zaměstnaní na českém trhu práce stárnou I. Poznatky ze statistické analýzy dosavadního vývoje zaměstnanosti starších osob. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 4, s. 7-12. ISSN 1802-5854

Jaromíra Kotíková, Zdeněk Karpíšek, Miriam Kotrusová. Zaměstnaní na českém trhu práce stárnou II. K problémům dalšího vývoje zaměstnanosti starších osob. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 5, s. 16-20. ISSN 1802-5854

Miriam Kotrusová. Zvyšování flexibility u pracovní doby a pracovních podmínek jako jedna z možností podpory zvyšování zaměstnanosti starších osob. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 4, s. 13-19. ISSN 1802-5854

Kateřina Kubalčíková. Deinstitutionalization of the social services for the elderly people in the Czech Republic. In: Journal of gerontological social work, 2009, č. 2, s. 65-74. ISSN 2067-2721

Helena Lisá. Organizace žen ve Velké Británii - součást občanské společnosti. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 3, s. 20. ISSN 1802-5854

Helena Lisá. Jak zajistit péči o potřebné. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 4, s. 27-29. ISSN 1802-5854

Helena Lisá. Globalizace, flexicurity a finanční krize. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 4, s. 29-30. ISSN 1802-5854

Ladislav Průša. Příspěvek na péči - černá díra reformy sociálního systému. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 3, s. 26-29. ISSN 1802-5854

Ladislav Průša. Je nový systém financování sociálních služeb pro staré občany efektivní? In: Národohospodářský obzor, 2009, roč. 9, č. 3, s. 141-156. ISSN 1213-2446
https://is.muni.cz/do/1456/soubory/aktivity/obzor/6182612/9182126/JE_NOVY_SYST_EM.pdf

Ladislav Průša. Projekce potřeby služeb sociální péče do roku 2025. In: FÓRUM sociální politiky, roč. 3, č. 5 (2009), s. 21-24. ISSN 1802-5854

Ladislav Průša. Solidarity and Equivalence in the State Benefits System. In: Acta VŠFS, 2009, roč. 3, č. 2, s. 124-136. ISSN 1802-792X
<http://www.vsfs.cz/periodika/acta-2009-02.pdf>

Ladislav Průša. Financování zdravotní péče v pobytových zařízeních sociálních služeb. In: Kontakt, 2009, roč. 11, č. 2, s. 381-386. ISSN 1212-4117

Mirjam Suchomelová. Práce na zkrácenou pracovní dobu v SRN. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 4, s. 20-21. ISSN 1802-5854

Mirjam Suchomelová. Finanční pomoc studentům ve vybraných zemích - Německo. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 4 (2009), s. 21-22. ISSN 1802-5854

Kamila Svobodová. Mezinárodní konference Rodičovská péče o děti a politika zaměstnanosti. In: Demografie, 2009, roč. 51, č. 2, s. 139-141. ISSN 0011-8265

Kamila Svobodová. Bydlení seniorů v České republice. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 5, s. 2-8. ISSN 1802-5854

Anna Šťastná. Second Births in the Czech Republic. In: Romanian Journal of Population Studies, 2009, roč. 3, č. 1, s. 109-130. ISSN 1843-5998

Anna Šťastná. Zhodnocení výsledků nové demografické projekce obyvatelstva ČR s ohledem na vývoj dětské složky populace. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 6, s. 21-23. ISSN 1802-5854

Helena Tomešová Bartáková. Feministické proudy v sociální práci ve vztahu k možnosti redefinovat genderové role v české společnosti. In: Sociální práce /Sociálna práca, 2009, roč. 9, č. 2, s. 100-111. ISSN 1213-6204

Jana Vavrečková. Migrace českých lékařů a studentů medicíny. In: Zdravotnictví v České republice, 2009, roč. 12, č. 2, s. 54-59. ISSN 1213-6050

Jana Vavrečková. Adaptace terciárně vzdělaných odborníků po návratu z dlouhodobého zahraničního pobytu jako determinanta jejich dalších migračních pohybů. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 4, s. 2-6. ISSN 1802-5854

Jana Vavrečková. Působení fenoménu brain drain v ČR a jeho možná rizika. In: Scientia et Societas: časopis pro společenské vědy a management, 2009, roč. 5, č. 3, s. 117-128. ISSN 1801-7118

Jan Vlach. K vývoji výdělků za rok 2008. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 2, s. 30. ISSN 1802-5854

Helena Vychová. Mezinárodní evropská konference o sociální ekonomice a podnikání. In: FÓRUM sociální politiky, 2009, roč. 3, č. 3, s. 30. ISSN 1802-5854

odborné články v ostatních (nerecenzovaných) časopisech

Olga Bičáková. Novelizace zákona o zaměstnanosti. In: Národní pojištění, 2009, roč. 40, č. 1, s. 5-7. ISSN 0323-2395

Olga Bičáková. Odchylná úprava pracovní doby a doby odpočinku zaměstnanců v dopravě. - In: Právo pro podnikání a zaměstnání, 2009, roč. 18, č. 1-2, s. 3-6. ISSN 1801-6014

Olga Bičáková. Zákon o zaměstnanosti v číslech roku 2009. In: Právo pro podnikání a zaměstnání, 2009, roč. 18, č. 4, s. 7-10. ISSN 1801-6014

Olga Bičáková. Povinnosti uchazeče o zaměstnání vůči úřadu práce versus povinnosti zaměstnavatelů v pracovněprávních vztazích od 1. ledna 2009. In: Právo pro podnikání a zaměstnání, 2009, roč. 18, č. 4, s. 11-15. ISSN 1801-6014

Olga Bičáková. Rekvalifikace zaměstnanců v roce 2009. In: Právo pro podnikání a zaměstnání, 2009, roč. 18, č. 4, s. 15-18. ISSN 1801-6014

Olga Bičáková. Správní delikty a kontrolní činnost na úseku zaměstnanosti v roce 2009. In: Právo pro podnikání a zaměstnání, 2009, roč. 18, č. 3, s. 12-17. ISSN 1801-6014

Olga Bičáková. Správní delikty a kontrolní činnost na úseku zaměstnanosti v roce 2009. In: Průvodce pracovněprávními předpisy, 2009 roč. 12, č. 5, s. 21-25. ISSN 1214-5025

Olga Bičáková. Bydliště na území ČR je podmínkou pro zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání. In: Práce a sociální politika, 2009, roč. 6, č. 3, s. 4. ISSN 0049-0962

Olga Bičáková. Změny v právní úpravě kontrolní činnosti a správního trestání. In: Práce a sociální politika, 2009, roč. 6, č. 3, s. 4. ISSN 0049-0962

Olga Bičáková. Dávky v nezaměstnanosti v kostce. In: Práce a mzda, 2009, roč. 57, č. 4, s. 52-55. ISSN 0032-6208

Olga Bičáková. Povinnosti uchazeče o zaměstnání vůči úřadu práce versus povinnosti zaměstnavatelů v pracovněprávních vztazích od 1. ledna 2009. In: Práce a mzda, 2009, roč. 57, č. 5, s. 46-51. ISSN 0032-6208

Olga Bičáková. Dávky v nezaměstnanosti 2009 v kostce. - In: Práce a sociální politika, 2009, roč. 6, č. 5, s. 4. ISSN 0049-0962

Olga Bičáková. Spolupráce úřadů práce a zaměstnavatelů při realizaci státní politiky zaměstnanosti v období hospodářské recese. In: Práce a mzda, 2009, roč. 57, č. 5, s. 11-23. ISSN 0032-6208

Olga Bičáková. Rekvalifikace zaměstnanců v roce 2009. In: Práce a mzda, 2009, roč. 57, č. 4, s. 48-51, 4 s. ISSN 0032-6208

Olga Bičáková. Právní ochranu nízkokvalifikovaným pracovníkům poskytují zákon o zaměstnanosti i zákoník práce. In: Průvodce pracovněprávními předpisy, 2009, roč. 12, č. 6, s. 13-17. ISSN 1214-5025

Olga Bičáková. Několik rad, které vám pomohou na úřadech práce. In: Práce a sociální politika, 2009, roč. 6, č. 6, s. 4. ISSN 0049-0962

Olga Bičáková. Osoby se zdravotním postižením vyžadují zvýšenou ochranu na trhu práce. In: Práce a mzda, 2009, roč. 57, č. 7, s.33-45. ISSN 0032-6208

Olga Bičáková. Spolupráce úřadů práce a zaměstnavatelů při realizaci státní politiky zaměstnanosti v období hospodářské recese. In: Právo pro podnikání a zaměstnání, 2009, roč. 18, č. 7-8, s. 3-12. ISSN 1801-6014

Olga Bičáková. Povinnosti zaměstnavatelů versus povinnosti uchazeče o zaměstnání vůči úřadu práce. In: Průvodce pracovněprávními předpisy, 2009, roč. 12, č. 7-8, s. 23-29. ISSN 1214-5025

Olga Bičáková. Zákon o volném pohybu služeb novelizuje i zákon o zaměstnanosti. In: Právo pro podnikání a zaměstnání, 2009, roč. 18, č. 9, s. 20-22. ISSN 1801-6014

Olga Bičáková. Zákon o volném pohybu služeb novelizuje i zákon o zaměstnanosti. In: Průvodce pracovněprávními předpisy, 2009, roč. 12, č. 10, s. 16-18. ISSN 1214-5025

Olga Bičáková. Novela zákona o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele. In: Právo pro podnikání a zaměstnání, 2009, roč. 18, č. 9, s. 14-17. ISSN 1801-6014

Olga Bičáková. Ochrana zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele. In: Práce a mzda, 2009, roč. 57, č. 9, s. 44-52. ISSN 0032-6208

Olga Bičáková. Změny v zákoně o sociálních službách od 1. srpna 2009. In: Práce a mzda, 2009, roč. 57, č. 10, s. 38-41. ISSN 0032-6208

Olga Bičáková. Jasná a srozumitelná pravidla politiky zaměstnanosti. In: Veřejná správa, 2009, č. 21, příl. s. 1-8. ISSN 1213-6581

Olga Bičáková. Zaměstnávání cizinců v době hospodářské recese. In: Práce a mzda, 2009, roč. 57, č. 10, s. 42-49. ISSN 0032-6208

Ladislav Průša. Zdravotní péče v pobytových zařízeních služeb sociální péče a její financování (I. část). In: Sociální služby, 2009, roč. 11, č. 5, s. 14-15.

Ladislav Průša. Zdravotní péče v pobytových zařízeních služeb sociální péče a její financování (II. část). In: Sociální služby, 2009, roč. 11, č. 6, s. 20-21.

Ladislav Průša. Vybavenost jednotlivých krajů službami sociální péče pro staré a zdravotně postižené občany v roce 2008. In: Rezidenční péče, 2009, roč. 5, č. 3, příl., 4 s. ISSN 1801-8718

Ladislav Průša. Příspěvek na péči: Nový nástroj financování sociálních služeb. In: Rezidenční péče, 2009, roč. 5, č. 4, s. 16. ISSN 1801-8718

odborné práce zveřejněné na internetu

Hana Doleželová, Lenka Svobodová. Measuring satisfaction with key elements of working life. Dublin: European Foundation for Improvement of Living and Working Conditions, 2009. 21 s.

<http://www.eurofound.europa.eu/ewco/surveyreports/CZ0901019D/CZ0901019D.pdf>

Milada Horáková. Catch as catch can: Peer Country Comments Paper - Czech Republic. 2009. 17 s.

http://www.mutual-learning-employment.net/uploads/ModuleXtender/PeerReviews/15/Czech_Republic_Peer_comments_paper.pdf

Soňa Veverková. Czech Republic: Wage formation. Dublin: European Foundation for Improvement of Living and Working Conditions, 2009. 12 s.

<http://www.eurofound.europa.eu/eiro/studies/tn0808019s/cz0808019q.htm>

P ř e h l e d o účasti pracovníků VÚPSV, v.v.i. na seminářích a konferencích, kde v r. 2009 prezentovali získané poznatky

jméno pracovníka	místo a termín konference	název konference	pořadatel	téma vystoupení
Barvíková Jana	Praha 20. - 22. 5. 2009	13. Pražské gerontologické dny 2009	Česká alzheimerovská společnost, Česká gerontologická a geriatrická společnost	Rodina v péči o nesoběstačného seniora
Barvíková Jana	Olomouc 24. - 25. 6. 2009	Problémy současné rodiny a náhradní rodinná péče	Univerzita Palackého v Olomouci, Univerzita Mateje Bela v Banské Bystrici	Image sociálních pracovníků aneb sociální práce s rodinou ve stínu paní Zubaté
Baštýř Ivo	Praha 30. 11. 2009	Monitorovací nástroje integrace cizinců z třetích zemí v ČR	VÚPSV, v.v.i.	Analýza využitelnosti základních informačních databází ke sledování a hodnocení integrace cizinců z třetích zemí do české společnosti
Bruthansová Daniela	Bystřany 20. 10. 2009	Práva a povinnosti zaměstnanců	Domov pro seniory Bystřany	Odpovědnost za škodu na zdraví při poskytování sociálních služeb
Bruthansová Daniela	Praha 3. 12. 2009	Vybraná problematika zbavení a omezení způsobilosti k právním úkonům	JEP Praha	Náležitosti negativního reversu
Bruthansová Daniela, Jeřábková Věra, Červenková Věra	Konstantinovy Lázně 30. 1. - 1. 2. 2009	XVIII. lázeňské kardiovaskulární dny v Konstantinových Lázních	Konstantinovy Lázně	Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví
Bruthansová Daniela, Jeřábková Věra, Červenková Anna	Praha 3. - 4. 4. 2009	Teoretické a praktické aspekty veřejných financí,	VŠE, Praha	Otázky financování ošetrovatelské a rehabilitační péče v rezidenčních zařízeních sociálních služeb
Bruthansová Daniela, Jeřábková Věra, Červenková Anna	Praha 20. - 22. 5. 2009	Pražské gerontologické dny	Praha	Právní odpovědnost za škodu vzniklou v rezidenčních zařízeních sociálních služeb

jméno pracovníka	místo a termín konference	název konference	pořadatel	téma vystoupení
Havlíková Jana	Bratislava, SR 22. - 23. 5. 2009	Sociální a ekonomická nůdza - bezpečnost jedinca a spoločnosti	SVŠES Praha, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave a Spoločnosť pre sociálnu integráciu v SR	Lidé bez domova: Jakou pomoc očekávají od sociální služby „azylový dům“?
Havlíková Jana	Urbino, Itálie 17. - 19. 9. 2009	The Future of the Welfare State: Paths of Social Policy Innovation between Constraints and Opportunities	ESPAnet - The Network for European Social Policy Analysis	User's Involvement: A New Trend in Social Services as Experienced by Frontline Workers in the Czech Republic
Galetová Zdeňka	Nitra, SR 3. 4. 2009	X. vedecká konferencia doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov	Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	Jaké požadavky musí splňovat kompenzační pomůcka asistenční pes?
Holub Martin	Dublin, Irsko 18. - 19. 6. 2009	ISSA Technical Seminář - Retention and reintegration of older workers into employment	ISSA	Reintegrace starších osob do zaměstnání
Holub Martin	Praha 27. 11. 2009	Sociální Evropa - problémy a perspektivy	VŠFS, Praha	Dlouhodobá udržitelnost důchodových systémů ve světle zohlednění skutečně získaných příjmů ve výši důchodu
Holub Martin	Praha 14. - 15. 12. 2009	Reprodukce lidské kapitálu (vzájemné vazby a souvislosti)	VŠE, Praha	Alternativní formy podpory rodin s dětmi v důchodových systémech
Horáková Milada, Bareš Pavel	Olomouc 19. - 20. 1. 2009	Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku	Univerzita Palackého v Olomouci	Výzkum rodin imigrantů v členských zemích EU - metodologie a výsledky mezinárodního projektu Interface
Horáková Milada, Bareš Pavel	Kašperské Hory 22. - 24. 4. 2009	Budoucnost a sociální patologie aneb nová řešení starých problémů či stará řešení problémů nových ?	Sekce sociální patologie Masarykovy české sociologické společnosti	Jak aktuální je tematika rodin migrantů v České republice a co o těchto rodinách víme?
Hubíková Olga	Urbino, Itálie 17. - 19. 9. 2009	The Future of the Welfare State: Paths of Social Policy Innovation between Constraints and Opportunities	ESPAnet - The Network for European Social Policy Analysis	User's Involvement: A New Trend in Social Services as Experienced by Frontline Workers in the Czech Republic
Jahoda Robert	Brno 11. 9. 2009	Daně - teorie a praxe 2009	Akademie STING, o. p. s. RHK Brno, Komora daňových poradců ČR	Jaký je vliv zavedení/zrušení stropů pojistného na nabídku práce v ČR.
Jahoda Robert	Ostrava 8. - 10. 9. 2009	Veřejná ekonomika a správa 2009	EF VŠB TU Ostrava	Zahraněních zkušenosti se zpružněním trhu práce a jejich přenositelnost do ČR

jméno pracovníka	místo a termín konference	název konference	pořadatel	téma vystoupení
Jahoda Robert	Szeged, Maďarsko 19. - 21. 11. 2009	Challenges for Analysis of the Economy, the Businesses, and Social Progress	Univerzita Szeged, Maďarský statistický úřad	Labour market response of the Czech households to the selected tax-benefit changes
Jeřábková Věra	Uherské Hradiště 27. - 28. 8. 2009	Applications of Mathematics and Statistics in Economy	Uherské Hradiště	Unemployment in the Czech Republic and its predictions based on the Box-Jenkins methodology
Jeřábková Věra	Praha 17. - 18. 9. 2009	Mezinárodní statisticko-ekonomické dny na VŠE	VŠE Praha	Predikce nezaměstnanosti v České republice
Jeřábková Věra	Praha 14. - 15. 12. 2009	Reprodukce lidské kapitálu (vzájemné vazby a souvislosti)	VŠE Praha	Zdravotně-sociální péče o seniory v České republice
Kofroň Pavel	Bratislava, SR 22. - 23. 5. 2009	Sociální a ekonomická núdza - bezpečnost jedince a společnosti	Vysoká škola zdravotnictva a sociální práce sv. Alžběty	Sociální a ekonomická práva, bariéry při jejich uplatňování v rámci Evropské unie
Kotíková Jaromíra	Olomouc 26. 5. 2009	Zaměstnávání starších osob „Pro Age“	Sdružení Cepac - Morava	Zaměstnanost starších osob v ČR
Kotíková Jaromíra	Karlovy Vary 28. 8. 2009	Finanční gramotnost - prevence kriminality a terorismu	Cofet, a.s.	Sociální aspekty finanční gramotnosti
Kotíková Jaromíra	Drážďany, Německo 21. - 22. 10. 2009	Evropu a globalizaci utvářet sociálně a solidárně	IG Metal a FES	Prezentace českého modelu sociálního dialogu
Kotíková Jaromíra	Leuna, Německo 5. - 7. 11. 2009	„Pro Age“	Arbeit und Leben Sachsen-Anhalt, e.V.	Zaměstnávání starších osob - možnosti a perspektivy
Kubalčíková Kateřina	Brno 29. 1. 2009	Faktory ovlivňující přístup k zavádění Standardů kvality v azylových domech pro osoby bez přístřeší a důsledky pro praxi	VÚPSV, v.v.i. & FSS MU	Faktory ovlivňující přístup k zavádění Standardů kvality v azylových domech pro osoby bez přístřeší - důsledky pro praxi
Kubalčíková Kateřina	Amersfoort & Utrecht, Nizozemsko 21. - 23. 4. 2009	International developments and trends in social policy and social work: challenges for social work professionals	Institute of Social Work Amersfoort & Institute of Social Work Utrecht	Development of social services in the Czech Republic
Kubalčíková Kateřina	Amersfoort & Utrecht, Nizozemsko 21. - 23. 4. 2010	International developments and trends in social policy and social work: challenges for social work professionals	Institute of Social Work Amersfoort & Institute of Social Work Utrecht	Community planning in the Czech Republic (examples about services for elderly people)
Kubalčíková Kateřina	Bratislava, SR 22. - 23. 5. 2009	Sociální a ekonomická núdza - bezpečnost jedince a společnosti	Vysoká škola zdravotnictva a sociální práce sv. Alžběty v Bratislavě & Soukromá vysoká škola ekonomických studií	Senioři bez přístřeší jako specifická skupina uživatelů sociálních služeb

jméno pracovníka	místo a termín konference	název konference	pořadatel	téma vystoupení
Kubalčíková Kateřina	Lisabon, Portugalsko 29. - 30. 10. 2009	International Workshop on the Socio-Economic of Ageing	ISEG/CISEP (Vysoká škola ekonomických studií)	The domiciliary service as the form of social inclusion of the elderly people
Kubalčíková Kateřina	České Budějovice, 10. - 11. 11. 2009	Senior Living	Ledax	Životní situace seniorů - uživatelů pečovatelské služby
Kubalčíková Kateřina	Kassel, SRN 16. - 19. 11. 2009	Citizenship or Consumerism: User Involvement and Participation in Social Care.	University of Kassel, Faculty of Social Work and Social Welfare	User Involvement and Participation in Social Care: A Perspective from the CR
Kuchařová Věra	Praha 27. 5. 2009	Žena a muž v rodině a na trhu práce	Česká demografická společnost	K otázce podmíněnosti slaďování rodiny a zaměstnání individuálními a strukturálními faktory
Kuchařová Věra	Marrakech, Maroko 27. 9. - 2. 10. 2009	XXVI IUSSP International Population Conference	IUSSP	GGs - Wave 2. Czech Republic
Kuchařová Věra	Budapešť, Maďarsko 11. - 12. 11. 2009	The evolution of day care provisions for children under six in Visegrad countries	Institute of Sociology of the HAS, Budapest; Budapest Institute for Policy Analysis	Relationship between supply and demand for children day-care facilities and its determinants in the CR
Kuchařová Věra	Praha, 10. - 11. 12. 2009	Rodina na prahu 21. století	MPSV ČR	Služby denní péče o děti; Požadovaná a nabízená možnost volby
Leontiyeva Yana	Praha 28. 6. - 1. 7. 2009	Changing Housing Markets: Integration and Segmentation	ENHR	Housing conditions of non-EU immigrants in the Czech Republic
Leontiyeva Yana	Varšava, Polsko 29. 6. - 3. 7. 2009	The third Conference of the European Survey Research Association	European Survey Research Association	Surveying non-EU immigrants in the Czech context
Leontiyeva Yana	Brno 16. 10. 2009	Sociální integrace migrantů v ČR	VÚPSV, v.v.i. a Masarykova univerzita v Brně	Uplatnění a integrace migrantů z Ukrajiny na českém trhu práce
Pořízková Hana	Brno 16. 10. 2009	Sociální integrace migrantů v České republice	VÚPSV, v.v.i. & FSS	Segmentace trhu práce jako faktor ekonomické integrace cizinců
Pořízková Hana	Brno 23. 10. 2009	Monitoring a hodnocení politiky zaměstnanosti a trhu práce	FSS	Migrace jako nové sociální riziko
Průša Ladislav	Šlapanice 22. - 23. 1. 2009,	Bílá místa teorie a černé díry reformem ve veřejném sektoru	Masarykova univerzita Brno	Reforma sociálních služeb - bílé místo teorie a černá díra reformy sociálního systému
Průša Ladislav	Jihlava 18. 2. 2009	Výkazování zdravotní péče v pobytových zařízeních sociálních služeb	Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR	Analýza systému poskytování ošetrovatelské a rehabilitační zdravotní péče v pobytových zařízeních sociálních služeb a v lůžkových zdravotnických zařízeních

jméno pracovníka	místo a termín konference	název konference	pořadatel	téma vystoupení
Průša Ladislav	Praha 20. 4. 2009	Reforma sociálních systémů jako nástroj odstranění sociálních pastí a motivačních stimulů	Vysoká škola finanční a správní Praha	Reforma sociálních systémů jako nástroj odstranění sociálních pastí a motivačních stimulů
Průša Ladislav	České Budějovice 21. 4. 2009	Problematika generace 50 plus	Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích	Několik údajů o využívání příspěvku na péči
Průša Ladislav	Tábor 21. 5. 2009	Management, ekonomika marketing sociálních služeb	Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR	Efektivnost financování pobytových služeb sociálních péče
Průša Ladislav	Roudnice nad Labem 23. 6. 2009	Komunitní plánování sociálních služeb	Městský úřad Roudnice nad Labem	Sociálně demografická analýza Roudnice nad Labem a spádového jejího území jako obce s rozšířenou působností
Průša Ladislav	Tábor 8. 10. 2009	Výroční kongres poskytovatelů sociálních služeb ČR	Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR	Sociální služby ve výzkumné činnosti VÚPSV, v.v.i.
Průša Ladislav	Tábor 9. 10. 2009	Výroční kongres poskytovatelů sociálních služeb ČR	Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR	Ekonomika sociálních služeb
Průša Ladislav	České Budějovice 10. 11. 2009	Senior Living 2009	Ledax, o.p.s., České Budějovice	Jak zvýšit efektivnost financování a poskytování služeb sociální péče pro seniory?
Průša Ladislav	Praha 27. 11. 2009	Sociální Evropa - problémy a perspektivy	Vysoká škola finanční a správní, Praha	Stárnutí populace a nezbytnost reformy sociálních služeb
Průša Ladislav	Praha 14. 12. 2009	Reprodukce lidského kapitálu - vzájemné vazby a souvislosti	Vysoká škola ekonomická, Praha, fakulta informatiky a statistiky	Stárnutí populace a efektivnost sociálních služeb
Rákoczyová Miroslava	Urbino, Itálie 17. - 19. 9. 2009	7th Annual ESPANet Conference: The future of the welfare state (Paths of Social Policy Innovation Between Constraints and opportunities)	The European Network for Social Policy Analysis	Social integration in the Czech Republic
Rákoczyová Miroslava	Brno 16. 10. 2009	Sociální integrace migrantů v ČR	VÚPSV, v.v.i. a Masarykova univerzita v Brně	Typologie integračních procesů přistěhovalců ze třetích zemí
Rákoczyová Miroslava	Izmir, Turecko 10. - 11. 9. 2009	Second ICSS International Conference on Social Science, 2009	Social Science Research Society	Social integration in the Czech Republic: long-ignored issue as an emerging social problem
Sirovátka Tomáš	Oxford, Velká Británie 15. - 17. 11. 2009	NOVA workshop on Workfare revisited	Univerzita Oxford, NOVA	From protection towards activation: reform of social assistance in the Czech Republic
Sirovátka Tomáš	Mannheim, Německo 24. - 25. 11. 2009	Workshop on Minimum income schemes in Europe	Europeisches Zentrum fuer Sozialforschung	Minimum income scheme reform in the Czech Republic

jméno pracovníka	místo a termín konference	název konference	pořadatel	téma vystoupení
Sirovátka Tomáš	Oxford, Velká Británie 24. - 25. 4. 2009	RECOWE seminar on Dualization	Recwowe, Univezita Oxford	Dualisation, flexibility and labour market regulation: the Czech case,
Sirovátka Tomáš, Kulahavý Václav	Brno 20. - 21. 3. 2009	Activation as security ?	ASPEN - ETUI-REHS and Masaryk University	The Pitfalls of Activation Policies in the Czech Republic
Sirovátka Tomáš, Tomešová Helena	Paříž, Francie 15. - 17. 1. 2009	RECOWE seminar on Europeanization,	Recwowe, Univezita Paříž	Reconciliation policy in the Czech Republic: indifferent to the EU?
Svobodová Kamila	Bautzen, Německo 16. - 17. 3. 2009	Demografické změny a rozvoj kvalifikované pracovní síly v trojzemí - aktuální výzvy a metodické přístupy	DGB	Demografický vývoj v ČR se zaměřením na vybrané příhraniční regiony
Svobodová Kamila	Praha 27. 5. 2009	Žena a muž v rodině a na trhu práce	Česká demografická společnost	Strategie a praktiky sladování rodinných a pracovních rolí
Svobodová Kamila	Praha 26. 11. 2009	Budoucí demografický vývoj aneb užití demografických prognóz v praxi	PřF UK, Katedra demografie a geodemografie	Hodnocení přesnosti populačních prognóz Československa z 2. pol. 20. století
Svobodová Kamila	Praha 14. - 15. 9. 2009	Reprodukce lidského kapitálu. Vzájemné souvislosti a vazby	VŠE, Katedra Demografie	Příprava na stáří a odchod do důchodu
Štátná Anna	Praha 27. 5. 2009	Žena a muž v rodině a na trhu práce	Česká demografická společnost	Neúplné rodiny - žena jako zaměstnankyně nebo pečovatelka? Možnosti rodin a přístupy rodinných politik
Štátná Anna	Marrakech, Maroko 27. 9. - 2. 10. 2009	XXVI IUSSP International Population Conference	IUSSP	Desired and achieved fertility in the low fertility context
Štátná Anna	Praha 14. - 15. 9. 2009	Reprodukce lidského kapitálu. Vzájemné souvislosti a vazby II	VŠE, katedra Demografie	Plány na narození dítěte a jejich realizace v České republice
Štátná Anna, Sobotka Tomáš	Marrakech, Maroko 27. 9. - 2. 10. 2009	XXVI IUSSP International Population Conference	IUSSP	Changing Parental Leave and Shifts in Second and Third-Birth Rates in Austria.
Trbola Robert	Izmir, Turecko 10. - 11. 9. 2009	Second ICSS International Conference on Social Science, 2009	Social Science Research Society	Social integration in the Czech Republic: long-ignored issue as an emerging social problem
Trbola Robert	Marrakech, Maroko 27. 9. - 2. 10. 2009	XXVI International Population Conference 2009	International Union for the Scientific Study of Population (IUSSP)	Migration in the Czech Republic and the New Social Risks Management
Trbola Robert	Brno 16. 10. 2009	Sociální integrace migrantů v ČR	VUPSV, v.v.i. a Masarykova univerzita v Brně	Typologie integračních procesů přistěhovalců ze třetích zemí

pokračování

jméno pracovníka	místo a termín konference	název konference	pořadatel	téma vystoupení
Trbola Robert	Brno 3. 11. 2009	Den cizinců v Jihomoravském kraji - konference	Jihomoravský krajský úřad - Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců	Cizinci v JMK a jejich integrace v klíčových oblastech - stručný přehled
Vavrečková Jana	Olomouc 19. - 20. 1. 2009	Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku	FF Univerzity Palackého Olomouc	Využití kvalitativních metod šetření při výzkumu fenoménu brain drain u českých lékařů a IT/ICT
Vavrečková Jana	Liberec 4. - 5. 6. 2009	Evropa bez bariér	Metropolitní univerzita Liberec	Evropa bez bariér v kontextu s mobilitou terciárně vzdělaných osob
Vavrečková Jana	Praha 30. 11. 2009	Monitorovací nástroje integrace cizinců z třetích zemí v ČR	VÚPSV, v.v.i.	Poznatzky z kvalitativního šetření o integraci cizinců z třetích zemí v ČR
Vidovičová Lucie	Paříž, Francie 5 - 9. 7. 2009	19th IAGG World Congress of Gerontology and Geriatrics	International Association of Gerontology and Geriatrics	"Age, ageism, age discrimination and their dynamism in modern societies."
Vidovičová Lucie	Praha 25. - 26. 5. 2009	European Conference on care and protection of senior citizens - The dignity and hazard of elderly.	Život 90, konference v rámci Českého předsednictví	Demographic alarmism, ageism and media
Vidovičová Lucie	České Budějovice 10. - 11. 11. 2009	Senior Living 2009	Ledax o.p.s, Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích	Stárnutí v environmentálním paradigma - nové souvislosti nejen pro sociologa...
Vychová Helena	Bautzen, Německo 16. - 17. 3. 2009	Demografické změny a rozvoj kvalifikované pracovní síly v trojzemi, aktuální výzvy a metodické přístupy	DGB Bezirk Sachsen, Abt. Europapolitik	Rozvoj lidských zdrojů v ČR
Winkler Jiří	Praha 17.11.2009	1989-2009 Transformace české společnosti	UK Praha, FSV	Diferenciace veřejné politiky jako vlastnost naší společenské změny - diskusní příspěvek

Rámcová kvantifikace nákladů na jednotlivé projekty v r. 2010

údaje v tis. Kč

	název projektu	mzdy	OON	pojistné +FS	věcné náklady	celkem
1.	Aktuální otázky vývoje systému sociální ochrany obyvatelstva	3 437	87	1 237	1 333	6 094
2.	Vybrané aspekty reformy sociálního pojištění	1 491	37	537	579	2 644
3.	Postavení úplných nákladů práce v reprodukci ekonomických a sociálních vztahů v ČR	2 015	50	725	783	3 573
4.	Aktuální problémy rodinné politiky s ohledem na specifika různých fází rodinného cyklu	1 771	44	638	688	3 141
5.	Politika zaměstnanosti v novém tisíciletí	1 401	35	504	545	2 485
6.	Vybrané sociálně ekonomické aspekty transformace sociálních služeb	1 491	37	537	579	2 644
7.	Mezinárodní migrace osob v ČR a její sociální a ekonomické souvislosti	1 401	35	504	545	2 485
8.	Informační otevřenost VÚPSV, v.v.i.	2 993	75	1 078	1 161	5 307
celkem		16 000	400	5 760	6 213	28 373

Stanoviska Dozorčí rady VÚPSV, v.v.i.

V Praze 15. června 2010
č.j. 213/10**Stanovisko Dozorčí rady Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v.v.i. k návrhu
Výroční zprávy o činnosti a hospodaření Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí,
v.v.i. za rok 2009**

V souladu s povinnostmi stanovenými dozorčí radě zákonem č. 341/2005 Sb. o veřejných výzkumných institucích, přezkoumala dozorčí rada na svém zasedání dne 15. června 2010 návrh Výroční zprávy Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v.v.i. za rok 2009. K dispozici měla tyto podklady:

- návrh Výroční zprávy o činnosti a hospodaření Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v.v.i. za rok 2009,
- roční účetní závěrku VÚPSV, v.v.i. za rok 2009,
- Zprávu nezávislého auditora Ing. Josefa Běloubka ze dne 24. května 2010 určenou pro Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i.

Po zhodnocení těchto podkladů Dozorčí rada VÚPSV, v.v.i., schvaluje návrh Výroční zprávy o činnosti a hospodaření Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v.v.i. za rok 2009 a konstatuje, že se hospodaření VÚPSV, v.v.i. v r. 2009 uskutečnilo v souladu s obecně závaznými právními předpisy, a že účetní závěrka zobrazuje správně majetek, závazky, vlastní jmění, finanční situaci a výsledek hospodaření. Dozorčí rada neshledala porušení zásad řádného využívání majetku instituce k realizaci její hlavní činnosti a ani ohrožení účelu, ke kterému byla instituce zřízena. Dozorčí rada nemá připomínky k výsledkům hospodaření ústavu a konstatuje, že vynaložené prostředky VÚPSV, v.v.i. využil efektivně.

Stanovisko dozorčí rada schválila dne 15. června 2010.



Ing. Eva Holánová
předsedkyně Dozorčí rady VÚPSV, v.v.i.

VÚPSV, v. v. i.
Palackého nám. 4, 128 01 Praha 2
tel.: +420 224 922 381, fax: +420 224 972 873
www.vupsv.cz

Zpráva o činnosti Dozorčí rady VÚPSV, v.v.i. v r. 2009

V Praze 15. června 2010
č.j. 213/10

**Zpráva o činnosti
Dozorčí rady Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v.v.i.
v roce 2009**

Dozorčí radu VÚPSV, v.v.i. jmenovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí jako zřizovatel podle bodu (4) § 19 zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, rozhodnutím ministra ze dne 19. dubna 2007, č.j. 2007/19064 – 2.

Jednací řád Dozorčí rady VÚPSV, v.v.i. schválil ministr práce a sociálních věcí dne 12. července 2007, č.j. 2007/43652 - 2.

Dozorčí rada VÚPSV, v.v.i. pracovala do 31. prosince 2009 ve složení:

- Ing. Eva Holánová, předsedkyně Dozorčí rady VÚPSV, v.v.i.
- PhDr. Václav Kužel, místopředseda Dozorčí rady VÚPSV, v.v.i.
- Zuzana Krejčíková, členka
- Mgr. Barbora Hrušková – Listíková, členka
- Mgr. Bedřich Myšíčka, člen
- Mgr. Kateřina Jirková – Příhodová, členka
- Mgr. Martin Žárský, člen

Výše jmenování jsou bezúhonní a splňují podmínky bodů (4) a (5) § 17 zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích. Uvedené fyzické osoby byly způsobilé k právním úkonům, nebyly pravomocně odsouzeny za trestné činy, jejichž skutková podstata souvisí s předmětem činnosti VÚPSV, v.v.i. a nebyla jim uložena sankce podle zvláštních právních předpisů upravujících výkon odborné činnosti související s předmětem činnosti veřejné výzkumné instituce.

Dozorčí rada VÚPSV, v.v.i. se sešla v roce 2009 na 2 řádných zasedáních, 27. května a 8. prosince.

VÚPSV, v. v. i.
Palackého nám. 4, 128 01 Praha 2tel.: +420 224 922 381, fax: +420 224 972 873
www.vupsv.cz

Dne 27. května 2009 Dozorčí rada VÚPSV, v.v.i.:

- souhlasila s návrhem rozpočtu VÚPSV, v.v.i. na rok 2009,
- schválila Zprávu o činnosti Dozorčí rady Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v.v.i. za rok 2008,
- projednala návrh Výroční zprávy o činnosti a hospodaření Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v.v.i. za rok 2008 a konstatovala, že se hospodaření VÚPSV, v.v.i. v roce 2008 uskutečnilo v souladu s obecně závaznými právními předpisy a že účetní závěrka zobrazuje správně majetek, závazky, vlastní jmění, finanční situaci; schválila Výroční zprávu a výsledek hospodaření,
- rozhodla o provedení dohledu nad hospodařením veřejné výzkumné instituce ve smyslu kontroly účetnictví Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v.v.i. dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, provedením kontroly předsedkyně dozorčí rady pověřila B. Myšíčku.

Dne 8. prosince 2009 dozorčí rada zabývala:

- Návrhem dlouhodobého koncepčního rozvoje VÚPSV, v.v.i. v letech 2011 – 2017, který vzala na vědomí; konstatovala, že v rámci aplikovaného výzkumu reforma VaVaI nezohledňuje specifika společenských věd, což nekoresponduje s přínosem ústavu pro plnění úkolů MPSV,
- zápisem z kontroly u Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v.v.i. v Praze ze dne 6. listopadu 2009, jejímž předmětem bylo nastavení ekonomického systému ústavu, účetních postupů a namátková kontrola vybraných podkladů a vzala na vědomí že, kontrolující pracovníci MPSV nezjistili nedostatky a účetnictví je vedeno přehledným způsobem.

Zprávu o své činnosti v roce 2009 Dozorčí rada VÚPSV, v.v.i. projednala a schválila dne 15. června 2010.



Ing. Eva Holánová
předsedkyně Dozorčí rady VÚPSV, v.v.i.

Ověření účetní závěrky

Titulní list

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí

veřejná výzkumná instituce

Praha

**OVĚŘENÍ ÚČETNÍ ZÁVĚRKY
VEŘEJNÉ VÝZKUMNÉ INSTITUCE
ZA OBDOBÍ OD 1.1.2009 DO 31.12.2009**

Rozdělovník :

výtisk číslo : 1 - 2	Výzkumný ústav práce a sociálních věcí v.v.i., se sídlem Palackého náměstí 4, Praha, PSČ 128 01
výtisk číslo : 3	Auditor, ing. Josef Běloubek, číslo osvědčení 1022 vydané Komorou auditorů ČR v Praze

Základní údaje o veřejné výzkumné instituci
Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i.,
se sídlem Palackého náměstí 4, Praha 2, PSČ 120 00

Předmět činnosti	: Vytvářet odborné podklady pro řešení otázek politiky zaměstnanosti a trhu práce, včetně jejich územní a rekvalifikační problematiky. Řešit otázky příjmové a mzdové politiky. V oblasti sociální řešit problematiku důchodového zabezpečení a nemocenského pojištění, sociální pomoci péče o rodinu a problematiku demografického vývoje. Činnost výzkumu zaměřit na různé aspekty životní úrovně. Mezinárodní porovnání zaměstnanosti a sociální politiky a rešerše ze zahraniční literatury ze všech oblastí týkající se zaměření výzkumu.
Název veřejné výzkumné instituce	: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i.
Právní forma	: Veřejná výzkumná instituce
Sídlo veřejné výzkumné inst.	: Palackého náměstí 4, 120 00 Praha 2
IČO	: 45773009
Ředitel	: Doc. Ing. Ladislav Průša, CSc.
Podklady předával	: Paní Zuzana Krejčíková účetní veřejné výzkumné investice
Důvod provedení ověření	: Na základě žádosti Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v.v.i. v Praze.
Předmět ověřování	: Ověření ke dni 31. prosinci 2009 u veřejné výzkumné instituce Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i. v Praze.
Ověření provedla společnost	: AUDIT Litoměřice s.r.o., Vrchlického 248/17, Litoměřice – číslo oprávnění 474 vydané Komorou auditorů ČR v Praze
Jméno auditora	: Ing. Josef Běloubek, číslo oprávnění 1022, vydané Komorou auditorů ČR v Praze
Provedení ověření	: 11. února 2010 – 24. května 2010
Den dokončení ověření	: 24. května 2010

Zřizovací listina	:	<i>Sepsaná Ministerstvem práce a sociálních věcí v Praze ze dne 30.6.2006 a podepsaná ministrem a provedenou změnou zřizovací listiny ze dne 23.12.1992 podepsanou rovněž ministrem. Zřizovací listina nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2007.</i>
Použité předpisy k ověření	:	<i>Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech Mezinárodní auditorské standardy Aplikační doložky Komory auditorů ČR k ISA 700 CZ – požadavky na zprávu auditora</i>
Metoda ověřování	:	<i>Mezinárodní auditorské standardy požadují naplánování a provedení ověření tak, aby auditor získal přiměřené ujištění o tom, že účetní závěrka neobsahuje významné nesprávnosti. Ověření k datu 31. 12 2009 zahrnovalo ověření úplnosti a průkaznosti částek a informací uvedených v účetní závěrce a posouzení správnosti a vhodnosti účetních postupů a významných odhadů učiněných vedením veřejné výzkumné instituce při jejím sestavení. Auditorské postupy byly provedeny výběrovým způsobem s ohledem na významnost vykazovaných skutečností.</i>
Přílohy ke zprávě auditora	:	<i>Výkaz zisku a ztráty a rozvaha k 31.12.2009.</i>

**ZPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITORA URČENÁ PRO
Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i.,
se sídlem Palackého náměstí 4, Praha 2, PSČ 120 00**

Auditorská zpráva určená zřizovateli a vedení veřejné výzkumné instituce

Ověřil jsem přiloženou účetní závěrku Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí v.v.i. tj. rozvahu k 31.12.2009, výkaz zisku a ztráty za období od 1.1.2009 do 31.12.2009 a přílohu této účetní závěrky, včetně popisu použitých významných účetních metod.

Za sestavení účetní závěrky podávající věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy odpovídá statutární orgán Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí v.v.i. Součástí této odpovědnosti je navrhnout, zavést a zajistit vnitřní kontroly nad sestavováním a věrným zobrazením účetní závěrky tak, aby neobsahovala významné nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou, zvolit a uplatňovat vhodné účetní metody a provádět dané situaci přiměřené účetní odhady.

Moji úlohou je vydat na základě provedení auditu výrok k této účetní závěrce. Audit jsem provedl v souladu se zákonem o auditorech a Mezinárodními auditorskými standardy a souvisejícími aplikačními doložkami Komory auditorů České republiky. V souladu s těmito předpisy jsem povinen dodržovat etické normy a naplánovat a provést audit tak, abych získal přiměřenou jistotu, že účetní závěrka neobsahuje významné nesprávnosti.

Audit zahrnuje provedení auditorských postupů, jejichž cílem je získat důkazní informace o částkách a skutečnostech uvedených v účetní závěrce. Výběr auditorských postupů závisí na úsudku auditora, včetně posouzení rizik, že účetní závěrka obsahuje významné nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou. Při posuzování těchto rizik auditor přihlídně k vnitřním kontrolám, které jsou relevantní pro sestavení a věrné zobrazení účetní závěrky. Cílem posouzení vnitřních kontrol je navrhnout vhodné auditorské postupy, nikoli vyjádřit se k účinnosti vnitřních kontrol. Audit též zahrnuje posouzení vhodnosti použitých účetních metod, přiměřenosti účetních odhadů provedených vedením i posouzení celkové prezentace účetní závěrky. Domnívám se, že získané důkazní informace tvoří dostatečný a vhodný základ pro vyjádření mého výroku.

Aniž bych dával výhradu k účetní závěrce upozorňuji na to, že nebyla včas vrácena nedočerpaná dotace za rok 2009.

Podle mého názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí v.v.i. k 31.12.2009 a nákladů a výnosů a výsledků jejího hospodaření za rok 2009 v souladu s českými účetními předpisy.

V Litoměřicích, dne 24. května 2010

AUDIT Litoměřice s.r.o.
číslo oprávnění 474
Vrchlického 248/17, Litoměřice



Ing. Josef Běloubek
auditor
číslo oprávnění 1022

ORGANIZACE: 45773009

Příloha č. 1 k vyhlášce č. 504/2002 Sb.
s účinností pro účetní jednotky
účtující podle účtové osnovy
pro nevýdělečné organizace

ROZVAHA (BALANCE)

k 31.12.2009
(v tisících Kč)

IČO
45773009

Název nadřízeného orgánu

Organizace je zapsána v rejstříku
Veřejných výzkumných institucí vedeném

Název, sídlo a právní forma
účetní jednotky

Výzkumný ústav práce
a sociálních věcí, v.v.i.

Palackého nám.

128 01 Praha 2

VEŘEJNÁ VÝZKUMNÁ INSTITUTE

AKTIVA		Pol. čís.	Stav k 01.01.	Stav k 31.12.2009
Název položky	Účet		1	2
Dlouhodobý majetek celkem	p.2+10+21+29	001	1 561	1 291
Dlouhodobý nehmotný majetek celkem	p.3 až 9	002	3 842	3 415
1.Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	(012)	003	0	0
2.Software	(013)	004	526	526
3.Ocenitelná práva	(014)	005	0	0
4.Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	(018)	006	3 316	2 889
5.Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	(019)	007	0	0
6.Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	(041)	008	0	0
7.Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	(051)	009	0	0
Dlouhodobý hmotný majetek celkem	p.11 až 20	010	10 452	9 720
1.Pozemky	(031)	011	0	0
2.Umělecká díla,předměty a sbírky	(032)	012	36	36
3.Stavby	(021)	013	0	0
4.Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	(022)	014	5 698	5 252
5.Pěstelské celky trvalých porostů	(025)	015	0	0
6.Základní stádo a tažná zvířata	(028)	016	0	0
7.Drobný dlouhodobý hmotný majetek	(028)	017	4 718	4 432
8.Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	(029)	018	0	0
9.Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	(042)	019	0	0
10.Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	(052)	020	0	0
Dlouhodobý finanční majetek celkem	p.22 až 28	021	0	0
1.Podíly v ovládaných a řízených osobách	(061)	022	0	0
2.Podíly v osobách pod podstatným vlivem	(062)	023	0	0
3.Dluhové cenné papíry držené do splatnosti	(063)	024	0	0
4.Půjčky organizačním složkám	(066)	025	0	0
5.Ostatní dlouhodobé půjčky	(067)	026	0	0
6.Ostatní dlouhodobý finanční majetek	(069)	027	0	0
7.Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek	(043)	028	0	0
Oprávky k dlouhodobému majetku celkem	p.30 až 40	029	-12 733	-11 844
1.Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje	(072)	030	0	0
2.Oprávky k softwaru	(073)	031	- 237	- 351
3.Oprávky k ocenitelným právům	(074)	032	0	0
4.Oprávky k drobnému dlouhodobému nehm. majetku	(078)	033	-3 316	-2 889
5.Oprávky k ostatnímu dlouhodobému nehm. majetku	(079)	034	0	0
6.Oprávky ke stavbám	(081)	035	0	0
7.Oprávky k samost.movitým věcem a soub.movitých věcí	(082)	036	-4 462	-4 172
8.Oprávky k pěstelským celkům trvalých porostů	(085)	037	0	0
9.Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům	(086)	038	0	0
10.Oprávky k drobnému dlouhodobému hmot. majetku	(088)	039	-4 718	-4 432
11.Oprávky k ostatnímu dlouhodobému hmot. majetku	(089)	040	0	0



		Pol. čís.	Stav k 01.01.	Stav k 31.12.2009
Název položky	Účet		1	2
Krátkodobý majetek celkem	p 42+52+72+81	041	11 866	20 268
Zásoby celkem	p 43 až 51	042	0	0
1. Materiál na skladě	(112)	043	0	0
2. Materiál na cestě	(119)	044	0	0
3. Nedokončená výroba	(121)	045	0	0
4. Polotovary vlastní výroby	(122)	046	0	0
5. Výrobky	(123)	047	0	0
6. Zvířata	(124)	048	0	0
7. Zboží na skladě a v prodejnách	(132)	049	0	0
8. Zboží na cestě	(139)	050	0	0
9. Poskytnuté zálohy na zásoby	(z 314)	051	0	0
Pohledávky celkem	p 53 až 71	052	157	89
1. Odběratelé	(311)	053	0	0
2. Směnky k inkasu	(312)	054	0	0
3. Pohledávky za eskontované cenné papíry	(313)	055	0	0
4. Poskytnuté provozní zálohy	(z 314)	056	76	1
5. Ostatní pohledávky	(315)	057	44	33
6. Pohledávky za zaměstnanci	(335)	058	37	19
7. Pohledávky za institucemi soc. zabezp. a veř. zdrav. poj.	(336)	059	0	0
8. Daň z příjmů	(341)	060	0	36
9. Ostatní přímé daně	(342)	061	0	0
10. Daň z přidané hodnoty	(343)	062	0	0
11. Ostatní daně a poplatky	(345)	063	0	0
12. Nároky na dotace a ostatní zúčtování se st. rozpočtem	(346)	064	0	0
13. Nároky na dotace a ostatní zúčtování s rozpočtem orgánů ÚSC	(348)	065	0	0
14. Pohledávky za účastníky sdružení	(358)	066	0	0
15. Pohledávky z pevných termínovaných operací a opcí	(373)	067	0	0
16. Pohledávky z vydaných dluhopisů	(375)	068	0	0
17. Jiné pohledávky	(378)	069	0	0
18. Dohadné účty aktivní	(388)	070	0	0
19. Opravná položka k pohledávkám	(391)	071	0	0
Krátkodobý finanční majetek celkem	p 73 až 80	072	11 429	19 836
1. Pokladna	(211)	073	224	122
2. Ceniny	(213)	074	16	5
3. Účty v bankách	(22x)	075	11 189	19 709
4. Majetkové cenné papíry k obchodování	(251)	076	0	0
5. Dluhové cenné papíry k obchodování	(253)	077	0	0
6. Ostatní cenné papíry	(256)	078	0	0
7. Pořizovaný krátkodobý finanční majetek	(259)	079	0	0
8. Peníze na cestě	(261)	080	0	0
Jiná aktiva celkem	p 82 až 84	081	280	343
1. Náklady příštích období	(381)	082	242	83
2. Příjmy příštích období	(385)	083	38	260
3. Kursové rozdíly aktivní	(386)	084	0	0
AKTIVA CELKEM	p 1+41	085	13 427	21 559



PASIVA		Pol. čís.	Stav k 01.01.	Stav k 31.12.2009
Název položky	Účet		3	4
Vlastní zdroje celkem	p.87+91	086	13 164	15 042
Jmění celkem	p.88 až 90	087	13 077	14 584
1.Vlastní jmění	(901)	088	1 561	1 291
2.Fondy	(91x)	089	11 516	13 293
3.Oceňovací rozdíly z přecenění fin.majetku a závazků	(921)	090	0	0
Výsledek hospodaření celkem	p.92 až 94	091	87	458
1.Účet výsledku hospodaření	(963)	092	X	458
2.Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	(931)	093	87	X
3.Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let	(932)	094	0	0
Cizí zdroje celkem	p.96+98+106+130	095	263	6 516
Rezervy celkem	p.97	096	0	0
1.Rezervy	(941)	097	0	0
Dlouhodobé závazky celkem	p.99 až 105	098	0	0
1.Dlouhodobé bankovní úvěry	(951)	099	0	0
2.Vydané dluhopisy	(953)	100	0	0
3.Závazky z pronájmu	(954)	101	0	0
4.Přijaté dlouhodobé zálohy	(955)	102	0	0
5.Dlouhodobé směnky k úhradě	(958)	103	0	0
6.Dohadné účty pasivní	(z 389)	104	0	0
7.Ostatní dlouhodobé závazky	(959)	105	0	0
Krátkodobé závazky celkem	p.107 až 129	106	180	6 490
1.Dodavatelé	(321)	107	0	0
2.Směnky k úhradě	(322)	108	0	0
3.Přijaté zálohy	(324)	109	0	0
4.Ostatní závazky	(325)	110	0	31
5.Zaměstnanci	(331)	111	44	1
6.Ostatní závazky vůči zaměstnancům	(333)	112	0	0
7.Závazky k institucím soc.zabezp. a veř.zdrav.pojištění	(336)	113	0	0
8.Daň z příjmu	(341)	114	0	0
9.Ostatní přímé daně	(342)	115	0	430
10.Daň z přidané hodnoty	(343)	116	136	370
11.Ostatní daně a poplatky	(345)	117	0	0
12.Závazky ze vztahu ke státnímu rozpočtu	(346)	118	0	5 529
13.Závazky ze vztahu k rozpočtu orgánů územních samosprávných celků	(348)	119	0	0
14.Závazky z upsaných nesplac.cen. papírů a podílů	(367)	120	0	0
15.Závazky k účastníkům sdružení	(368)	121	0	0
16.Závazky z pevných termínovaných operací a opcí	(373)	122	0	0
17.Jiné závazky	(379)	123	0	0
18.Krátkodobé bankovní úvěry	(231)	124	0	0
19.Eskontní úvěry	(232)	125	0	0
20.Vydané krátkodobé dluhopisy	(241)	126	0	0
21.Vlastní dluhopisy	(255)	127	0	0
22.Dohadné účty pasivní	(z 389)	128	0	129
23.Ostatní krátkodobé finanční výpomoci	(249)	129	0	0



		Pol. čís.	Stav k 01.01.	Stav k 31.12.2009
Název položky	Účet		3	4
Jiná pasiva celkem	p 131 až 133	130	83	26
1 Výdaje příštích období	(383)	131	83	32
2 Výnosy příštích období	(384)	132	0	-6
3 Kursové rozdíly pasivní	(387)	133	0	0
PASIVA CELKEM	p.86+95	134	13 427	21 558

Odesláno dne:	Razítko:	Podpis odpovědné osoby:	Podpis osoby odpovědné za sestavení:	Okamžik sestavení:
		doc. Ing. A. Průša, CSc.	Zuzana Krejčíková	04.05.2010, 15:00:35
 VÝZKUMNÝ ÚSTAV PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ veřejná výzkumná instituce		Telefon: 224 923 177		
Palackého nám. 4/375, 128 00 Praha 2 Tel: 224 922 351, 224 913 627, IČ: 45773009, DIČ: CZ45773009				



ORGANIZACE:45773009

Príloha č. 2 k vyhlášce č. 504/2002 Sb.
s účinností pro účetní jednotky
účtující podle účtové osnovy
pro nevýdělečné organizace

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY
k 31.12.2009

(v celých tis. Kč)

IČO
45773009

Název nadřízeného orgánu

Organizace je zapsána v rejstříku
Veřejných výzkumných institucí vedeném

**Název, sídlo a právní forma
účetní jednotky**

Výzkumný ústav práce
a sociálních věcí, v.v.i.
Palackého nám.
128 01 Praha 2
VEŘEJNÁ VÝZKUMNÁ INSTITUCE

Účet	Název položky	Položka číslo	Činnost	
			hlavní	doplňková
			1	2
	A. Náklady			
	I. Spotřebované nákupy celkem	p.2 až 5	849	0
501	1. Spotřeba materiálu	2	849	0
502	2. Spotřeba energie	3	0	0
503	3. Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek	4	0	0
504	4. Prodané zboží	5	0	0
	II. Služby celkem	p.7 až 10	6 018	0
511	5. Opravy a udržování	7	36	0
512	6. Cestovné	8	481	0
513	7. Náklady na reprezentaci	9	36	0
518	8. Ostatní služby	10	5 465	0
	III. Osobní náklady celkem	p.12 až 16	31 865	0
521	9. Mzdové náklady	12	23 659	0
524	10. Zákonné sociální pojištění	13	7 359	0
525	11. Ostatní sociální pojištění	14	0	0
527	12. Zákonné sociální náklady	15	442	0
528	13. Ostatní sociální náklady	16	405	0
	IV. Daně a poplatky celkem	p.18 až 20	7	0
531	14. Daň silniční	18	7	0
532	15. Daň z nemovitosti	19	0	0
538	16. Ostatní daně a poplatky	20	0	0
	V. Ostatní náklady celkem	p.22 až 29	160	0
541	17. Smluvní pokuty a úroky z prodlení	22	0	0
542	18. Ostatní pokuty a penále	23	0	0
543	19. Odpis nedobytné pohledávky	24	0	0
544	20. Úroky	25	0	0
545	21. Kursové ztráty	26	4	0
546	22. Dary	27	0	0
548	23. Manka a škody	28	0	0
549	24. Jiné ostatní náklady	29	156	0
	VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv a opr. položek celkem	p.31 až 36	569	0
551	25. Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	31	569	0
552	26. Zůstatková cena prodaného dlouhod. nehmot. a hmot. maj.	32	0	0
553	27. Prodané cenné papíry a podíly	33	0	0
554	28. Prodaný materiál	34	0	0
556	29. Tvorba rezerv	35	0	0
559	30. Tvorba opravných položek	36	0	0
	VII. Poskytnuté příspěvky celkem	p.38 a 39	0	0
581	31. Poskyt. příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami	38	0	0
582	32. Poskytnuté členské příspěvky	39	0	0
	VIII. Daň z příjmů celkem	p.41	0	0
595	33. Dodatečné odvody daně z příjmů	41	0	0
	Náklady celkem	p.1+6+11+17+21+30+37+40	39 488	0



Účet	Název položky	Položka číslo	Činnost	
			hlavní	doplňková
			1	2
	B Výnosy			
	I.Tržby za vlastní výkony a za zboží celkem	p.44 až 46	43	2 798
601	1.Tržby za vlastní výrobky		44	0
602	2.Tržby z prodeje služeb		45	2 798
604	3.Tržby za prodané zboží		46	0
	II.Změny stavu vnitroorganizačních zásob celkem	p.48 až 51	47	0
611	4.Změna stavu zásob nedokončené výroby		48	0
612	5.Změna stavu zásob polotovarů		49	0
613	6.Změna stavu zásob výrobků		50	0
614	7.Změna stavu zvířat		51	0
	III.Aktivace celkem	p.53 až 56	52	0
621	8.Aktivace materiálu a zboží		53	0
622	9.Aktivace vnitroorganizačních služeb		54	0
623	10.Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku		55	0
624	11.Aktivace dlouhodobého hmotného majetku		56	0
	IV.Ostatní výnosy celkem	p.58 až 64	57	2 239
641	12.Smluvní pokuty a úroky z prodlení		58	0
642	13.Ostatní pokuty a penále		59	0
643	14.Platby za odepsané pohledávky		60	0
644	15.Úroky		61	10
645	16.Kursově zisky		62	2
648	17.Zúčtování fondů		63	2 227
649	18.Jiné ostatní výnosy		64	0
	V.Tržby z prodeje maj.,zúčtování rezerv a opr.pol.celkem	p.66 až 72	65	23
652	19.Tržby z prodeje dlouhodobého nehmot. a hmot. majetku		66	23
653	20.Tržby z prodeje cenných papírů a podílů		67	0
654	21.Tržby z prodeje materiálu		68	0
655	22.Výnosy z krátkodobého finančního majetku		69	0
656	23.Zúčtování rezerv		70	0
657	24.Výnosy z dlouhodobého finančního majetku		71	0
659	25.Zúčtování opravných položek		72	0
	VI.Přijaté příspěvky celkem	p.74 až 76	73	0
681	26.Přijaté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami		74	0
682	27.Přijaté příspěvky (dary)		75	0
684	28.Přijaté členské příspěvky		76	0
	VII.Provozní dotace celkem	p.78	77	34 866
691	29.Provozní dotace		78	34 866
	Výnosy celkem	p.43+47+52+57+65+73+77	79	39 926
	C.Výsledek hospodaření před zdaněním	p.79 - 82	80	458
591	34.Daň z příjmů		81	0
	D.Výsledek hospodaření po zdanění	p.80 - 81	82	458
	Výsledek hospodaření po zdanění za účetní jednotku celkem	p.82/1+p.82/2	83	458

Odesláno dne:

Razítko:

Podpis odpovědné osoby:

Podpis osoby odpovědné za sestavení:

Okamžik sestavení:

04.05.2010, 14:59:38

doc. Ing. I. Příša, CSc.

Zuzana Krejčíková

VÚPSV
rilsa

VÝZKUMNÝ ÚSTAV
PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ
veřejná výzkumná instituce

Telefon:
224 923 177

Palackého nám. 4/375, 128 00 Praha 2
tel. 224 922 301, 224 913 027, fax 224 923 309, DIČ: CZ45773009



Příloha k účetní závěrce za rok 2009

1. Obecné údaje:

1.1. Výzkumný ústav práce a sociálních věcí byl zřízen Ministerstvem práce a sociálních věcí dnem 15. září 1992 jako rozpočtová organizace. Změnou zřizovací listiny s účinností od 1. ledna 1993 se mění z rozpočtové na příspěvkovou organizaci. K 1. lednu 2007 se právní forma organizace změnila na veřejnou výzkumnou instituci. K tomuto dni byla organizace zapsána v rejstříku veřejných výzkumných institucí vedeném Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Předmětem hlavní činnosti je vědecký výzkum v sociální oblasti. Další ani jinou činnost ústav v roce 2009 nerealizoval.

1.2. Průměrný evidenční počet úvazků v roce 2009 byl 56.

Z toho: ředitel doc. Ing. Ladislav Průša, CSc.
zástupce ředitele Mgr. Aleš Kroupa

1.3. Osobní náklady:	31.865 tis. Kč
Z toho: mzdy + OON	23.659 tis. Kč
zdrav. + soc.poj.	7.359 tis. Kč
fond sociální	442 tis. Kč
ostatní soc.náklady	405 tis. Kč

2. Informace o účetních metodách a obecných zásadách

2.1. Nakupované zásoby a nehmotný a hmotný majetek jsou oceňovány v pořizovacích cenách. K pořízení majetku vlastní činností nedošlo.

2.2. V roce 2009 nebylo uplatněno ocenění reprodukční pořizovací cenou.

2.3. V roce 2009 nedošlo ke změně interní směrnice, která upravuje odepisování dlouhodobého majetku. Majetek byl odepisován ve shodě s odpisovým plánem organizace. Drobný dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek, pořízený do 31.12.2006 je veden na účtech 018 a 028 do vyřazení.

2.4. Nebyly účtovány žádné opravné položky.

2.5. Účetní jednotka při účtování postupuje v souladu se zákonem o účetnictví, v souladu s vyhláškou č.504/2002 Sb. A v souladu s Českými účetními standardy pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání.

2.6. Mezi rozvahovým dnem a dnem sestavení účetní závěrky nedošlo k významným událostem majícím vliv na věrný obraz výsledku hospodaření.



2.7. Žádné pohledávky ani závazky v cizí měně k 31.12.2009 nebyly evidovány. Přepočet zůstatku valutových pokladen byl proveden aktuálním kurzem k rozvahovému dni.

2.8. Účetní jednotka nemá žádný finanční majetek.

2.9. K 31.12.2009 účetní jednotka evidovala tyto závazky: 5.560 tis. Kč předpis vratek dotací, 430 tis. Kč daň z příjmu zaměstnanců, 370 tis. Kč DPH za 4.čtvrtletí, 129 tis. Kč dohadné účty.

2.10. Účetní jednotka neeviduje žádné závazky, které by nebyly uvedeny v rozvaze.

2.11. Výsledek hospodaření z hlavní činnosti činí 458 tis. Kč. Zdroji výnosů jsou: institucionální dotace od zřizovatele, účelové dotace na výzkumné projekty, zahraniční granty a tuzemské zakázky.

2.12. Způsob zjištění základu daně: Výsledek hospodaření z hlavní činnosti ve výši 458 tis. Kč. je zvýšen o rozdíl mezi účetními a daňovými odpisy 27 tis. Kč, o daňově neuznatelné výdaje 48 tis. Kč a snížen o úroky z běžného účtu 10 tis. Kč. Ve smyslu ustanovení § 20 odst. 7 zákona o daních z příjmů č.586/1992 Sb. v platném znění byl základ daně snížen o 523 tis. Kč. výsledná daňová povinnost za rok 2009 je 0 Kč.

2.13. Pohyby dlouhodobého majetku:

Stav nehmotného maj. k 1.1.2009 brutto	3 842 tis. Kč
Přírůstky	0 tis. Kč
Úbytky	427 tis. Kč
Stav k 31.12.2009	3 415 tis. Kč

Stav oprávek nehmot.majetku k 1.1.2009	3 553 tis. Kč
Přírůstky	114 tis. Kč
Úbytky	427 tis. Kč
Stav k 31.12.2009	3 240 tis. Kč

Stav hmotného majetku k 1.1.2009 brutto	10 452 tis. Kč
Přírůstky	299 tis. Kč
Úbytky	1 031 tis. Kč
Stav k 31.12.2009	9 720 tis. Kč

Stav oprávek hmot.majetku k 1.1.2009	9 180 tis. Kč
Přírůstky	455 tis. Kč
Úbytky	1 031 tis. Kč
Stav k 31.12.2009	8 604 tis. Kč

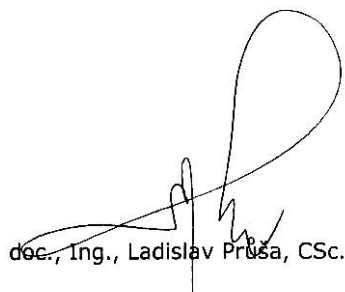
2.14. Přijaté dotace

Institucionální dotace od zřizovatele	34 138 tis. Kč
Účelové dotace od MPSV, MV ČR, GA ČR, MŠMT	8 265 tis. Kč
Převody do fondu účel.prostředků	1 737 tis. Kč
Vratky dotací	5 800 tis. Kč



- 2.15. Účetní jednotka během účetního období neposkytla ani nepřijala žádné dary.
- 2.16. Během účetního období účetní jednotka neuspořádala žádnou veřejnou sbírku.
- 2.17. Výsledek hospodaření za účetní období 2008 ve výši 87 tis. Kč byl převeden do rezervního fondu a byl využit v následujícím roce ke krytí nákladů hlavní činnosti.
- 2.18. Majetek účetní jednotky není zatížen zástavním právem.
- 2.19. Organizace eviduje pohledávku po lhůtě splatnosti ve výši 30 tis. Kč za firmou MK Interiér.

V Praze dne 4.5.2010



doc. Ing., Ladislav Průša, CSc.

